

Áldás, békesség!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja
V. évfolyam 6. szám 2016. november – december

„Abban nyilvánul meg Isten irántunk való szeretete, hogy egyszerűen Fiát küldte el Isten a világba, hogy éljünk általa.

Éz a szeretet, és nem az, hogy mi szeretjük Istent, hanem az, hogy ő szeretett minket, és elküldte a Fiát engesztelő áldozatul bűneinkért. Szeretteim, ha így szeretett minket Isten, akkor mi is tartozunk azzal, hogy szeressük egymást.” (1János 4,9-11)

„Én vagyok az ajtó: ha valaki rajtam át megy be, megtartatik, az bejár és kijár és legelőre talál. A tolvaj csak azért jön, hogy lopjon, öljön és pusztítson: én azért jöttem, hogy életük legyen, sőt bőségben éljenek.” (János evangéliuma 10:9-10.)

Az adventi és karácsonyi hangulat ébresztéséhez hozzájárul, ahogy falvakban és városokban már advent kezdetén megjelennek a közterületeket, magánházakat díszítő fényfüzerek. A karácsonyi szimbólumokat ragyogó fényvel megjelenítő díszek még a hétköznapi téli szürkeségében felhívják figyelmünket, hogy közeleg az ünnep. Az ünnep, amire testünknek és lelkünknek egyaránt szüksége van. Ünnep, aminek az a tartalma, hogy több mint 2000 évvel ezelőtt megszületett Jézus Krisztus. – Vajon az ünnepi hangulatra vágyakozó emberi lélek igénye, az egymás megajándékozásának öröme, az ünnepi asztal bősége elég lett volna arra, hogy több mint két évezreden keresztül emberek milliói ünnepeljenek? Aligha. Ő, akinek születésnapját ünnepeli az egész keresztény világ, ennél sokkal többet hozott a földre. Többet, mint ünnepi hangulat, ajándékokkal kifejezésre juttatott szeretet, bőséges és finom étel-ital.

Mi ez a több? Ami akkor is meglehet, ha nincs drága ajándék, ha szerényen van megterítve az asztal. Ez a több az ÉLET, ami más és több, mint a pusztai biológiai létezés. Több, mint a jó hangulat, több, mint a birtoklás, több, mint az élvezet. Akivel ez a több eljött a földre, ő maga határozta meg küldetése célját így: „én azért jöttem, hogy életük legyen, sőt bőségben éljenek.” Kell-e nekünk ez a több, vagy megelégedünk langyos igénytelenségben dagonyázva biológiai szükségleteink kielégítésével.

Egy neves közgazdász előadásában hallottam a rendszerváltoztatás utáni években élő társadalmunkról, hogy az anyagi nehézségekből előbb-utóbb kilábal az országunk, de az erkölcsi mélységből sokkal nehezebb lesz kijönni. Sok az elfojtott vágyakozás, és aki néhány évvel ezelőtt boldogan várt éveket a Trabantjára, annak most a Mercedes sem elég. Tudom, hogy sokkal több ember az aki nem a Mercedese mellett elégedetlenkedik, hanem az okoz neki gondot, hogy hogyan ossza be a fizetését, nyugdíját. Egyáltalán nem mindegy, hogy milyen szociális szinten éljük meg vágyainkat. De ennél is fontosabb, hogy mire irányulnak vágyaink. Fontosabb-e számunkra az erkölcsi tőke a kapcsolati tőkénél? Többet ér-e számunkra a becsület, a barátság, a megbízhatóság, a békesség, mint a gyors meggazdagodás – bámi áron?

Jézus Krisztus azért született meg, hogy EMBERHEZ méltó életet tudjunk élni. Olyan emberhez méltó, akit Ő olyannak teremtett, hogy itt a földön Őt képviselje. Az Ő országának nagykövete legyen. Olyan országnak, amelynek alkotmánya igazságra, békességre és Szentlélek általi örömmre épül.

Tartalom

- 1 Szénási László: Hangulat vagy élet?
- 2 Ravasz László: Karácsonyi imádság
- 3 Pap Lászlóné: Kortünet? Kortünet!
- 4 SZÓLAZIGE–Ragyogjatok, mint a csillagok! Nyilas Zoltán esp. igehirdetése
- 6 Sántha János: Isten szabad kegyelme
- 7 Máthé Zoltán: Növekedés a Krisztusban
- 10 Kerekes: És amit könyörgéseikben kértek... Czender Mihály presbiter és felesége, Pirokska
- 11 Köszöntjük Halász Éva nénit
- 12 Mindenre van erőnk a Krisztusban Beszámoló a csobánkai ünnepi istentiszteletről
- 14 Benedek Ferenc: Már nekünk is van
- 15 Holszágné Csapán Ágnes: A csobánkai reformátusok gyülekezetének története
- 17 Kerekes Balázs: A csobánkai gyülekezet
- 18 RÉGI HISTÓRIÁK Könczöl Dánielné: Adalékok...
- 19 HÍREK NYÁRÁDKARÁCSONRÓL Labancz Gyula: Jön a Megváltó!
- 20 Pályi Péter evangélicizációja Csobánkán 1.
- 24 Puskás: Engem vártak az öregek Beszélgetés Pályi Péter lelkipásztorral
- 28 Puskás Attila: A hit nemes harca (2. rész)
- 31 Szupplikáció, Exhortáció, A hitoktatás rendje
- 32 Dr. Szűcs Ferenc: 450 éves a II. Helvét Hitv.
- 35 Megjelent – Dr. Szűcs Ferenc új könyvéről
- 36 Soós László: A reformáció talaja Mo-n 2.
- 39 Soós László: Együtt a főtí kántorral
- 43 Soós Laci bácsi elismerése Könczöl Dánielné: A Kiránduló kör hírei
- 44 Hardi Péter: Ötven éve együtt... Nagy Elemér bácsi és felesége, Joli néni
- 46 Joli néni imádságai
- NÁLUNK KERESZTELTÉK
- 47 Andrási J-né: Jótékonyági hangverseny
- 48 GYERMEKEKNEK Lev Tolsztoj: Panov apó különös napja
- 50 KÖNYVAJÁNLÓ Hamar Jánosné: Versek – Angyalok – Mesék
- 51 NAPLÓ – Az ökumenikus imahét programja
- 52 Kiállt a keresztények mellett Theresa May

JUHÁSZ GYULA KARÁCSONY FELÉ

Szép Tündérország támad föl szívemben
Ilyenkor decemberben.
A szeretetnek csillagára nézek,
Megszáll egy titkos, gyönyörű igézet,
Ilyenkor decemberben.

...Bizalmas szívvel járom a világot,
S amit az élet vágott,
Beheggesztem a sebet a szívemben,
És hiszek újra égi szeretetben,
Ilyenkor decemberben.

...És valahol csak kétkedő beszédet
Hallok, szomorún nézek,
A kis Jézuska itt van a közelben,
Legyünk hát jobbak, s higgyünk rendületlen,
S ne csak így decemberben.

ÁPRILY LAJOS KARÁCSONY-EST

Angyal zenéje, gyertyafény –
kincses kezem hogy lett szegény?

Nem adhattam ma semmi mást,
csak jó, meleg simogatást.

Mi győzött érdességemen?
Mítől csókolhat úgy kezem?

Simogatást mitől tanult?
Erembe Krisztus vére hullt?

Szemembe Krisztus-könny szökött? –
kinyúló kézzel kérdezem.

Áldott vagy a kezek között,
karácsonyi koldus-kezem.

PUSZTA SÁNDOR BENNÜNK FÉNYLŐ CSILLAG

sírára görbült a szánk
mikor a legszebben akartunk énekelni

gyáva lett bennünk az öröm
ahogy boldogok akartunk lenni

induljunk szívünk dzsungelében
az embert megkeresni

a jóságot még ma
el kéne kezdeni

óh bennünk fénylő csillag
merj már megszületni

Jézus Krisztus elhozta ezt az országot a földre, amelyik országnak az lesz a polgára – egyben nagykövete is –, aki ebbe az országba az „ajtón” keresztül lép be. Az ajtó pedig Jézus Krisztus. Ezen az ajtón belépve kapjuk vissza önazonosságunkat, találjuk meg, amire teremtett, megváltott és elhívott minket Isten. Visszakapjuk emberi méltóságunkat. Ekkor már nem kell munkában, szórakozásban, élvezetekben keresni az élet értelmét.

Ezen az „ajtón” belépni több és más, mint a „nagyünnepi vallásosság”. Ezen az ajtón belépni azt jelenti, hogy Jézus Krisztus nem csak Betlehemben született meg, hanem bennünket itt és most újjászületett emberekké tud tenni. Amikor meghalljuk személyesen nekünk szóló szavát, a Szentlélek által újjáteremtő erővé válik az életünkben. Ezzel elkezdődik egy olyan élet, aminek biztos alapja a bűnbocsánat békessége és a csak Istentől függő szabadság öröme. A saját életünkben fogjuk megtapasztalni az egykori angali üzenet ígéretének megvalósulását: „...ő szabadítja meg népét bűneiből.” Aki belép ezen az „ajtón” azt Isten szeretete úgy tartja, úgy veszi körül, igéjével úgy táplálja lelkét, Szentlélekkel úgy vezeti életét, hogy önbecslése, emberi méltósága, rendeltetése szerint valósul meg. De ehhez az a vágyakozó nyugtalanság is kell, amit a költő így írt le:

Egy istenarc van eltemetve bennem:
Antik szobor, tiszta, nyugodt erő.
Nem nyugszom, amíg nem hívom elő.
S bár világ-szennye rakódott reája,
Nem nyugszom, amíg nem lesz renezansa.
(Reményik Sándor: Istenarc)

Istenarca testet öltött a megszületett Jézus Krisztusban, aki elhozta közénk az EMBERHEZ méltó életet. „Isten abban mutatta meg irántunk szeretetét, hogy egyszerűen Fiát küldte el ebbe a világba, hogy éljünk általa.” Itt a földön egy olyan életet, ami az örökkévalóságban teljesedik ki. Ahol igazság, békesség és

Szentlélek általi öröm van. Ennek „elő ízéből” kapunk, ha belépünk az „ajtón”. Akkor már nem csak saját önbecslésünk áll helyre, hanem arra is telik, hogy a másik embere is igent mondva önbecslését növeljük. – Nem csak várjuk, hogy velünk udvariasak és barátságosak legyenek az emberek, hanem arra igyekszünk, hogy a „Tiszteletadásban egymást megelőzők legyetek!”-versenyben mi győzzünk. Ez nem ünneppel elmúló fenyőillatot, hanem a maradandó „krisztusi jó illatból” az együttérzés légkörét teremt meg. – Az „ajtón” belépve tudunk és akarunk arra törekedni, hogy mások felvegyék saját felelősségüket, és imádkozunk azért, hogy munkájuk fontosabb és sikeresebb legyen,

mint a miénk. Ha ezt úgy juttatjuk kifejezésre, hogy a kritizálás helyett észrevesszük a másokban a jót és képességeit, akkor az „egymást magatoknál különbnek tartásotok” igei útmutatást követjük. Ekkor a „Krisztus jó illatából” a lojalitás és biztonság légköre árad körülöttünk, nem csak karácsonykor.

Jézus Krisztus azért jött, hogy mindez ne utópisztikus álom, hanem élet, megélt valóság legyen számunkra. Amikor ezért folyamatosan kifejezésre juttatjuk szavainkkal, cselekedeteinkkel Isten iránti hálánkat, az öröm és békesség légkörét teremtjük meg.

Ne elégedjünk meg kevesebbel, ha Isten ilyen drága ajándékot adott nekünk, mint Jézus Krisztus. Vele, benne és általa az ÉLETET!

Szénási László ny. református lelkész ■

RAVASZ LÁSZLÓ KARÁCSONYI IMÁDSÁG

„És monda az angyal: Íme hirdetek néktek nagy örömet, mely az egész népnek öröme léssen; mert született néktek ma a Megtartó, ki az Úr Krisztus, a Dávid városában.” Isten áldása legyen az ige hallgatásán és befogadásán. Imádkozunk:

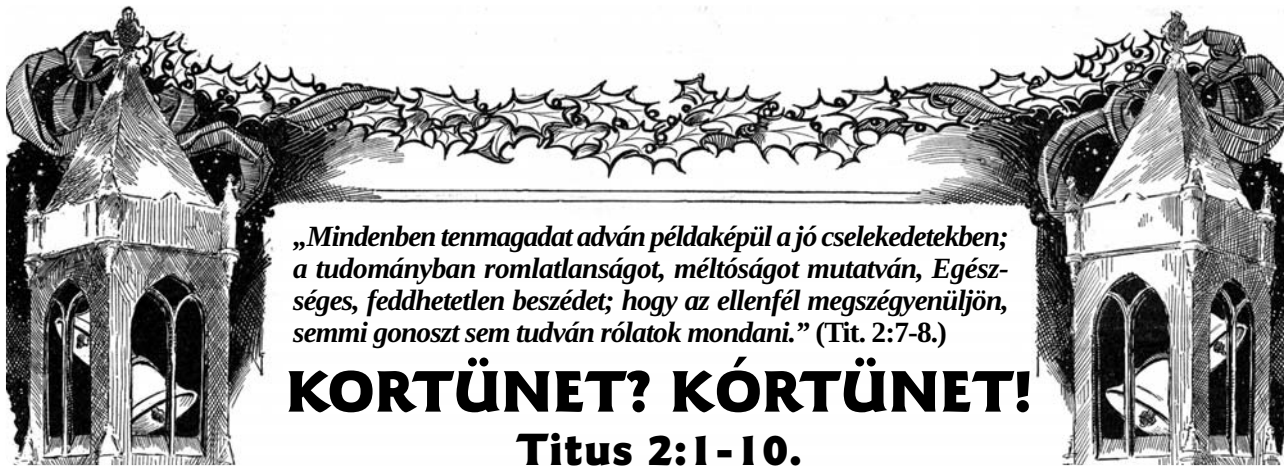
Örökkévaló Istenünk, mennyei Édesatyánk! Szent karácsony estén egynek érezzük magunkat közel és távol levő szereteteinkkel. Azokkal, akiket Igéd és Szent Lelked által szövetséges népedül kiválasztottál és egybegyűjtöttél. De egynek érezzük magunkat mindazokkal, akik a mai estén sóvárognak a Te világosságod és békességed után. Ebben a közösségben áldunk, imádunk, hogy öröktől fogva szeretted minket. Hálát adunk az életért, gondviselésedért, mindenekfelett azért az örök szeretetért, amellyel egyszerűen Fiadat adtad érettünk, hogy aki hiszen Öbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.

Könyörgünk Hozzád szeretetért. Jobban szeressünk, és jobban ismerjünk Téged. Hirdessük irgalmad csodáit, amiket érettünk, noha nyomorult bűnösökért, de véren váltott gyermekeidért tettél. Segíts, hogy jobban szeressük azokat, akiket ránk bízál: élettársunkat, gyermekeinket, testvéreinket, munkában, hitben, vérben, sorsban osztályos feleinket; szeressük a Te képedet: az embert. Segíts, hogy hűségesen szolgáljuk, akiket szeretünk, és halálig engedelmeskedjünk az Úr Jézus Krisztusnak, Aki szeretett minket és önmagát adta érettünk.

Adj a háborgó világnak békességet, síróknak és szenvedőknek vigasztalást, bűnbánóknak bocsánatot, betegeknek gyógyulást, halottaknak feltámadást, mindnyájunknak boldog karácsonyt most idele, s örökkévalót egykor odafenn.

Amen!

(Gramofonlemez-felvétel 1929-ből)

„Mindenben tenmagadat adván példaképpül a jó cselekedetekben; a tudományban romlatlanságot, méltóságot mutatván, Egész-séges, feddhetetlen beszédet; hogy az ellenfél megszegyenüljön, semmi gonoszt sem tudván rólatok mondani.” (Tit. 2:7-8.)

KORTÜNET? KÓRTÜNET!

Titus 2:1-10.

A közelmúltban olvastam, hogy a mai fiatalok, akik modern világunkban viszonylag jólétkben élnek, gazdagok, tele vannak mindenféle kényelmi eszközzel, szegények, szegényebbek, mint elődeik, akiknek nem volt meg mindez. Életük felszínesebb, örömtelenebb és sivárabb. Hiányzanak – no, nem az élettapasztalatok, hiszen még fiatalok – azok a hatások, melyekkel a 20. század közepén élők szembesültek, s amelyek formálták őket.

Egy 80 éves részese volt a háborúnak, s a 70 évesekkel együtt a forradalomnak is. Vér, könny, halál a mindennapok része volt, s az is, hogy bizonytalan volt nem csupán a holnap, hanem a következő óra is. Volt azonban valami, ami segített ezekben a nehéz időkben: az a hit, bizalom, mely élt az akkori időkben és középkorúakban. Bízta Istenben és hitte ígéreteiben. Tudták, meghallja imádságaikat és megsegíti őket. Ezt a lelkiületet látták gyermekeik, és hiába jöttek évek, melyekben az Isten-tagadás egyre jobban elhatalmasodott, teljesen nem tudták kiölni belőlük azt, ami mára majdnem sikerült. Valóra váltak Pálnak Timótheushoz írott szavai: „Mert lesznek az emberek magukat szeretők, pénzsóvárgók, kérkedők, kevélyek, káromkodók, szülei iránt engedetlenek, háládatlanok, tisztátalanok, szeretet nélkül valók, kérlelhetetlenek, rágalmozók, mértéktelenek, kegyetlenek, a jónak nem kedvelői. Árulók, vakmerők, felfuvalkodottak, inkább a gyönyörnek, mint Istennek szeretői.” (II.Tim. 3:2-4.)

Rájuk nézve hatályát veszítette Is-ten Törvénye – legalább is úgy gondolják. S való igaz, „...inkább a gyönyörnek, mint Istennek szeretői”.

Szokás a korszellemre hivatkozni, mely átítatott mindent, s belepte az embereket, mint reggeli harmat a fűvet. S valóban, a biztos alap nélküli emberek csak sodortatnak, mennek, amerre a többség tart, futnak velük és nem tudják, hogy az a bizonyos „széles út”, amelyen sokan járnak, a veszedelembé, a kárhozatba visz. A sátán pedig, mert hiányzik a biztos alap – a Krisztus és a krisztusi –, segít nekik abban, hogy könnyen felmentsék magukat és gátlások nélkül éljék az életüket. Minden téren a kielégülést keresik, az újabb és újabb élményeket, és közben belül egyre sivárabb minden. Nem is akarnak egyedül

maradni, mert a csendben kongani kezd a bennük lévő üresség, s fojtogatóvá lesz a magány.

Pál életkorok szerint sorolja, hogy milyenek is kellene lennie az embernek ahhoz, hogy azt az életfeladatot, amelyre teremtettet, végbevigye, hogy Isten nevének dicsőséget, magának örömet szerezzen. Ugyanakkor az akkori társadalmi helyzetet ismerve is ad útmutatást.

Mindezeket nem azért írom le, mert korrajzot akarok elétek tárni, testvérek. Pál nem a világnak írja a levelet, Titusnak, aki Istennek a gyülekezetbe küldött szolgája. S azért írja, mert a világ akkor is és most is, már megjelent a gyülekezetben. Nem csupán a vallásos kegyességet gyakorlók életében fedezhető ez fel, hanem a hívó nép életében is. Nem régi hír, hogy egy 88 éves férj megölte a feleségét, aztán a metró elé vetette magát. Mi lehetett abban a házasságban! De most ne a történeteken szörnyülködjön bárki! Seperjen ki-ki a saját háza előtt!

Mi van otthon? Csend, nyugalom, békesség – vagy ezek hiánya? Poháremelgetés, s ami vele jár, szitkok, netán tettlegesség? Lebecsülése a másíknak, a „mennék, de hova”-állapot? A fiatalabbak mennek is, hiszen nem kell az a papír, nincs házasságkötés. Van egy fiam, hat hónapos volt, amikor az apuka lelépett – mondta egy fiatal nő. Nem is kéne

több, ez is teljesen lekötött, már nem tudtam úgy élni, mint régen, és ahogy szerettem volna – folytatta. Nyűg, kolonc ma már nem csak a gyermek, de a másík is – különösen, ha nem ugrál körül –, és persze az idősek.

A test gyümölcsei bőven teremnek (Gal. 5:19-21), nem fogy ki, mindig van utánpótlás. Szomorú világ, de szomorúak a gyülekezetek is, ami miatt szomorú a mi Urunk is!

Elgondolkoztattott, hogy miért jutott karácsony estéjére ez az igeszakasz. A szeretet ünnepe nem valami lágyabb, simogatóbb kellett volna, mely illik hozzá? S arra jutottam, hogy talán éppen ez a leleplező igei üzenet hangsúlyozza, emeli ki Isten hatalmas szeretetét. Tudta, hogy milyen az ember, az idő múltával milyenek lesznek, hiszen mindentudó, mindentudó Isten, de elküldte az Ő szent Fiát, hogy általa megadja a lehetőségét az újjászületésnek, a megtisztított, megtisztult életnek. Nem kell nyomorultul, bűnösen élni! Nem kell szeretetlenül bántani a másikat, lopni, csalni, hazudozni, paráználkodni!

A karácsonyi gyermek a bűnös világ megmentője lett. Aki életét adta, hogy a megtérő bűnösök éljenek. Nem kell a veszedelemre, a pokolba menni, Általa út nyílt a mennybe. Ezért örömmel ünnepeljük a karácsonyt!

Ha egy már megtért ember lépett le a biztos alapról, a krisztusi útról és vétkezett, „...van Szószólónk az Atyánál, az igaz Jézus Krisztus.” (I.Ján. 2:1.) S milyen örömteli, mintegy pecsét erre Isten szava Hóseás prófétán keresztül: „Kigyógyítom őket hűtlenségükből, szeretem őket ingyen kegyelemből.” (Hós. 14:5.) Ilyen az Isten! A karácsony valóban a szeretet ünnepe, az Ő SZERETETÉÉ! Ajándékát nem selyempapírba csomagolva tette oda az istálló jászolába, hogy aztán odaengedje a keresztfára. A kór, a bűn, jelen van ebben a világban, uralja emberek életét. De te ne engedj a korszellemnek, ne légy elnéző vagy tehetetlen az emberi élet vadhajtsaival szemben! Aki mindvégig állhatatos marad, az üdvözül! Isten nem foszt meg örömeiktől, meglepetésektől, kellemes napoktól, emberektől – mindezek ajándéként a mieink. De ide is érvényes az ige: mindezek ráadásul adatnak nekünk – Krisztussal, az Isten országgal együtt.

Pap Lászlóné lelkipásztor

SZÓL AZ IGE

Református közösségünk a napokban kezdte együtt olvasni Pál apostolnak a filippiekhez írott levelét, azt a levelet, amelyet a legegyszerűbben azzal lehetne összefoglalni, amit a belső szenvedés közepette is megfogalmaz és kimond az apostol, és ami újra és újra szinte refrénszerűen megjelenik: Örüljete! Örüljete az Úrban! Én is örülök veletek együtt, ti is örüljete velem együtt!

A filippi gyülekezet az apostol szolgálata nyomán kezdte el az önállósodás útját járni. Akik ismerik a kor történetét, Pál apostol első missziói útjának viharait, azok tudják azt is, hogy Rómában valamikor az I. század közepén volt egy kemény parancs, miszerint minden zsidót ki kellett telepíteni a városból. Ezért a zsidók Rómán kívül mindenféle szétszóródtak, így jelenik meg az első kis kolónia Filippiben. Ideérkezik hozzájuk az apostol, és az öszövétségi ígék újszövétségi tartalmat nyerne. Most már nemcsak várják az ígért Messiást, hanem emberek hiszik, tudják, hogy Jézusban jelenik meg. A szertartásaikat még gyakran olyan helyeken végzik, ahol az öszövétségi népe is szokta. Régen a zsinagógákat a vízpart mellé építették, hogy a kultikus tisztasági előírásokat elvégezhessék. Emlékszem, volt egy tanárom a teológián, aki a hébert tanította nekünk, aki minden óra előtt, mielőtt a kezébe vette volna a Szentírást, kiment, és megmosta a kezét. Mert nem foghatjuk meg a Szentírást csak úgy, a nap minden mocskával a kezünkön, hanem csak tiszta kézzel, jelképesen kiabrázolja ezzel azt, hogy az Istennel szeretnénk találkozni. Persze ismerjük az Apostolok Cselekedeteiről írott könyvet, és tudjuk, hogy a *lex ceremonialis*-tól, azaz a kultikus törvényektől mi szabadok vagyunk, nem kötnek bennünket, mégis ez jelzés volt számunkra.

A másik – ami már nem a keresztyén közösségnek a jellegzetessége –, amit elmondhatunk erről a településről, hogy a Krisztus születése előtti századokban Filippi egy jelentéktelen kisváros volt, mert néhány évtizedes dicsőségtől eltekintve nem tudta kihasználni azokat az adottságait, amelyeket az ókorban egy kikötőváros adhatott a politikai közéletnek. Egészen az I. századig, amikor a Római Birodalom felismerte ennek a kikötővárosnak a kiemelkedő jelentőségét, de nemcsak ezt használta ki, hanem obsitos katonáinak adta a várost, mintegy megszolgált jutalmul, piénésül nyugdíjas korukra. Ennek nyoma van a levélben is, mert bár az apostol nagyon pontos teológiai összefoglalásokat és gyönyörű himnuszokat mond, találkozunk olyan rövid kifejezésekkel, tanácsokkal, bátorításokkal, amelyek egy katonai környezetben igazán jó talajba hullhattak.

A most felolvasott ígék üzenete is ide kapcsolódik. A 2. fejezet beszél Jézus Krisztus munkájáról, eljövételéről, ajándékáról. Ezen a héten, akik együtt voltunk Csobánkán az

evangélizáción, estéről estére erről hallottunk. Hogy miért jön Jézus? Mi az indítéka? Mit tesz értünk? Az apostol összefoglalja néhány gyönyörű mondatba, amely himnusszá emelkedik az első keresztyének körében, és azt mondja Jézus Krisztusról, hogy Isten formájában lévén nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő az Istennel. Az egyik legfontosabb kijelentése, evangéliuma ez a filippieknek írott levélnek, hogy Jézus Isten. Nem egy jó ember, nem egy próféta, nem egy a világ nagyjai közül, hanem Jézus egyenlő az Istennel. A teológia történetében évszázadok

Nyilas Zoltán esperes

telnek el, amikor újra ki kell mondani ezt a megállapítást, hogy nemcsak hasonló hozzá, hanem Ő az. Akik ismerik az irodalomból Madách Ember tragédiáját, egy külön szín beszél arról a nagy vitáról, amely azt a kérdést feszegette, hogy Jézus csak hasonló az Istenhez (*homoiusia*), vagy egylényegű Vele (*homousia*). Egyetlen „ióta”, egyetlen „i” betű a különbség. Ígék kimondja a teológiai megállapítást, amit olvasunk másutt is. János evangéliumának kezdő soraiban: „Kezdetben volt az Ige, ... Isten volt az Ige. Minden általa lett ... ami létrejött.” Vagy hallhatjuk Tamástól, a kételkedő tanítványtól, amikor odaborul a feltámadott Jézus elé, és azt mondja: „Én Uram, és én Istenem!” Pál apostol is kimondja a nagy kérdésre a feleletet az első keresztyén közösségeknek: Jézus Isten.

És kimondja azt is, hogy egészen emberrel lett. Ugyanolyan, mint te és én. És hogy Jézus istensége és embersége nem kizárja egymást, nem valamiféle küzdelem dül Jézusban, hanem egyszerre igaz ez a kettő: Isten és ember.

Elmondja Pál azt is, hogy Jézusnak mi a küldetése, célja. Szolgai formát vesz fel, hogy megváltson bennünket, hogy megmentse a mi

életünket. Mert Ő szolgálni jött erre a földre. Olyan szépen ábrázolja ezt János evangéliuma, hogy ez a szolgáló élet a kereszthalálban csúcspontja ki. Itt a nagycsütörtöki esemény úgy fogalmazódik meg, hogy Jézus egy kötényt köt a derekára, és lehajol az ember lábához. Nem dicsőíteni akarja az embert. Nem arról van szó, hogy az ember nagyobb volna, mint az Isten, hanem hogy az Istennek ilyen mély a szeretete. Odaborul hozzánk, hogy megmosson, megtisztítson, hogy szeretetéről biztosítson bennünket. Ugyanezt látjuk Jézus

életében, amikor Önmagát adja értünk a kereszten. A legnagyobb mélységben jelenik meg Isten dicsősége, és a könnyek hullása között jelenik meg Isten szeretete. Mert Jézus helyettünk hozza meg ezt az áldozatot, és ez mindent felülmúló áldozat. Feláldozza az életét, hogy nekünk életünk legyen, hogy mi megmeneküljünk a mindennapok világában.

Adventben élő ember, kérdezed, miért jön Jézus? Azért, hogy a szolgálatát betöltsse. Azért jön Jézus, hogy kegyelmezzon neked. Azért jön Jézus, hogy találkozzon veled. Ünnepi asztalunkat is megerítettük. A megtört kenyér Jézus megtört testére emlékeztet, a kiontott vére pedig mintegy jelkép, a borban jelenik meg. Mert Jézus találkozni szeretne veled. Azt látom személyes élettapasztalatomból, hogy nagyon sok ember szeretne találkozni Jézussal. Egészen pontosan nagyon sok ember szeretne meggyőződni arról, hogy Isten létezik. Azt várja, hogy bekopogtasson az ő életébe, hogy megnyomja a csengőt. Vagy tudja, hogy Isten létezik, az ember mégis csak annyit mond, hogy köszönöm, hogy megmutattad magadat. A kaputelefonon keresztül látja, hogy ki van az ajtóban, de nem akarja beengedni. Jézus azt mondja adventi üzenetében, mint feltámadott: „Íme, az ajtó előtt állok és zörgetek...” – csengetek, mondjuk ma – és az „kinyitja az ajtó, bemegyek ahhoz, és vele vacsorálok, ő pedig énvelem”. Odaülök az asztalához, és odafogadom az én asztalomhoz. Mert ez a kettő mindig együtt van. Az úrvacsora terített asztala jelenti a szakralitást, kiabrázolja Jézus váltságművét, mint hogy ha azt hirdetné: Jöjjetek bűnös lelkek! Ez van írva erre az asztalra!

Krisztusban elcsendesedik a lelkünk, mert Isten megváltott bennünket. Isten elvégezte a munkát. A kereszten kimondta: Minden elvégeztetett. Ez a mondat azt jelenti, hogy minden tökéletesen befejeződött. Nem kell hozzátenni semmit. „Mindent megtettem érted!” Ez a mi megváltásunk. Amikor Jézust beengedjük az otthonunkba, amikor odaül az asztalunkhoz, akkor az életünk kezd tisztulni. Ezért van otthonainkban minden asztalközösségek szentséges jellege. Még akkor is, ha rohanunk reggel az iskolába, akkor is azt mondjuk: Jövel, Urunk, légy vendégünk, áldd meg, amit adtál nekünk! A kettő együtt igaz: Jézus a Vele való közösségre hív, és az életünkben is megjelenhet, a mi asztalunkhoz is odaülhet.

És akkor megkezdődik az életünkben a tisztogatás, a nagy rendrakás, megkezdődik a békesség munkálása.

Milyen következményei vannak ennek? Mert a teológiai megalapozást látjuk. Milyen következménye van ennek az életedben? Ebben a tekintetben Pál apostol a filippi gyülekezetnek nagyon határozott és érthető, mondhatnám így is, hogy katonás mondatokat mond. Az egyik, hogy alázatra indít Isten iránt. A másik, hogy hálás vagy Istennek azért, amit érted tett, és hogy megjelenik

benned az öröm. A következményekről ilyen egyszerű mondatokban szól, és utána hozzászól az apostol – egyre nehezebb vizekre kezdünk evezni –, hogyha van következmény az életben Isten megváltó munkájáért, akkor most „*félelemmel és rettegéssel munkáljátok üdvösségeteket*”. Hogy is van? Hát eddig azt mondtuk, hogy Isten az, Aki mindent elvégzett a mi üdvösségünkért. Akkor most nekünk is hozzá kell tennünk valamit? Tőlem függ, hogy üdvözülni fogok? Nyilvánvaló, hogy nem. De az is nyilvánvaló, hogy az embernek is van felelőssége a saját élete tekintetében. Nem bábok vagyunk. Isten nem mozgat bennünket egyfajta program szerint, hanem a felelősséget is munkálja bennünk.

Mert egyszerre igaz, amit Jézus Krisztus mond. Hadd idézzek az evangéliumból: „*Senki sem jöhet énhozzám, ha nem vonzza őt az Atya*”. Ez az Ő kijelentése. És Jézus mondja ugyanakkor ezt is: „*Jöjjetek énhozzám mindnyájan, akik megfáradtatok, és meg vagytok terhelve, és én megnyugvást adok nektek*.” A kettő együtt igaz. Mint ahogy igaz az is, ahogyan Jézus kezdi a missziói szolgálatát. Megkeresztelkedése után azt mondja: „*térjete meg, és higgyetek az evangéliumban*”. Ez egy katonás mondat, talán a legfontosabb. Azt mondja Jézus: Ne azt firtassátok, mikor, ne azt kérdezzétek, hogyan, vagy merre; azt mondja Jézus: Elkészítettem, fogadjátok el! A megtérés héber szava is ezt jelenti. Eddig mentél valahova, megállsz, hátra arc, és elindulsz. Itt, ebben a templomban történt meg, amikor egy ifjú pár kérte Isten áldását az életére. Mindketten a rendvédelmi szerveknél dolgoztak, a barátaik itt voltak ünnepi díszbe öltözve, kardok alatt vonultak be a templomba, nagyon elegáns volt ez a bevonulás. A felkészítés során mondtam nekik, hogy rendszerint az úrasztala előtt a vőlegény nekem bal oldalon áll,

ezért a menyasszony neki is a bal keze felől van. Amikor véget ér az istentisztelet, egyszerűen megfordulnak majd, és akkor a jobbára kerül a menyasszony. A vőlegény leegyszerűsítette: Hátra arc! Én próbáltam neki finoman mondani, de megértette: Hátra arc! És kifelé menet már a jobbára került a menyasszony, jelképezve, hogy hozzá a legközelebb álló.

Mit mond Isten? Hát ne elfelé menjetek Tőlem, hanem közeledjetek Hozzá! Közeledjete Istenhez, és álljatok ellene az ördögnek! A kettő együtt igaz! És azután meglátjátok, mi az, amit elvégez a ti életetekben. Sokan azt mondják, hogy majd egyszer foglalkozom majd evvel a gondolattal, aztán nem lesz belőle semmi. Vannak ilyen ígéreteink. És akkor csak a fájdalomainkat hordozzuk. Isten Igéje azt mondja: Most megtehetitek! Advent erről szól. Most meggyógyulhattok!

Cseri Kálmán egyik ígértetésében leírja egy személyes példáját, amit még a régi világban élt át, amikor nagyon nehezen lehetett beszerezni egy-egy gyógyszert, egy idős bácsinak szüksége lett volna egy életmentő készítményre, de csak Svájcban lehetett beszerezni, ami lehetetlennek látszott. Idős ember volt, mindenki beletörődött már abba, hogy szép lassan el kell mennie... Ám egyszer mégiscsak jött a hír, hogy valaki megszerezte ezt a gyógyszert, és megérkezett. Akkor az orvos odasietett az idős betegéhez, és azt mondta neki: Tessék mindjárt bevenni! Az idős ember kinyújtotta reszkető kezét, bevette a gyógyszert, és a fiatal orvosra nézve azt mondta: Áldjon meg érte az Isten, fiam! Tudjátok, ha elkezdünk egy ilyen helyzetben körülményeskedni, hogy drága ez a gyógyszer, nem éri meg, vagy nem teszünk érte semmit, nem nyújtjuk ki a kezünket, idős vagyok én már, kapják meg a fiatalok, akkor nem lesz gyógyulás. Nem lesz belőle semmi.

Amire itt utal az apostol, az éppen ez a mozdulat. Amikor azt mondja, hogy munkáljátok a ti üdvösségeteket, akkor erről a kinyújtott kézzel van szó. Mert ott van Isten ajándéka előtted. Ő elkészített mindent, elveheted. Elveheted, és munkálkodhat a te életedben.

Végül nézzük meg, testvérek, hogy ho-

gyan munkálkodik a mi életünkben. Egyszerű szavakat mond az apostol: Amikor Isten elkezd munkálkodni, elkezd tisztogatni, elkezd gyógyítani bennünket, akkor a Vele való kapcsolatunk zúgolódás és vonakodás nélküli legyen. Hát erről tudnánk mesélni! Ha biblikus példát szeretnénk erre felhozni, akkor el kell olvasni Mózes 2. könyvnek 16-17. fejezeteit, amikor a nép a pusztában van, és vagy nyolcszor, kilencszer lehet benne olvasni, hogy „zúgolódtak” Istennel szemben. Kihozta őket Egyiptomból, megtapasztalták a szabadulást, a szabadságot, amire minden ember vágyik, és mégis, a következő fejezetekben ez a negatív kulcsszó: zúgolódás. Ezért azt mondja itt az apostol, hogy „*Zúgolódás és vonakodás nélkül tegyetek mindent*”. Félre ne értsék a kamaszok, vagy a kamaszokat nevelő szülők, akik tudják, hogy mit jelent a zúgolódás és a vonakodás, de nekem az a személyes tapasztalatom, hogy bizony megkorosodott emberek is lehetnek még lélekben kamaszok. Akik mindent zúgolódva, mindent vonakodva, mindent fogcsikorgatva tesznek, akár Jézus Krisztusért is.

Legyen ez az adventi program, hogy amíg az Úr érkezését várjuk (hiszen az apostol is azt mondja, hogy a Krisztus napjáig) zúgolódás és vonakodás nélkül tegyete meg, amit Isten vár tőletek. Ilyen egyszerűen, katonásan. Lehet, hogy volna más módod, más lehetőség, bibliórán szoktuk mondani: „B” vagy „C” variáció, de most ez legyen az „A” szempont.

Aztán amit még mond az apostol: feddhetetlen és romlatlan. Talán nem haragszik meg a testvérem, de így vagyunk mindannyian, a csobánkai alkalom után megkérdeztem tőle: Nehéz heted lesz? Azt válaszolta: Minden év vége nehéz. Én azt mondom, ebben a nehéz időszakban, amikor minden ránk telepszik, akkor legyünk a hétköznapi életben feddhetetlenek. Feddhetetlenül kászúlj fel egy órára! Feddhetetlenül

írj alá egy szerződést! Feddhetetlenül állíts ki egy nyugtát vagy egy számlát! Feddhetetlenül vedd a kezvedbe a szerszámot! Feddhetetlenül szólj a másik emberhez! Talán az egyik legnehezebb, hogy nem teszünk és nem mondunk rosszat úgy, hogy az az egészet áthúzná, amit eddig elmondunk.

Ez a romlatlan pedig jelenti itt szószerin-tiségében az ószövetségi áldozathoz való viszonyt is, hogy az Isten valóban a legjobbat érdemli meg. Nem a másodosztályút, nem a harmadosztályút, hanem a legjobbat. A régi skót reformátusok mondták azt, hogy mi mindent csak egyszer, a legjobban végzünk el, mert nem vagyunk olyan gazdagok, hogy többször is megcsinálthatnánk. És ez igaz lelkileg is, testvérek. Ez a második programja adventnek.

Aztán a harmadik: Az élet Igéjére légy figyelő! Az élet Igéjét olvasd! Keresd, kutasd! Mert a Biblia valóban mindenkié. Most már minden formában, minden fórumon a kezredbe kerülhet. Olvasd, élj vele! Táplálkozz vele nap mint nap! Így hallottuk, hogy az életnek beszédét tartván élünk. Hát erről van szó. Hogy a viszonyítási pont a mindennapokban az Isten Igéje legyen! Ehhez mérd magadat! Ne elégedj meg kevesebbrel! Ne elégedj meg a legjobbnál, legszebb gondolattal se, legyen ez az Isten Igéje! Miért?

Itt érkezünk meg egy hosszú vonalvezetés után a felolvasott ígérez, hogy ragyogjatok, mint a csillagok! Az adventi korán szürkülő, hamar sötétedő estéken az embernek ez a vágya. Ezért öltöztetik pompába a városokat, ezért gyúlnak meg a fények, ezért jelenik meg az adventi koszorún is a gyertya, hogy legyen világosság. Hogy mutasson valaki fényt ebben a világban. Hogy úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy azért az Istent dicsérik. Hogyha valami jót meg tudsz tenni, hogyha eszerint az ige szerint tudsz élni, hogyha elindul a gyógyulás, a tisztulás, ha elindul a zúgolódás nélküli világ, hogyha

feddhetetlenül teszed a dolgodat, akkor mutathatsz a Világ Világosságára. Mert „Új világosság jelenék” – énekeltük; vagy énekelhetnénk reggeli énekünket: „Jézus Krisztus, szép fényes hajnal, Ki feltámadsz új világgal, és megáldasz minden jókkal”. De talán adventben még igazabb: „Szép tündöklő Hajnalcsillag, Ki kegyelemmel felragyog, Jesz-zének szép vesszeje”.

Hát legyetek csillagok az égen! Ragyogjatok, világítsatok ebben a világban! Mert szükséges, hogy az emberek meglássák az élő Istent, hogy másoknak is legyen remény-ségük, hogy másoknak is legyen életük, hogy mások is felismerhessék, mit tett értük a hozzánk érkező Jézus Krisztus! Ámen!

Nyilas Zoltán esperes

(Az igehirdetés elhangzott 2016. november 27-én a pomázi református templomban)

Sokáig hatása alatt voltam és mélyen elgondolkoztam két történeten, melyek az év elején történtek itt, a mi országunkban, csupán néhány hét különbséggel. Hosszas töprengés után kész-tetést éreztem arra, hogy mégis megírjam ezeket, talán mást is elgondolkoztat a két nem mindennapi történet.

Az egyik történet a könnyelmű, meggon-dolatlan, gyarló életünk sorstragédiája.

Történt az egyik településen, hogy egy csa-lád élete tönkrement. A feleség elhagyta férjét és három gyermekét, és összeköltözött egy másik férfival. Mikor ez kiderült, az elhagyott férj a három gyerekével együtt elköltözött jó messzire. A volt feleség áldott állapotba került az új ismeretségének köszönhetően. Élték mindennapi életüket, azt gondolva, hogy minden rendben van az életükben, az anyának eszébe sem jutottak elhagyott gyermekei, majd lassan elkövetkezett szülésének az ideje.

Valahonnan jöttek haza az élettársával együtt kocsival, a férfi vezetett, és a hazaér-kezés előtt megtörtént a tragédia. Egy kanyar-ban a csúszós úton az autó kisodródott, és fának csapódott. Az autó a felismerhetlen-ségig szétrombolódott. Az asszonynak néhány napja lett volna még a szülésig, de a helyszí-nen meghalt. A kikerkezett mentősök már csak a halál beálltát állapíthatták meg, ezért a gyer-mek megmentésére fordították minden tudá-sukat, de erőfeszítéseik ellenére sem sikerült a kisbaba életét megmenteni. A rendőrségi vizsgálat megállapította, hogy a férfi – aki kisebb sérülésekkel megúszta a balesetet –, ittas állapotban vezetett.

A temetésen ott volt az elhagyott férj és a három gyerek is, hogy elbúcsúzzanak a hűtlen anyától. A legkisebb gyerek rajzolt egy virágot egy papírlapra, és bedobta a sírba.

„Isten pedig nem haragját akarta-é meg-mutatni és hatalmát megláttatni, és nem azért hordozta-e türelemmel a harag eszközeit, amelyek pusztulásra készültek?” (Róma 9,27)

*

A másik történet életünk mindennapjai-nak eseményeibe is beleillenék, mégis ez egy kissé egyedi volt.

Egy idős házaspár elhatározta, hogy el-mennek egy koncertre. Ünneplőbe öltözve Pesten felszálltak egy buszra, majd úti céljuk

közeliében egy megállóban leszálltak. Ám a férj hirtelen rosszul lett és összeesett. A megál-lóban csak egy pár ember volt, akik tanácssta-lanul nézték, mitévők legyenek, a feleség meg kétségbeesve figyelte a történeteket.

Néhány pillanat múlva megállt a megál-lónál egy személyautó, és egy fiatal hölgy szállt ki az autóból, mert meglátta, hogy vala-mi baj történt. Odasietett, hogy segítsen. Le-fektette a földre az idős embert, és azonnal megkezdte az életmentést szívmasszázs alkal-mazásával. Közben telefonon hívta a mentőt. Elmondta mi történt, és hogy megpróbálja a beteget feléleszteni. Ettől kezdve a hölgy fo-lyamatosan kapcsolatban maradt a mentőor-vossal, és a vállához szorított telefonon kapott utasítások szerint végezte a mentést.

Ezalatt odaért a barátnő, aki az autót ve-zette, de félreállt vele, amikor észrevették a megállóban rosszul lett embert. Segített tartani a telefont. A segítség ellenére az idős úr lég-zése és szívervése leállt. A mentősök azonban továbbra is adták az instrukciókat a hölgynek, főleg azt, hogy ne hagyja abba a szívmasz-százst, és folytassa tovább, amit eddig csinált. Így hát a hölgy hősiiesen küzdött tovább, miközben szép számú nézősereg gyűlt köré.

Kitartása végül meghozta az eredményt, mert mire a mentősök odaértek, az idős úr újra visszatért az életbe. A kórházba szállítás során értesült arról, mi is történt vele, és hogy mi-

lyen programon kívüli „koncertet” rendezett neki valaki. A mentős megkérte a hölgyet, hogy mondjon magáról valamit, mire ő azt mondta, hogy az nem fontos. Annyit azonban mégis elárult magáról, hogy 26 éves tor-natanár és kézilabda edző, mellesleg az élet-mentés tantárgy volt az egyetemem, ahol ta-nult. Az idős úr ma is él.

„Könyörülök, akin könyörülök és irgal-mazok, akinek irgalmazok.” (Róma 9,15)

Sántha János főgondnok

Kedves testvérek! A természet engem mindig is nagy csodálattal töltött el. Gyermekkoromtól kezdve egészen mostanáig. Nem tagadom, hogy nagyon szeretem a mélységeket és a magasságokat, és szeretem ezeket bejárni. Amikor az ember ki-megy egy hegyre vagy egy nagy dombra (ezt itt nem olyan nehéz elképzelni Pomázon vagy Csobánkán), és felmegy a csúcsra, akkor meg-érzi a növekedést, a magasságot. Megérzi, hogy mennyire kicsi is az ember, és milyen hatalmas terek nyílnak meg előtte. Nem ő maga válik naggyá ekkor, hanem az, aki az egészséget megteremtette.

Az ember, ha épít hatalmas felhőkar-colókat, tornyokat, falakat vagy létrehoz egy nagy találmányt, ami gyors, szép és mennyire ki tudja szolgálni őt, akkor azt gondolja, hogy: milyen nagy vagyok. És lehet, hogy azt gon-dolja magában: ha így folytatom tovább, akkor a lábam előtt hever majd az egész világ. De az Úr, ahogyan ad magasságokat, úgy ad mélységeket is. Amikor esetleg a pilisi Hold-világ-árokban járunk, vagy kint a Szurdokban, eszünkbe juthat a nagy sziklák szorításában, hogy: bármilyen magas is vagyok, kicsi az ember. Óriási nagyságok és kicsinységek; és mi hol vagyunk, hogy mi mik vagyunk mind- ezek között.

Gyermekkoromtól kezdve hittem, és most is így vagyok ezzel, hogy Isten többek között azért is alkotta meg ezeket a csodálatos földrajzi képződményeket, hogy tudjuk, hol van a helyünk, hogy tudjuk, mi a különbség a Teremtő és az ember között. Hisz nagyság és kicsinység áll itt előttünk, amit megérez a gon-dolkodó kiránduló, a gondolkodó filozófus, fizikus, természetkutató, irodalmár, teológus és a fölművelő. Nem is kell talán elmenni ott-honról, mert nem mindenki szeret a természetben lenni, de elég, ha kite-kint az ablakon, és máris megérzi. Ha feltekint egy nyári éjszakán az ég-boltra, mikor a csillagok milliói pis-lákolnak rá vissza, akkor megérzi ezt a hatalmasságot. Vagy mikor elindul egy hosszú gyalogúton a végtelennek tűnő alföldön és hegláncokon keresz-tül az ismeretlenbe, ismét megérzi ezt.

Lépten-nyomon ott van a nagyság és a kicsinység, ott van a távolság, mondhatnám úgy is: a növekedő élet. Aminek van egy kezdete, van egy folytonossága, és van egy vége is, amilyen vég valójában az igazi kezdet. Az igazi élet kezdete. Volt egy ismerősöm, aki azt mondta: „Ha elmegyek ebből a földi életből, nehogy azt mondjátok, hogy én meg-haltam! Mert ha ezt mondjátok, a legnagyobb tévedtek! Én akkor élek a legjobban, akkor élek igazán! Jobban fogok élni és virulni, mint valaha!”

Milyen igaz ez, testvérek! A Krisztusban növekedő élet ilyen élet: elindul és nincs vége. Folyamatosan növekszik, folyamatosan töl-tekezik. Testvérek, ez annyira igaz, hogy erről maga Jézus Krisztus ad számot. Az Ő élete, szavai, tettei és az Ő halál felett aratott győzelme és feltámadása erre a bizonyíték. Ez annyira igaz, hogy az Ő tanítványai, követői

mondják ezt el, nem azért, mert ezt kellett mondaniuk, hanem azért, mert ezt szölte a hitük, ezt szölte a szívük. És amivel csordultig van a szív, azt szólja a száj is. Én ezt teljes mértékben elfogadtam és hiszem, hogy a Krisztusban növekedő életnek nincs vége, nem áll meg. Nem elmúlik, hanem betelik az ember – az Úrnál.

Sokan sokféleképpen beszélnek növeke-désről. Beszélnek gazdasági növekedésről, a természetben való növekedésről, ahogy pél-dául a növények növekednek ebben a terem-tett világban. Az emberi testben is ott van a növekedés, gondolhatunk az izom növeke-

ételemben vett élet növekedéséről beszélünk, ez a növekedés egészen más dolog.

Azonban igaz, hogy a Krisztusban növe-kedő életet először az jellemzi, ami az emberi életet más vonatkozásban is, a kezdet: a szü-letés. Mondhatnám azt is, hogy az újjászü-letés. Ott indul el a Krisztusban való élet, ha újjászületik valaki. Akkor indul el a Benne való növekedés. Mondom úgy is, hogy a megtérés. Ez olyan része az életünknek, amely önmagában azonban nem elegendő. Mert megtérni, újjászületni egy nagy kezdetet jelöl. Elgondolkodtam azon, hogy miért? Egy pél-dával szemléltetném. Amikor megszületik egy gyermek, a méreténél és kiszolgáltatottságánál fogva védelemre szorul. Minden ember azt mondja róla, milyen aranyos, milyen kedves, óvni és táplálni kell. De a táplálás nem azért van, hogy szinten tartsuk, hogy azt mondjuk: „maradjon mindig ilyen KIS aranyos.” A táp-lálás az életéért van, hogy éljen, miközben növekedik. Mondhatnám úgyis, hogy a növe-kedés miatt kell egyen-igyon! Ha azonban a kisgyermek nem növekszik, akkor ez nagy szomorúságot tud okozni a szülők szívében. Ha ez a növekedés nem indul be, akkor pár hónapon vagy éven belül az aranyosság, ked-vesség és boldogság szomorúságra fordul. Miért? Mert nem állhat meg a növekedés! Növekedni kell! A születés nem állhat meg ott, hogy csak csodálom. Növekednie kell! Az újjászületett ember hitében, szívében, gondo-latában, Istennel és emberrel való kapcsola-tában növekedésre van predestinálva.

Így pedig mindenkinek van egy Krisztus előtti élete, azonban nem mindenkinek van Krisztus utáni élete. Ez olyan, mint az idő-számítás, mikor azt mondjuk, hogy: Krisztus előtt és után! Időszámításunk előtt, vagy idő-számításunk után. Úgy gondolom, az élet kez-dődik ott, hogy Krisztus után. Amit azelőtt életnek neveztem, valójában nem volt az. Csak úgy éldegélünk, de hogy élni nem élünk, az biztos. Ezt a változást, magam is átéltem. Milyen jó lenne, ha minél többünknek

désére is, amit sokan szeretnének minél lát-ványosabbá tenni. Különbéle turmixokkal, porokkal, hogy minél nagyobb, minél látvá-nyosabb legyen az izomnövekedés.

Az emberek a növekedésben mindig a lát-szatra alapoznak. Mert ilyenek vagyunk. Jó, ha meglátszik a függvényeinkben, statisztikáinkban év végén a növekedés a gazdaság-ban, pénzügyekben, termelésben vagy egyéb más területeken. „De látszódjon meg ez a növekedés, mert csak az számít ebben a világ-ban, amit látunk” – gondolja az Isten nélkül élő ember. A növekedés Krisztusban azonban nem világi látványosság, nem kierőszakol-ható, nem kérhető számon akárki által, nem teljesítményre alapozó. Itt nem a biológiai

lenne Krisztus utáni életünk is! Mennyire jó lenne, ha nem állnál és elégednél meg a Krisztus előtti életednél, hanem engednéd, hogy folytatódjon lelki életed új időszakítása!

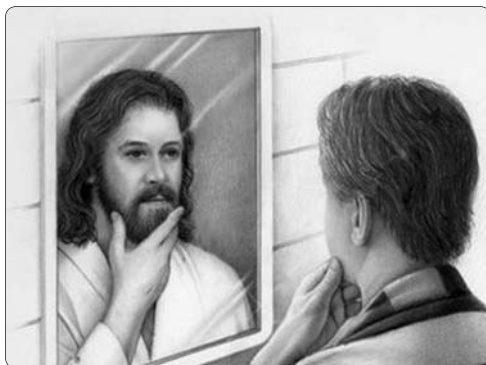
Az ige rövid egy mondata úgy szól, hogy: „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebb lennem”. Három kérdést helyezett az Úr a szívemre ezzel kapcsolatban. Az első: ki adja a növekedést? A második: miben kell növekedni? A harmadik: hogyan kell növekedni?

I. Az első nagy kérdés számunkra tehát az, hogy ki adja a növekedést? Amit növekedésnek nevezünk, annak ki a gazdája? AZ ÉLŐ ISTEN! Isten az, Aki adja a születést, Aki által újjászületünk és megtérhetünk.

Ezt azért kell hangsúlyoznunk, mert sokféle növekedést serkentő gyógyszer van forgalomban, olyan készítmények, melyek az ember növekedését serkentik fizikailag, vagy szellemileg. Doppingnak is nevezhetjük ezeket, melyeket előszeretettel használnak az emberek. Nemcsak a sportolók, mások is. Nincs baj ezzel, hiszen az Isten kegyelmi eszköze az orvoslás, de hogy az Ő dolgába beleszóljunk és elősegítsük, sietessük, sőt, hogy mi magunk csináljuk a növekedést, ahhoz lesz Neki is egy-két szava! Isten a lelki, szellemi és fizikai munkáját az Ő idejében szeretné elvégezni, úgy, ahogyan azt Ő gondolja. Neki szuverén hatalma és módja van arra, hogy plántáljon, és hogy áldásosan adja a növekedést, hogy megtörténjen a kézzelfogható változás az ember életében. Szárba szökken a mag. Mitől? Magától. Mert Isten munkálkodik. Hogyan? Magától. Az Ő egyéni módján, az Ő szeretet-cselekedetein keresztül. Ez mind az Ő lelke által, de magától történik. Nem nekünk kell ezen ügyködnünk. Mi elvégezzük, elmondjuk, kijelentjük, bizonyoságot teszünk, megcselekedjük, de magától történik. Azt én nem siettettem, hiába akarom, és hiába igyekszem minden földi és múlandó dologgal megpróbálni.

Az Ő Lelke által van ez. A Szentlélek olyan, amiről így is olvashatunk az Ige tanításában, hogy: magától. Amikor jó helyre esik a mag, akkor magától terem a föld. Hallhattuk a lekióiból, ahogyan Pál mondja: „Én ültetem, Apollós öntözte...” Olyan ez, mint egy szép vers. És jön a katarzis: „de a növekedést az Isten adta”. „Úgyhogy az sem számít, aki ültet, az sem, aki öntöz, hanem csak Isten, aki a növekedést adja. Aki ültet, és aki öntöz: egyek, és mindegyik majd a maga jutalmát kapja fáradozásához méltóan.” Tehát Isten is ad feladatot az ember számára, és ezek a feladatok azok, melyeket úgy végzünk, mint az Ő munkatársai. Legyünk ifivezetők, legyünk gyermekmunkások, legyünk baba-mamások, legyünk bibliaórán szolgálók vagy a takarítás szolgálatát végzők, vagy legyünk hitoktatók, egy biztos, a növekedés minden dicsőségével és előremenetelével az Istené. Azok a feladatok, amiket végzel, csak egy bizonyos határig lehetségesek, azzal párhuzamosan és azon túl pedig már az Úr működik.

Az első üzenet az, hogy hagyd meg Istennek a növekedést! Hagyd meg Istennek az Ő munkáját, mert magadtól nem fog menni! Meg lehet próbálni, de nem jutsz vele sokra. Bizony ismerünk olyan tanárokat, lelkészeket, bizonyágtévőket is, akikre nagy hálával gondolunk vissza, akikre felnézünk. Akik még most is itt élnek közöttünk. Vannak olyanok, akik csodálatos módon szinte beleivódtak a mi életünkbe, növekedést segítettek elő a hívő életünknek itt Pomázon, Csobánkán, vagy ahonnan jöttünk. Egy biztos, hogy szeretettel gondolunk mindig rájuk. A hitben való növekedések azonban elsősorban mégsem ezeknek az embereknek köszönhetőek. Nem

az ő magatartásuk, szép szavuk vagy akár bizonyágtévő életük adta meg, hanem, hogy az Isten növelte a kijelentett igék erejét, aktualitását, tanulságát, vezetését melyeket ők kimondtak. Kellettek ezek az igék, kellettek ezek az emberek, ott, akkor, abban az időpontban, életemnek abban a szakaszában, mert ha ők nem jöttek volna, akkor hogyan értem volna tetten és hogyan láttam volna meg Krisztust. Ő megnyilatkozott rajtuk keresztül. Sokszor ezeknek az embereknek egy-egy elejtett szaván, egy-egy érintésén, egy-egy igehirdetésén, bizonyágtételén vagy cselekedetén keresztül. Bizony, sokszor csak később vesszük észre ezeket, amikor Isten kibontja ezeknek az embereknek a szavait, tetteit, és áldássá válnak számunkra.

Egy-egy gondolat talán most feleledt benned, talán egyre inkább megérik benned arra, hogy visszagondolj és átéld ennek a valóságát, nagyságát, hogy valóban: Isten az, Aki a növekedést adja, adta! Mint ahogy a magvető is rábizza az időjárásra az elvetett magot, nekünk is rá kell bízunk Istenre dol-

gainkat, hogy adja meg azokban a növekedést. Mert Istennek is van egy időjárása, ez pedig a Szentlélek. Ő életet vizet és eledelt ad, meleget, fényt, és kellő védelmet is a világ más káros sugaraival szemben.

II. A második fontos kérdés az, hogy miben kell növekedni? Mindabban, ami a Megváltóval összekötő tulajdonság. Most csak három dolgot említenék meg: a hitet, a reményt és a szeretetet. Növekedni kell mind ezekben. Sok mindent felsorolhatnék még, de az Úr ezeket adta most elém.

Növekedni a hitben. Mennyire fontos, hogy Urunkkal kapcsolatban ez megtörténjen, hiszen a tanítványokhoz kötődő bibliai ige is ez: „Növeld a hitünket!” Hányszor voltak a tanítványok kishitűek, ha visszagondolunk? Hányszor vagyunk mi magunk is azok? Hányszor mondta a mi Urunk, hogy milyen kishitűek vagytok? Az embernek szüksége van arra, hogy növekvő hite legyen. Nem szabad, hogy megálljon! Nem szabad, hogy stagnáljon, egyhelyben totyogjon!

A keresztyén hívő ember élete mindig mozgásban van. A keze, a lába, a szeme, a szíve folyamatosan mozog. Ez azt jelenti, hogy az én kezem által lesz láthatóvá Krisztus keze, az én lábam által jutok el oda, ahova más nem akar elmenni, az én tekintetem által látja meg azt, amit más nem szeretne látni, és legszívesebben becsukná a szemét, elfordítaná a fejét. Az én szívem más, mint a többieké, akik nem gondolkodnak azokon a dolgokon, amelyekből áldások lehetnek átkozott helyeken. Így lehet növekedni a hitben. Abban hinni, hogy ezekben a pillanatokban, azokon a helyeken is megtörténik ez, ahova mások nem akarnak elmenni, ahol mások nem akarnak szólni, és akiket mások messziről elkerülnek. Mert ki szól, ki cselekszik, ha nem mi, az Úr Krisztus követői?

Ezek a gondolatok a Biblia világába vezetnek el bennünket. Valaki szellemesen így fogalmazta meg egyszer, hogy van, aki hisz istent. Igen valamilyen istent, az ember által kreált istenségek közül. Azután van, aki hisz Istennek. És van, aki hisz Istenben. Ez a legnagyobb: az Istenben való hit. Ez azt jelenti, hogy valaki teljesen rábizza az életét Istenre. Ha ez így van, akkor **a reményünkben is növekednünk kell.** A reménységet sokan összetévesztik egy illúzióval, amit úgy mondanak, hogy optimizmus.

„Neki növekednie kell, nekem pedig kisebb lennem”

Nem, a mi életünkben a remény nem illúzió. A Messiást követő ember reménykedő ember. Én nem láttam még olyan hívőt, aki ne reménykedne valamilyen áldásban. Legfőképpen az Úrban és az Ő cselekedeteiben. Mert az ilyen ember Istenre bízva az életét, és nem a körülményeire.

Mikor Keresztelő János kimondta ezt a mondatot, hogy „Neki növekednie kell, nekem pedig kisebbé lennem”, akkor nem a körülményeire tekintett. Ha a körülményeire tekintett volna, akkor a rómaiak uralma alatt tartotta volna a száját, és finomabban fogalmaz. Talán ki sem mondja alázatos hitvallását. Hiszen igencsak nagy mozgalmat indított. Egy útkészítő mozgalmat. Kinek? A nagyoknak. Annak, Aki már nagy. Az eljövendőnek, a Messiásnak – Jézus Krisztusnak. Ezért neki kisebbé kell lennie. Ahhoz, hogy Jézus Krisztust az emberek minél jobban megértsék, és minél inkább befogadják a szívükbe. Hogy az életükben valódi változás történjen. Úgy kell útkészítő és evangélium hirdető legyen, hogy kicsi maradjon, hogy alázattal tudja adni a dicsőséget, áldást az Úr Választottjának, az Úr Szentjének – Jézusnak!

Ezért **növekednie kell az ember életében a szeretetnek is.** Vannak dolgok, melyekben nekünk kisebbé kell lennünk, viszont vannak dolgok, melyekben pedig nagygyá kell válnunk, de a nagygyá válásunk egyedül Jézus Krisztusban lehet és kell is, hogy megtörténjen. Ha Nélküle szeretnénk nagygyá válni, az már valami más: karrier, öntömjénezés, saját magunk piedesztálra emelése. Jézusban, Jézussal ez elképzelhetetlen. Mert ha a szeretet növekszik bennünk – amit az Ő Igéje, amelyet a Szentírás agapé néven említ –, az minket a legmagasabbra, legnagyobbhoz juttat el: Istenhez. Mert az agapé szeretet a legnagyobb, ami ezen a világon létezik, hiszen ez a szeretet mozgatta az Atyát, és vitte a Golgotát, hogy a Fiát feláldozza.

III. Igénk csúcspontjánál vagyunk, a hogyanadjánál. Hogyan adja Isten a növekedést, és hogyan adja a kisebbé válást? Ahogy hallhatjuk, János megvallja, hogy kicsoda az ő számára Krisztus. Az, Akinek növekednie kell, neki pedig kisebbé lennie. És ezt a kisebbé válást egészen a végső megfogalmazásig így is olvashatjuk Máté evangéliumában, hogy: „a saruja szíját sem vagyok méltó megoldani”. Ez a legmélyebb és a legmagasabb pont, ahol Jézussal kapcsolatban János bizonyosságot tehet az ő életéről. Hasonlóképpen mi magunk is, amikor a legalázatosabbak vagyunk, és mások szemében talán a legkisebbek! Amikor a legalja feladatot végezzük, ami a világ szemében nagyon megalázó és mélyeséges, akkor vagyunk a legmagasabb ponton. Akkor járjuk meg igazán az isteni magasságokat ezekben a mélyeségekben, lenézett állapotokban. Ezen a ponton is találkozhatunk Jézussal, amely Keresztelő János szavai szerint így hangzik: „a saruja szíját sem vagyok méltó megoldani”.

És ha ezt a növekedést és kisebbé válást a magunk életére vonatkoztatjuk, akkor észlelünk egy ellentétes mozgást. Mert ez nem azt jelenti, hogy a személyiségem együtt nő-

vekszik Krisztussal, hanem azt, hogy Jézus Krisztus növekszik egyre inkább az én életemben. Minél inkább nő az életemben az Úr, annál kisebbé válik bennem az én. Igazából már nem is te fogsz élni, hanem Ő fog élni bennem. Minden jócselekedet, minden jó gondolat, minden hálás tett, minden bűn felett aratott győzelem, amit valaha is véghezvittél ebben a világban, azt nem tulajdoníthatod magadnak. Mert nem magunktól vagyunk olyan jók! Nem vagyunk képesek magunktól jók lenni, hanem az Isten Szentlelke viszi véghez bennünk! Jézus növekedik meg bennünk annyira, hogy az Ő tekintete látszódik meg rajtunk. Hogy észrevesszük a szükségben levőket, észrevesszük azokat, akiket a világ nem vesz észre, és megpróbáljuk a lehető legtöbbet megtenni értük. Azaz Krisztus növekszik bennem, én pedig kisebbé válok. Annyira kisebbé, hogy szinte el is tűnök. Szinte megszűnik létezni a bennem levő én, és maga Krisztus tölti be a helyét.

Milyen jó, hogy van egy ilyen életlehetőség előttetek! Amit lehet választani, és hogy ezt meg lehet kapni Isten kegyelméből. Ebben igenis van személyes döntések: hogy akarjátok ezt a döntést! Hogy kiimádkozhatjátok ezt a döntést! Ez nem jelenti természetesen a mi életünk és önünk teljes feloldását, hanem inkább kiteljesedését, amit Pál egy jellegzetes igéjében mond: „Élek többé pedig nem én, hanem él bennem a Krisztus”. Idáig kellett Krisztusnak elérkeznie az apostol életében, hogy ezt ő maga is el tudja fogadni. Ez harc, testvérek, állandó harc az életünkben. Hány ember mondja, sokszor még hívők is, hogy „hát ilyen a természetem”. És miért nem küzdesz ellene? Hogy több legyen benned a Krisztusi természet! Miért nem? Mert az emberi természet különböző – mondhatod ezt jogosnak érezve. Erre is van érvényes válasz: hogy tudniillik Krisztusnak kell növekednie a különböző emberi természetekben. Hidd el, Isten elég kreatív ahhoz, hogy a különböző emberi természeteket is magával ragadja. Meg is teszi!

Egyikünk talán harcias, hirtelen, az ő számára Krisztus növekedése azt jelenti, hogy valamit le kell adnia ebből a harciaságból. Ebbe én magam is beletartoztam, sőt, még tartozom is. Némelyikünk élete pedig kényelemszerető, talán egy kicsit laza stílusra hajlamos, nekik lépniük kell abban, hogy gyakorolják magukban jobban a fegyelmet, és egy kicsit figyeljenek arra, hogy mit bízott rájuk az Isten a fegyelem kérdésében. Mindenkinek valamit el kell engednie, leginkább pedig abból engedni, amiből túlságosan is már sokak lettünk! Minden nap több legyen bennünk a krisztusi, és kevesebb az óemberi, a régi!

Itt hozzá kell tennem azt, hogy elhangzik még egy ige a korinthusiakhoz írott 2. levélből, amely azt mondja: „Azért nem csüggedünk; sőt ha a mi külső emberünk megromol is, a belső mindazáltal napról napra újul”. A Krisztusban növekvő élet valóban újulás. Belülről kifelé, és nem kívülről befelé. Így növekedjék az életed, így változzék az életed, hogy újulj belülről kifelé! Nemcsak az arcom, a járásom, a szóhasználatom, nemcsak

az életem külső megnyilvánulásai, hanem belső tulajdonságai, amelyek nem Krisztushoz hasonlítanak! Ezek egyre inkább kerüljenek háttérbe, és legyen mindaz láthatóvá, ami áldást hoz, a jézusi legyen minél nagyobb bennem!

Ebben a harcban él a keresztyén ember. Aki nem a Krisztusé, annak nincs ilyen harca, mert annak nincs új embere. Arra az jellemző, hogy ő a maga természetét gyakorolja ebben a világban, és mindig fejlesztí önmagát, az ő természetének dicsőségére. A keresztyén ember azonban leginkább azokat a készségeket, áldásokat fejleszti és használja ki, amelyek Krisztusra hasonlítanak egyre jobban, míg át nem formálódik olyanná, mint Ő maga! De az már a kapun túl lesz, az örökkévalóságban. Folyamatosan megy a küzdelem, és folyamatosan formálódunk, de a teljesség, tökéletesség az Úr oldalán vár, nem ebben a testben.

Testvérek: egy-egy ige, egy-egy szó odahullik a te életedben, ahol nyitott szívre talál, és megtermi a maga gyümölcsöt. Nem tudom, hogy ez most hol volt a te életedben, de hidd el, az ige csodálatos mag. Kérd el, és kérd Őt, hogy legyen ennek ismertetőjele a te életedben, hogy a mag már ott van. Belehullt a szíved szántóföldjébe, hogy tudjál helytállni, amová állított téged az Isten. Ezért legyenek ismertetőjegyei a kisebbé válásnak, és a Megváltó életében való növekedésének! Jánosnak is volt, nemcsak külsőképpen, prófétai alakban, öltözködésében megjelenve, hanem belső lelkiképpen. A tanítványoknak, az őskeresztyéneknek, egyházatyáknak, reformátoroknak és az azóta élt minden Krisztust követő nemzedéknek volt ismertetőjegye, így nektek is van és lesz, ha hiszed!

Mert kell, ami mutatja Isten, a Megváltót ennek a világnak! Mert világunk „sóvárogva várja az Isten fiainak megjelenését”.

Ámen!

Máthé Zoltán b. lelképásztor

(Az igehirdetés elhangzott 2016. november 13-án a pomázi református templomban)

KÖZÖTTÜNK SZOLGÁLNAK

Hatvan éve, 1946-ban a Csobánkán élő református családok Urunk kegyelméből megalapították gyülekezetünket. Sajnos az akkori alapítók leszármazottai közül ma már csak kevesen tagjai közösségünknek. A kevesek egyike CZENDER MIHÁLY presbiter testvérünk, aki az első gondnokunk, Gaál Mihály unokája. Vele és feleségével, Piroskával beszélgettünk életükről, amely összefonódott és összefonódik ma is gyülekezetünkkel.

– Ha jól tudom, Piroska te nem vagy őscsobánkai.

– **Piroska:** Valóban nem, én szabolcsi vagyok, Nagykálló mellett, Szakolyban születtem. Nagyszüleim a háború előtt kimentek Kanadába, az ott keresett pénzből idehaza sok földet tudtak venni. Édesapámék nagyon jó módú földművesek voltak, nem szenvedtünk hiányt semmiben. Öten voltunk testvérek, mindegyikünknek megvolt a maga feladata, de nem kellett olyan nagyon keményen dolgozunk. A szüleink nagyon szerettek bennünket. Édesapám a helyi református gyülekezet gondnoka volt, én ott konfirmáltam. Nagyon

„ÉS AMIT KÖNYÖRGÉSTEK BEN KÉRTEK, MINDAZT MEG IS KAPJÁTOK, HA HISZTEK”

Czender Mihály presbiter és felesége, Piroska

1949-ben születtem. Nagypám minden vasárnap kézen fogott, mentünk a templomba. Ez soha nem maradhatott el. Ide jártam iskolába, itt konfirmáltam a gyülekezeti imaházban Csákány István lelképásztornál. Az általános iskola után a vésnők szakmát szerettem volna kitanulni a textilfestőben, de abban az évben, amikor jelentkeztem, nem indítottak tanfolyamot, így a marós szakmát tanultam ki, majd elvittek katonának. Miután leszereltem, 1970-ben kezdtem el dolgozni, én is az ICO-ban. Itt is maradtam egészen 2001-ig. Az évek folyamán dolgoztam itt az iskolában fűtőként, majd végül a CORA-ban, innen mentem nyugdíjba.

– **Hogyan ismerkedtetek össze?**

– **Piroska:** Rögtön ideköltözésem után összebarátkoztam Terivel, Misi húgával, rajta keresztül ismerkedtünk össze. Misi is ugyanott dolgozott, ahol én. Találkoztunk, de én először nem akartam a kapcsolatot, mondván hogy nagyon beteg vagyok. De Misi kitarott, azt mondta a betegnek is férjhez kell mennie.

– **Misi:** Igen, így volt. Megszerettük egymást, 1970 júliusában megtörtént az eljegyzés, augusztus 22-én volt az egyházi esküvőnk itt az imaházban. Szüleimhez költöttünk, egy gazdasági épületet alakítottunk át szoba-konyhas kis lakássá. 1976-ban vettük meg ezt a telket, ahol most is lakunk, 78-ban kezdtünk építkezni. Nem volt sok pénzünk, de élelmszerre nem volt gondunk: Piri szülei mindig küldtek fel krumplit, hagymát, mindent. A család segítségével kalákában megépült a házunk, 80-ban költöttünk ide.

– **Piroska:** Közben megszültek a gyermekek, Misi 72-ben, Ildi 76-ban. Nem volt könnyű, sokszor alig volt pénzünk, sokat voltam beteg, de Isten mindig velünk volt. Sokat köszönhetek a családomnak, mert betegségem alatt rengeteget segítettek nekem. A nagypapa – Gaál Mihály – minden reggel negyed hatkor lement a boltba tejért, hogy nekem ne kelljen. Amikor kis Misi megszületett, annyira beteg voltam, hogy hosszú ideig az édesanyám és a húgom nevelték őt. De

a sógornőim és az anyósom is sokat tettek értem, sokszor látogattak, míg kórházban voltam, gondot viseltek a családomról. Például Kékestetőre is anyuka vitt el a szanatóriumba.

Sokat imádkozom a családjért, az a tapasztalatom, az Úr mindig meghallgat. Az egyik kedves ígém, ami az imaház bejárata fölé is ki van írva, a Róma 8,31: „Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?” Gyakran átélhettük ennek az igazságát. A másik pedig, a János 3,16: „Mert úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” Ez az ige mindig erőt ad nekem. Sokszor megszólít a tiszteletes úr igehirdetése is. Egy-egy szó, mondat megragad, ezeken sokat szoktam gondolkodni, forogatom a fejemben.

– **Misi:** Nekem nagyon sokat jelent a konfirmációs ígém, amit Csákány István lelkész től kaptam, a Máté 21,22: „És amit könyörgésteekben kértek, mindazt meg is kapjátok, ha hisztek.” Ezt az ígérteit is mindig megartotta az Úr. Piroska betegségében is mindig erősített bennünket, adott egy olyan orvost – Tüzes doktort – aki meg tudta gyógyítani őt. Sokszor – főleg építkezés alatt – alig volt pénzünk, de Isten mindig kirendelte azt, amire szükségünk volt: munka mellett maszek vállalkozónak tudtam dolgozni. Mindent megad, amire szükségem van, és ez nekem elég. Nem számít, ha másnak több van, sőt örülök mások gyarapodásának. Ha pedig lehetőségem van rá, akkor segítek azokon, akik rászorulnak.

A konfirmációra kapott Biblia

beteges kislány voltam, 13 évesen asztmás lettem. Édesapám mindenfelé vitt engem kezelteni, nagyobb városokba, Nyíregyházára, Debrecenbe, Szolnokra, de nem nagyon használt, végül felhozott az ORFI-ba. Nekem akkor még nem volt SZTK-m. *Murnyák Kálmán* bácsi – bátyám feleségének a testvére – azt javasolta, próbáljak meg dolgozni pár hetet, és ha kibírom, lesz már biztosításom, nem kell pénzt fizetni az orvosnak. Mert édesapám 10.000 forintot szánt erre, ami akkor igen nagy pénznek számított. Így kerültem ide 1970 márciusában az ICO-ba dolgozni, albrétlenben pedig itt laktam Csobánkán.

– **Misi:** Én tősgyökeres csobánkai vagyok. Anyai nagypám, Gaál Mihály, gyülekezetünk első gondnoka. *Lesényi Ferenc* kisbirtokosnál volt intéző, akinek Füzeggyarmat környékén és itt Csobánkán is volt birtoka. Valamikor a háború előtt költözött ide nagyapa Csobánkára az itteni birtokok gondozására. Édesapám budapesti, Szentendrén volt katona, valahol itt ismerkedtek össze édesanyámmal a háború alatt.

Esküvő 1970-ben

– Egyike vagy a legrégebb óta szolgáló presbitereinknek. Mit jelent ez neked? Mit tartasz fontosnak a szolgálatodban és hited megélésében?

– **Misi:** 1984-ben dr. Takács László, akkori gondnokunk kért fel engem és Szász Ferencet, hogy vállaljuk a megüresedett presbiteri helyeket. Akkor megválasztottak minket,

Ildi konfirmációja 1990-ben

és azóta folyamatosan presbiterként szolgálók a gyülekezetben. Ebben a több mint 30 évben sok közös szolgálatban vehettem részt, együtt dolgozhattam többek között *Benkő Béla* bácsival, *Szekeres Imrével*, *Hermann Árpáddal* is. Jó volt látni, hogy egy elég rossz állapotú, romos imatermünk lépésről-lépésre szépül, és öröm, hogy ebben én részt vehettem.

Nagyon fontosnak tartom az ökumenét, a jó kapcsolatot a többi keresztény felekezettel. Sok barátom van még gyerekkoromból a katolikusok és a szerb ortodoxok közül. A lényeg, hogy mindnyájan Jézus Krisztusban hiszünk, közös a megváltónk. Pár évvel ezelőtt voltam kint Izraelben, ott ez nekem nagyon pozitív megtapasztalás volt: végigjártuk azt az útvonalat, amin Jézus végigment a kereszthalála előtt a Gecsemáné kertől a Golgotáig. Katolikusokkal, zsidó-keresztényekkel és még ki tudja milyen népekkel. Végigjártam, és komolyan belegendoltam, hogy Jézus min ment keresztül: ez szörnyű. Ezt mind a mi bűneink, az én bűneim miatt hordozta el, az én bűneim adták a keresztre. Ezt elmondani nem is tudom, csak érezni. Ezt addig is tudtam, de ott értettem meg igazán, mit szenvedett Jézus Krisztus értem, értünk, ott éreztem át ennek a lényegét. Azóta is – bár vétkezek nap mint nap – tudom, hogy van aki megbocsájt. Ha ezt hiszed, és vágyasz azután, hogy Veled légy, hogy Ő irányítsa a lépteid, akkor más nem is lehet kívánni.

– **Köszönöm!** Legyen Istené a dicsőség mindenért!

Kerekes Balázs

„A mi esztendeinknek napjai hetven esztendő, vagy ha feljebb, nyolcvan esztendő, és nagyobb részök nyomorúság és fáradtság, amely gyorsan tovatűnik, mintha repülnénk.” (Zsolt. 90:10.)

KÖSZÖNTJÜK HALÁSZ ÉVA NÉNIT 80. SZÜLETÉSNAPOJA ALKALMÁBÓL

Azt mondják, egy bizonyos kor fölött az ember már nem számolja a napokat, éveket, mert tényleg úgy repülnek, minek is tartaná számon. Az Úr azonban megtanítja a hívő embert úgy számlálni a napjait, hogy bölcs szívhez jusson, így élete mégsem múlik, hanem telik, teljesedik, mert szíve csendben az Úrra figyel. Egyre közelebb és közelebb kerülünk utunk végcéljához, Jézus Krisztushoz, és tudjuk, hisszük, hogy az Ő országában fog beteljesedni az életünk. Ennek a hazatalálásnak az előízét azonban már földi életünk során is megtapasztaljuk, mert Urunk ránk talált, Magához vonzott, és a teljesedő időben betölti életünket az Ő kegyelmének ajándékaival.

Így töltötte be az Úr hittel, bölcsességgel, szeretettel **Halász Árpádné Éva** néni életét is, akinek a csobánkai gyülekezetben végzett több évtizedes szolgálatát az Úr jókedve tette maradandóvá és példává.

Tartsa meg az Úr még sokáig Éva néni bölcs és szerető szívét egészségben, reménységben, szolgálatához adjon erőt, legyen vele az Ő Szentelke, szeretete, és vidámsága meg áldásaival földi vándorlása idejét!

Éva néni születésnapján biznyságtételeként a testvérek fogadják szeretettel az alábbi verset:

TÜRMEZEI ERZSÉBET NEM MONDOTT FEL NEKEM!

Szolgálatára angyalok sietnek.
Parancsol viharoknak és szeleknek.
Megeríteni, felfogni nem lehet,
Hogy meglátott, parányi porszemet,
S szolgálatába vett.

Szívemben ujjongva dalol a hála,
Kerek világon nincs jobb gazda nála!
Mikor szolgálatába fogadott,
Mert nem csak munkát, drága feladatot,
Erőt is Ő adott!

Szentelkét adta: segítsen, vezessen.
Sürgessen: soha ne időzzek resten.
Tekintete rajtam volt szüntelen.

Mindenre elég volt a kegyelem.
Ő maga járt velem.

Talált volna annyi hűségesebbet,
Parancsainak engedelmesebbet,
Csuda irgalmát áldja énekem,
Hogy szolgálhattam hosszú éveken,
S nem mondott fel nekem.

Pedig megtehetette volna.
S én szegény, gyenge,
engedetlen szolga
Türelmét, irgalmát dicsérhetem ...
Mert ezután sem mond fel... sosem!
Óvé az életem!

80. születésnapomon ezekkel a más által írt, de mindenben magamra nézve is igaz gondolatokkal adok hálát az Úrnak, hogy mindezidáig megsegített. Soli Deo Gloria!

Halász Árpádné

Dr. Szabó István püspök

A csobánkai gyülekezet az imaház felszentelésének 70. évfordulója alkalmából ünnepi hálaadó istentiszteletet szervezett.

A 2016. DECEMBER 4-ÉN, 14 órakor kezdődött istentiszteleten először *Benedek Ferenc* csobánkai gondnok köszöntötte a testvéreket és a meghívott vendégeket: *Dr. Szabó István* püspök urat, *Dr. Szűcs Ferenc* professzor urat és feleségét, *Zsuzsa* nénit, *Pap Lászlóné Erzsike* nénit, *Winkler Sándor Józsefné* polgármester asszonyt és férjét, *Mohácsi Katalin* alpolgármester asszonyt, a más felekezethez tartozó testvéreket, a helyi nemzetiségiek képviselőit és minden megjelentet.

Dr. Szabó István püspök úr igehirdetése

A 25. Zsoltárunk első versszakának, majd a 296. dicséretünk első négy versszakának eléneklése után Dr. Szabó István püspök úr igehirdetését hallgattuk meg, mely Pál apostolnak a Filippi gyülekezethez írott levele 4. fejezetének 10-13. versei alapján szólt hozzánk.

A püspök úr egy ógyeházi hagyományra, legendára hívta fel a figyelmet, mely szerint, amikor Pál apostol megérkezett Rómába, a házi őrizete alatt alkalma volt megismerkedni Senecával, korának egyik nagy filozófusával, akinek a műveit, a vigasztaló és erkölcsi leveleit mind a mai napig lehet olvasni. Ha összehasonlítjuk a sztoikus bölcsnek és Pál apostolnak az írásait, gondolatait, üzeneteit, akkor az az érzésünk támad, mintha valóban ismerték volna egymást, annyira hasonlókat mondanak, olyan összhang van közöttük. Mégis van egy nagy különbség, ami a keresztyén-ség titka.

Ha csak addig olvassuk az apostol szavait, ameddig megköszöni a filippi gyülekezet kedvességét, az ajándékot, amit képesek voltak Filippiből Rómába eljuttatni, mely által – azt mondja – „*megújultatok az én felőlem való gondviselésetekben*”, majd azzal folytatja, hogy bár nem néz a maga szűkölködésére, „*mert én megtanultam, hogy azokban, amelyekben vagyok, megelégedett legyek*” – ezt Seneca is le tudta volna írni. Seneca mind a 153 erkölcsi levelében erre tanít. Ez a sztoicizmus lényege: legyél elégedett, ne akarj többet! Amid van, fogadd el! Ne törtesz fölfele, nem érdemes! Hiábavaló dolog. Átgázolni a

CSOBÁNKA 70

„Mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít.”
(Fil. 4:13.)

MINDENRE VAN ERŐNK A KRISZTUSBAN
ÜNNEPI HÁLAADÓ ISTENTISZTELET
A CSOBÁNKAI IMAHÁZ FELSZENTELÉSÉNEK 70. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

másik emberen mulandó dolgokért – nem érdemes. Aztán folytatja az apostol: „*Tudok megaláztatni is, tudok bővölködni is; mindenben és mindenekben ismerős vagyok a jóllakással is, az éhezéssel is, a bővölködéssel is, a szűkölködéssel is.*” Seneca is erről beszél.

De Seneca és Pál apostol között óriási különbség van. A különbség az, hogy a pogány bölcselő azt a képességet, amit ő bölcsességnek, szabadságnak, az anyagi világtól való eloldottságnak is nevez – az emberben látja. Neked kell erre képesnek lenni! Tanuld meg! Sajátítsd el! Ez a bölcsesség! Egész életünkben – mondja Seneca – ezt kell tanulni: lemondani, elengedni, szabadnak lenni a dolgoktól, nem félni a haláltól, a bekövetkezendőtől, semmi rossztól, nem rettegni az elkerülhetlentől. Azt mondja egy helyen a bölcselő, hogy hát miért félünk attól, ami elkerülhetetlen? Attól fél az ember, ami bizonytalan! A bölcs azt mondja: te vagy a felelős azért,

cio nagy felismerése, hogy az ember, ha nem ismeri Istent, nem ismerheti önmagát sem. Akkor nem tudja, mi a baja. A Jézus Krisztusban megismert isteni kegyelem nélkül az Isten sejtelmei után törekvő ember legborzasztóbb tapasztalata, hogy folyton önmagába ütközik. Mi vagyunk a legnagyobb akadályunk, hogy Istenhez jussunk. Mindig csak önmagunkra hajlunk vissza, önmagunkat akadályozzuk. Az a nagy terhünk, hogy nincs erőnk. Az az elviselhetetlen, hogy az elviselhetőhöz sincs erőnk.

Mi a különbség? Nem azt mondja az apostol, hogy mindenre van erőm: tudok szűkölködni, tudok bővölködni, tudok gazdaggal lenni, mindent megtanultam, edzett vagyok, én vagyok a morális magatartás mintaképe, hanem azt mondja, mindenre van erőm – a Krisztusban, aki engem megerősít. A keresztyénség azzal a nagy mozdulattal kezdődik, hogy fölnyitjuk önmagunkat az isteni titkokra,

az isteni feltételenségre, és ez az önfelnyitás azt jelenti, hogy rendelkezésre bocsátjuk magunkat. Megfordul a létviszonyunk. A sztoikus gondolkodás szerint a tökéletes ember arról beszél, hogy hogyan lehetne az én saját életembe belecsatornázni mindent: az erőket, a bölcsességet, a tapasztalatot, az ismeretet – még Istent is. És így lesz az Istennek valami helye az életemben. Egészen más viszont az, amikor az ember önmagát bocsátja az Isten rendelkezésére. Nem azt nézem és nem azt

hogy ennek a magatartásnak a forrása benned van-e, mert azt meg lehet tanulni. A te bajod, ha nem tudsz elégedett lenni, a te bajod, ha nem tudsz egyszerre bővölködni és szűkölködni, a te bajod, ha nincs mindenre erőd! Ha nem megy – a te bajod!

A keresztyénség ezzel szemben azzal a beismeréssel kezdődik, hogy: NEM MEGY! Az a mi nagy bajunk, hogy nem megy – mert nem mehet. Nem azért, mert nem vagyunk elég ügyesek, tanulékonyak, vagy rossz tanítómesterünk volt, hanem mert nem tud menni. Mert hiányzik a lényeg: az Istennel való kapcsolat. Hiányzik az Isten igaz ismerete. A keresztyénség és különösen a reformá-

várom, hogy hol áll nekem rendelkezésre Isten, mert a Krisztus-ismeretben rádöbbenek arra, hogy miért vagyok ezen a világon, miért szomjúhozok a szívem a tiszta vizekre, az isteni után, miért nincs helyén az életem, ha nincs az Istennél. Miért vagyunk szerencsétlenek – a szó legmélyebb értelmében? Mert kizökkentünk az isteniből, mert hátat fordítottunk, mert zsebre akartuk tenni az Istent, mert megtanulhatónak, elsajátíthatónak gondoltuk az Istent, hogy Istennek lenni szerepjáték.

Olyan csodálatos szavakat ír az apostol abban a régi-régi, talán a legősibb keresztyén himnuszban, a Filippi levél 2. részében: „*az indulat legyen bennetek, mely volt a*

Krisztus Jézusban is! Milyen indulat volt Jézus Krisztusban? Milyen volt az az érzület, az a mindent meghatározó eltökéltség, ami indítja az embert, az indítóok? Ami – ha akarom, ha nem – egy irányba beállít? Ez az indulat, ez az elemi erő, ez az elemi készség az ember esetében az, hogy az Isten felé fordul. Isten dicsőségét akarja visszatükrözni. A Szentháromság Isten szeretet-titkát akarja megélni emberi viszonylatokban is.

Én állok rendelkezésére az isteninek, mert én vagyok a véges, és Isten a véghetetlen. Abba-hagyom azokat a bolond kísérleteket, hogy én, a véges, majd valami helyet rendezek magamban a véghetetlennek. Én, a múlandó, rakok a polcon egy helyet az örökkévalónak; én, a tévedhető és az esendő odainvitálok valahova a kuckóba az örök tisztát és a szentet. Nem! Fordítva!

Annál, amit Seneca – az Isten nélküli ember – dicsékedéssel mondana, hogy „mindenre van erőm”, mennyivel másként hangzik a hála szava, a tapasztalat szava, a bizonyosság-tétel szava, a Krisztusra mutató szava: „*mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít*”. Krisztusnál vannak az erők. Krisztusnál vannak a kegyelmek, a vigasztalások. Krisztusnál van a nyitja annak, hogy a szűkös időkben megelégedettek, a bőség idején pedig hálásak vagyunk, hogy Jób alázata jellemzi az életünket: „*tudom, hogy az én megváltóm él*”. Ez a megfordulás, az alapvető életviszonyok megfordulása – ez a keresztyénység titka.

Amikor visszatekintünk a csobánkai gyülekezet elmúlt hetven esztendejére, azt gondolhatnánk, az nem sok. Mi az a hetven év? Azonban ez rendkívüli, nem magától értetődő. Ennek a kis gyülekezetnek az életét, sorsát, meggyökerezettségét annyi minden gátolta. Ami és ahogyan történt 1945-1946-ban, ahogy innen elmentek, és ahogy idekerültek emberek, ahogy nemzedékeknek kellett eltelnie ahhoz, hogy valamiféle békességre jussanak, mindebben nem sztoikus erények hatottak, hanem az a mély és egyszerű titok, amit mindannyian megtapasztalhatunk: ha van erőm, az a Krisztusban van. És ha Krisztusban van erőm, akkor mindenre van erőm. Ha Krisztusban vagyok, akkor a szűkölködés, a megfosztottság, a minden elvesztése, meg a bőség, meg az áldás, mind mind a Krisztus iskolája.

A püspök úr végül áldást kívánt a gyülekezetre ebben az emlékezésben, és a megújulást emelte ki a hálás megemlékezés igazi céljaként, értelmeként, hogy megújuljunk ebben a boldog hitünkben: „*mindenre van erőm a Krisztusban, aki engem megerősít*”.

A kórus szolgálata

Köszöntések, megemlékezések

Az imádság után a Psalmus kórus szolgált hálaadó istentiszteletünkön, szót énekeltek *Blaskóné Timár Eszter, Csiszár Krisztina és Orbán János*. Ezt követően Benedek Ferenc gondnok úr mondta el az ünnepi beszédét (elolvashatják a testvérek újságunkban is), majd *Nyilas Zoltán* esperes úr, gyülekezetünk lelkipásztora köszöntötte a megjelenteket, és felidézte a csobánkai gyülekezet történetének hetven esztendejét.

Gyülekezetünk volt lelkipásztorai is viszszaemlékeztek szolgálatuk idejéről, és köszöntötték a gyülekezetet, a vendégeket.

Elsőként Dr. Szűcs Ferenc professzor úr szót, aki elmondta, hogy nagy örömmel és meghatódva emlékszik vissza azokra az esztendőkre, amelyeket a csobánkai kis imaházban tölthetett. Egy igével köszöntötte a megjelenteket: „*Aki győz, azt oszloppá tesz az én Istenem templomában*” (Jel 3,12). Bár a

Dr. Szűcs Ferenc professzor

csobánkai imaházban nincsenek gótikus oszlopok, de voltak itt oszlop-emberek, tartópilérek, akiknek Isten kegyelméből a vállain nőtt, növekedhetett ez a gyülekezet. Közülük most csak azokat kívánta megemlíteni, akik nincsenek már velünk, de akiket személyesen ismert.

Még volt alkalma ismerni *Gaál Mihály* gondnokot, és bepillantani bölcs és igazán hűséges életébe. Egyetlen epizódot hozott fel ennek példaként. Ő nemcsak csobánkai gondnok volt, hanem egyben zsinati tag is, azokban a háború utáni esztendőkből, amelyek nem voltak könnyűek. Folyt az iskolák államosítása, és nagy viták voltak a zsinaton. Mihály bácsi bevallotta, hogy bizony nem nagyon igazodott el ezekben a bonyolult egyházpolitikai kérdésekben, ezért kiválasztott valakit, akiben megbízott – és ez *Pap László* dékán volt (Pap László pomázi lelkipásztor édesapja – a szerk.). Odaült mellé, és azt mondta neki, hogy „*dékán úr, bökjön meg, amikor igennel kell szavazni!*” Hallatlan bölcsesség volt ez, melyben alázat is volt, tudta, hogy kit kell választani, aki segített

neki, mikor kell igennel szavazni.

Aztán *Dr. Takács László* gondnokra emlékezett a professzor úr, aki évtizedeken keresztül itt lakott az irodában. Ő bíró volt, de nem akart részt venni a koncepciók perekben, ezért betegségére, meg egyebekre való hivatkozással – ami persze inkább csak ürügy volt – felmondta a tanácsbírói kinevezését, pedig már ki volt nevezve az Esztergomi Járásbíróság egyik tanácsának élére. Fölmentést kapott, és utána egy vasgyárban helyezkedett el raktárosként. Felnőtt fejfelé elvégezte a kántorképző tanfolyamot. Kántora volt a gyülekezetnek, ezen kívül takarított, befűtött az imaházban. Számos keresztyén testvérnek segített, mint jogászember, telekügyvekkel kapcsolatban, és így nyaranta gyarapodott a gyülekezet is.

Emlékezett végül *Benkő Béla* gondnok testvérünkre is, majd az Istentől kívánt a gyülekezetnek olyan tartóoszlopokat, akik a vállakon tartják ennek a gyülekezetnek az életét, azért, mert győztek. Legyőzték önmagukat, a világot, és annak sokféle csábítását. Ezt kérte Istentől minden gyülekezeti tagra vonatkozóan is.

Pap Lászlóné lelkipásztor a 74. Zsoltár 2. verséből kapott ígét hozta el az ünneplő gyülekezet számára: „*Emlékezzél meg a te gyülekezetéről, amelyet régen szerzettél!*” Imár tíz éve, hogy nincs közöttünk Erzsike néni állandóképpen, de ez az időszak nem múlt el anélkül, hogy ne gondolt volna imádsággal a gyülekezetekre, a csobánkai, a pomázi és a budakalászi gyülekezetre. Számára még mindig a „*saját*” gyülekezetei ezek, amellel a gyülekezet mellett, ahol az Úr megengedi, hogy lábon állva még szolgáljon Isten Igéjével és dicsőítse az Ő nevét. Sok testvért immár harminc éve ismer, akikkel akkor kezdtek együtt szolgálni az Úrnak, amikor férjével 1988-ban ide kerültek.

Az öröllőknek mindig az a feladata, hogy a rábízottakra vigyázzon – mondta –, de ugyanakkor az is, hogy meg is védje őket. De nem kardot ragadva és hadakozva, hanem az Úr elé állva éretten. Az emberi erő és akarás nagyon kevés ahhoz, hogy bárki meg tudjon tartani egy gyülekezetet, meg tudjon tartani akár csak egy embert is azon az úton, melyre az Isten elhívott bennünket. Csak kérhetjük a mi csodálatos Istenünket arra, hogy emlékezzen meg azokról az emberekről, akik mióta elhívta őket, azóta szükségben vannak, azóta az Ő kegyelmére szoruló népe. Mert mindnyájan az Isten kegyelmére szoruló nép voltunk, vagyunk és leszünk is. Csodálatos, hogy a mi kegyelmes Istenünk nem tagadott meg minket soha, hanem mindig gondja volt arra, hogy ránk figyeljen, ránk gondoljon és minket őrizzen.

A gyülekezet az Istené, mert nem emberi erő volt az, amely létrehívta annak idején az Ő gyülekezetét, így a csobánkai gyülekezetet is. Isten akaratából lett itt gyülekezet. Ő szólította meg a mi eleinket, azokat az embereket, akik számára kellett egy hely, ahol összejöhettek, elénekelhetik a zsoltárokat, és hallgathatják az Isten Igéjét.

Isten az, aki munkálkodott. Az Isten hív, megszólít, és mi elindulunk, és még nem tudjuk, hogy Ő már csodákat tett. Már megtette azt a csodát, hogy elküldte egyszülött Fiát a világra, hogy az Ő jó terve szerint keresztre menjen, és ott életét adja érettünk. Eleink meghallották és megértették ezt.

Elindultak az úton, és létrejött mindaz, ami a szemünk előtt van. *Szekeres Imrére*

Pap Lászlóné lelkipásztor

még sokan emlékeznek. Az ő gondnoki idejére esett annak eltervezése, majd elkészítése, hogy az imaházat hogyan lehet megújítani, a padlózatot kiegyenesíteni, a szintkülönbségeket eltüntetni. De Isten itt volt, indított embereket, indított szíveket, hogy mindez megvalósuljon, és most is állandó szépülésben van a gyülekezet. És hogy ne csak külsőképpen, hanem belsőképpen is szépüljön, ahhoz az kell, hogy az egész életünket az Úrnak szenteljük, akaratát követve szolgáljunk Neki és egymásnak, az Ő dicsőségére. Mert „mily jó és mily gyönyörűséges, amikor együtt lakoznak az atyafiak!” Kövessük ezt a lehetőséget, kérjünk erőt hozzá, és mindenkor meg fogjuk tapasztalni, hogy jó az Úr mindenkire, aki keresi Őt, aki az Ő szavát hallgatja.

A megemlékezések után Nyilas Zoltán esperes úr egy-egy virágcsokorral köszöntötte a szolgáló lelkipásztorok feleségeit, Pap Lászlóné Erzsike nénit és a polgármester asszonyt, majd a 194. dicséret eléneklése és a főtiszteletű püspök úr által elmondott áldás után a Hymnusz hangjaival fejeződött be a felemelő ünnepi alkalom. A résztvevők ezt követően átmentek az imaházzal szemben lévő Dumtsa Jenő Nemzetiségek Házába, ahol a csobánkai gyülekezet szeretetvendégséggel várta a vendégeket.

P.A.

CSOBÁNKA 70

„...az Úrtól lett ez, és csodálatos a mi szemünkben” (Mt 21.42)

MÁR NEKÜNK IS VAN! Hetven éves a csobánkai IMA-ház

„félelemmel és rettegéssel munkáljátok üdvösségeketek, mert Isten az, aki munkálja bennetek mind az akarást, mind a cselekvést az ő tetszésének megfelelően.” (Filippi 2,12-13)

„Már nekünk is van!” Ezzel a felkiáltással örvendezhettek a csobánkai reformátusok 1946 decemberében, amikor Isten kegyelméből felszentelték IMA-házukat. Mennyi idő, fizikai erő, anyagi javak és mennyi imádságra kulcsolt kéz kellett, amíg idáig eljutottak! Belső énjüket hajtotta a vágy: „Nekünk is kell egy hely, egy ház, Istenháza, ahol Istent imádni lehet, ahol megszólalhat az ének, a 90. Zsoltár: »Tebenned bízunk eleitől fogva«”.

Bízunk abban az Istenben, Aki oly sok magyarlakta vidékről összehozta őket erre a helyre, hogy most már itt, ebben a községben, ebben a református közösségben munkálkodjanak együtt Isten dicsőségére. Bízunk, mert ne feledjük, a külső körülményeket nézve elég kilátástalan volt a helyzet. A háború-

nak akkor lett vége; az ország romokban, szétdarabolva, de ők elhitték, hogy Isten ebben a kilátástalan helyzetben is tud csodát tenni.

A csoda, hogy lett épület, lettek emberi kezek, melyek átalakították a házat IMA-házzá, ahol dicsérni, dicsőíteni lehet az Urat. Hetven év távlatából nézve (bár mi ez a reformáció 500 évéhez képest!) mi, most itt élő csobánkai reformátusok, elmondhatjuk, hogy az Úr csodásan működött, működik. Lát-hatjuk, tapasztalhatjuk „bölcs terveinek” a gyümölcsét.

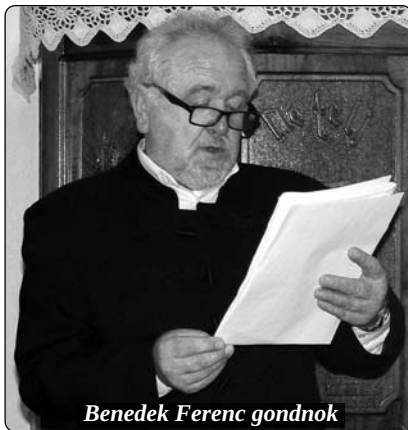
Hálát adva és megköszönve az Úrnak elődeink munkáját, Istennek Szent Lelke minket is arra kell hogy indítson, hogy egyedül az Isten által itt, Csobánkán is letett drága szegletkőre, Jézus Krisztusra alapozzuk és építsük életünket, hitünket, hogy az elvetett mag fává növekedjen. Óáltala, Őbenne és Ővele épüljön, gazdagodjon gyülekezetünk.

Ne feledjük el azt a krisztusi intelmet és bátorítást, mely szavak reánk nézve is igazak: „Aki győz, megadom annak, hogy velem együtt üljön az én trónusomon” (Jelenések 3,21). A Mindenható Isten és a történelem legyőzhetetlen Ura adjon nekünk halló füleket, látó szemeket és érző szívet ahhoz, hogy küldetésünket olyképpen végezzük el, hogy a Király ígérete a miénk is lehessen!

Erősebb hittel, egyházszertettel, magyar hűséggel kell ápolnunk IMA-házunkat, hogy Csobánkán még sokáig fennmaradjon ISTENHÁZA. „Mert kell egy hely, ahol Istent kell és lehet imádni!” Egyedül Istené a dicsőség!

Benedek Ferenc csobánkai gondnok

(Elhangzott 2016. december 4-én a csobánkai imaházban)

Benedek Ferenc gondnok

A régi imaház, még a felújítás előtt

CSOBÁNKA 70

Csobánka községe sziklás és erdős hegylánytól körülvevett gyönyörű völgykatonában fekszik, 24 km-re északnyugati irányban Budapesttől.

A régi települések neveinek egykori jelentése többnyire az elmúlt idő homályába vész. Kutatásuk azonban szorgalmasan folyik, mert az általános emberi kíváncsiság mindig is feléjük fordul. Megfejtjük nem mindig egyértelmű, sok esetben két-három magyarzat is lehetségesnek látszik. Csobánka nevének és történelmi múltjának esetében is igaz ez.

A település neve az iráni „suban” szóra, amely pástort jelent, a „csobán” szavunk a honfoglalás korára vezethető vissza. Ssubanus alakban már 1177 körül említéssel írt forrás. Legkorábban 1698. január 3-án írták le a település ma is használatos hivatalos nevét Pest-vármegye adókivetési jegyzőkönyvében.

A középkori alapítású, de valószínűleg a kelta-római maradványokra épült Csobánka község és környéke – az egykori Borony – az őskortól lakott színhely. A római korból

Népszámlálás éve:	1870	1880	1900	1910	1920	1930	1941
magyar			84	90	142	150	185
német			1056	1195	1108	1297	1337
szlovák			178	191	188	199	174
szerb			296	241	184	99	81
cigány			33	52	-	81	127
egyéb			45	51	57	98	109
magyarul beszéltek			315	836	903	1422	-
összesen:	1436 fő	1460 fő	1692 fő	1820 fő	1679 fő	1924 fő	2013 fő

maradt ránk egy sírkődarab, amely a katolikus templom kertjében ma is látható.

A Csobánka, valamint a Borony név az Aba nemzetség egy-egy ágától származik. Az Árpád-kori Hont-Pázmány nemzetség itteni birtokai a XIII. században a pilisi ciszterciák tulajdonába kerültek, s ezeken a földeken, éppen úgy, mint a szomszédos Pomázon, a szőlő-kultúra virágzott századokon át. Lakossága a török időkben

Népszámlálás éve	1949	1960	1970	1980	1990	2001	2011	2015
Lakosság száma (fő)	1304	1622	2039	2033	2040	2840	3153	3189

csaknem teljesen elpusztult. 1661-től a település a felsővattai Wattay család birtokába került. Wattay Pál Pest-Pilis-Solt vármegye helyettes alispánja, majd fia János a

vármegye kuruc alispánja igazgatta a falut.

Benépesülése az 1690-es nagy török elmentámadást követően indult meg a délvidékről, ekkor Csernojevics Arzén szerb pátriarcha vezetésével nagyszámú rác (szerb) népesség érkezett a török csapatok elől és települt be a középkori Borony pusztá területére. Ők lettek Csobánka második alapítói. A szerbek először pástortokodással, később gyümölcs- és virágtermesztéssel foglalkoztak.

A többi nemzetiség – így a sváb, a szlovák, a cigány – az 1700-as években telepedik le a faluban. A Thüringiából érkező német családok a század közepén ideköltöző magyarokkal együtt újjáépítették a török idők óta romokban álló mai ófalut. A szlovákok a század második felében telepednek ide, családneveik 1736-ban jelennek meg egy összeírásban. A cigányság 1760 után talál otthonra a faluban, eleik a kovácmesterséget űzték.

Csobánka népességének alakulása a népszámlálás adatai alapján (nemzetiségi hovatartozás részletezése 1900-1941-ig):

Évszám	r. katolikus	görögkeleti	református	izraelita
1846	1044	525	2	19
1848	1070	480	4	18
1851	998	412	8	22

Népszámlálás éve	1900	1910	1920	1930	1941
lakosság (fő)	1947	1769	1632	1826	1905
római katolikus	1340	1512	1411	1705	1817
görög katolikus	-	-	1	1	-
református	4	4	15	19	6
evangélikus	-	2	7	2	-
ortodox	293	241	189	98	82
izraelita	10	10		1	

mint elválasztotta, mivel a katolikus vallásúak mindkettőnél jelentős túlsúlyban voltak.” (*Dokumentáció a németek száműzetéséről Kelet-, Közép-Európából II.14.o*)

Csobánka vallási tagoltságáról a népszámlálások alapján, a következő kép áll össze (fő):

A katolikus németek, magyarok és szlovákok és az ortodox szerbek között nem voltak vallási feszültségek. A katolikus felekezet, különböző nemzetiségei házasodtak egymás között, azonban az ortodoxok a katolikusokkal nem.

Csobánka életét a paraszti életstílus és a vallás határozta meg. Mindkettő szorosan kapcsolódott egymáshoz és függtek egymástól. A közös hit, a közös vallás meghatározta a gondolkodás módját és megelvenítette az emberek cselekvését.

A szerbek nagy része 1920, majd 1945 után hazaköltözött ősi földjére, a helybéli svábokat – 1310 főt – az 1945-ös potsdami konferencián elhatározottak szerint, 1946. március 15-16-án kitelepítették a német-országi Wertheimbe.

Az eltávolított németek és az eltávozott szlovákok helyére mindenhol az országban – így Csobánkára is – belső nincstelen, rászorult „telepesek” és az újra elcsatolt magyar országrészekről menekülő, elüldözöttek érkeztek. Az eredetileg szerb, majd német többségű Csobánka nemzetiségi viszonyait az 1945-1947-ben végrehajtott kitelepítés és betelepítés teljesen átírtta. 1946 őszén jöttek az első felvidéki áttelepedők, összesen 15 család telepedett le Csobánkán. 1947 nyarán Erdélyből 20 család költözött

Csobánkára. Érkeztek még családok az Alföldről, Jászládányból is.

A svábok kitelepítése előtti döntő többségű római katolikus település vallási

képe is megváltozott. „1946-ban Gaál Mihály, mint bíró, kapcsolatot teremtett a letelepedett erdélyi és felvidéki református családokkal. A fő utcán igényeltek egy nagy parasztházat imaház céljára, ahol közfalbonntással kialakítottak egy 60 m²-es termet, mellette egy 12 m²-es szobát lelkeszi hivatalnak, valamint egy szoba-konyhás szolgálati lakást. Megkérték Demeter Józsefet, a pomázi lelkeszt, hogy vasárnap délutánonként tartson istentiszteletet.

A gyülekezet gondnoka, Gaál Mihály lett. Szolgálati elismeréseként az ötvenes években zsinati tagnak is megválasztották. Egy ideig a felvidékről menekült Dr. Földesi József nyugalmazott lelkipásztor vállalta a gyülekezet pasztorálását. Később Ürömhöz csatolták, és a Debreceni házaspár látta el a csobánkai szolgálatot.

Az imaház hivatalos felszentelése 1946 decemberében volt. A kis csobánkai gyülekezet végül ismét Pomáz filiája lett, előbb fiókegyház, majd 1970-től, mint Pomáz-Budakalász Társegyházközség. Minden vasárnap és ünnepnap 9-kor Budakalászon, fél 11-kor Pomázon, délután 3-kor Csobánkán szólt az ige.” (Forrás: Leikep József: Csobánka története - 2002)

A református harangláb és a harang története

Egy Csobánkán sokszor járt budapesti hívó asszony – Szatmári Margit – 1989-ben egy harangot akart csináltatni a református gyülekezetnek, 50.000 forintot már ki is fizetett a harangöntőnek, de közben meghalt. A hiányzó összeget a Pomáz-Budakalász-Csobánkai Társegyházközség presbiteri határozat alapján: mindaddig, míg gyűjtésből a harang árának hiányzó része befolyik, azt a gyülekezeti pénztárból előlegezik meg. A harangról 200 levelezőlap készült, amelyet emléke kaptak azok, akik a harangra adakoztak.

A 7 méter magas szépen faragott haranglábát egy budakalászi presbiter, Hermann Árpád készítette el.

A 137 kg-os harangot 1989. augusztus 27-én Berzétei László esperes úr szentelte fel a gyülekezet nagy örömére. (Forrás: Pomáz-Budakalász-Csobánka Társegyházközség presbiteri ülésén 1989. április 1-én és 29-én készült III. és IV. jegyzőkönyve)

„Leborulok szent templomodban, és magasztalom nevedet hűséges szeretetedért, mert

mindennél magasztosabbá tetted nevedet és beszédedet. Amikor kiáltottam, meghallgattál engem, bátorítottál, lelkembe erőt öntöttél.” (Zsoltárok könyve 138,2-3)

Ajánlott irodalom a település történetének tanulmányozásához:

- Horváth Lajos: Csobánka története - Csobánka, 1996.
- Leikep József: Csobánka története 1945-től napjainkig - Csobánka, 2002.
- Walper Ferenc: „Minket is üldöztek...”: – A csobánkai svábok kálváriájának és kiűzésének dokumentációja - 1996.

Összeállította: Holtságné Csipán Ágnes ■

MEGSZÜLETETT Németh Zsolt és Meier Éva kisbabájuk születésére

Megszületett hajléktokba
Kit már vágyva-vártatok.
Egy drága kicsi életet
Ajándékba kaptatok.

Hála legyen az Istennek.
– Tudom nagy a boldogságtok. –
Nehéz is azt elképzelni,
Hogy eggyel többen vagytok.

Köszönjük, hogy az Anyukát
Istenünk megtartotta,
S az egészséges fiúcskát
A világra hozhatta.

Most mondjunk szívünkéből fohászt
A menny s föld Istenének.
Fakadjon fel a lelkünkéből,
Magasztaló szép ének.
Budakalász, 2000. május 27.

LACI BÁCSINAK

Ezerkilencszázkilencvenötben,
Mikor feleségem először megöltem,
Tudtam, hogy Ő lesz a földnek ama lánya,
Kinek kezét Isten nekem szánta!

Kivel együtt élem le életem legszebb napjait,
Kivel esténként firkésszük a jövő útjait.
Nézzük szerelmünk gyümölcsét, a kicsi Marcikát,

ORBÁN LÁSZLÓ EPISZTOLÁK

S tervezzük testvérét, kivel az Isten egyszer megáld.

Oly szép, oly áldott életünk minden perce,
Hiszem, hogy az Úr ezt így rendelte!
Hogy gyermekünk szeme oly tiszta és fényes,
Hogy elfeledjük azt is, hogy a földi lét véges.

Életem legszebb perceit adja kis családom,
S hogy őket tiszta szívemből csodálom.
Istennek köszönhető, hogy vezetett utamon,
S tett minket együvé azon az alkalmon.

Utunk sokszor volt nehéz, és kétséggel teli,
De bajunk mindig megoldódott, se száma se szeri.
Bizhattunk Istenben, hogy ha megoldást nem is látunk,
Segítségével bajunkból mindig kilábalunk.

Ez lenne hát kis történetem,
Mit írtam eme kis versemben.
Köszönöm Laci bácsi, hogy ad hitet és erőt,
Mikor versét olvasom elalvás előtt.

S azt kívánom tiszta szívemből magának:
Kerülje el fájdalom és bánat.
Vesse el sajtó testéből a fájdalmat,
S gyermekei, unokái okozzanak vígadalmat.

Kívánok mielőbbi gyógyulást, s jókedvet,
Szeretettel teli vidám estéket.

Lengje be jókedv egész házát, s családját,
S hogy megismertem: Istennek adok hálát!
Budapest, 2002. december 17. napján
Üdvözlettel: Németh Zsolt

IFJÚ BARÁTOMNAK Válasz Németh Zsoltnak

Már sok évet éltem, sok mindent megértem,
Íly meglepetésben eddig nem volt részem.
Ekkora örömről még nem is álmodtam,
Hogy Zsolti versemre, verset szerkeszt nyomban.

Ne vedd nagy szavaknak, amit írok néked;
Arany János élne, megdicsérne Téged.
Ne rejtsd el a kincset, mit Istentől vettél,
Költő alszik Benned, annak is születéll.

Feleségemet is meghattotta versed,
S mondta: „Zsolti példaképed lehet neked.
Mert vette a tollát, s nem volt rest megími,
Mint kell a családját szeretni, becsülni!”

Én ezt válaszoltam: „Ígazad van Anyjuk.
Hogy Zsolti példakép, ezt mindnyájan valljuk.
Így a családjáról csak az képes ími,
Aki minden napját hűségben megéli.”

Dicsőség és hála mennyben az Istennek,
Ki értelmet adott a mi szíveinknek.
S hogy legyen derű és fény életünk egén:
Karácsony napján is hordoz a tenyerén.

Budakalász, 2002. december 20.
Rokonai szeretettel: Laci bátyád

A II. világháború előtt Csobánka lakosságának elenyésző része volt protestáns. Az 1941-es népszámlálás adataiból kitűnik, hogy a falu többsége római katolikus vallású, az 1905 lakosból mindössze 6 személy vallotta magát a református felekezethez tartozónak. Emiatt a híveknek sem lehetősége, de talán igénye sem volt arra, hogy saját gyülekezetben és imaházban gyakorolják vallásukat, alkalmiakat házaknál tartották vagy a szomszédos Pomáz istentiszteleteit látogatták. Valamikor ebben az időben költözött Csobánkára Gaál Mihály püspökladányi gazdálkodó és családja – ők maguk tették ki a helyi reformátusság nagy részét, de lehet, hogy az egészét is.

A háború és az azt követő tömeges kitelepítések jelentősen megváltoztatták az addigi állapotokat. 1946 márciusában a csobánkai német nemzetiség nagy részét, a falu lakosságának 70 százalékát kitelepítették Németországba. Az üresen maradt házak egy részébe Erdélyből és Felvidékről kitelepített magyar családok költöztek, köztük számos református.

A megerősödött reformátusságban egyre jobban megfogalmazódott a vágy, hogy ne csak családi házaknál, hanem saját imaházban tartsák meg istentiszteleteiket. Gaál Mihály, aki ekkorra már a falu bírja lett, 1946 júniusában kérvénnyel fordult a község vezetőségéhez, hogy utaljanak ki a megüresedett házak közül egyet a református

CSOBÁNKA 70

A CSOBÁNKAI REFORMÁTUS GYÜLEKEZET MEGSZÜLETÉSE

„Uram, te voltál hajlékunk nemzedékről nemzedékre.” (Zsolt 90, 1)

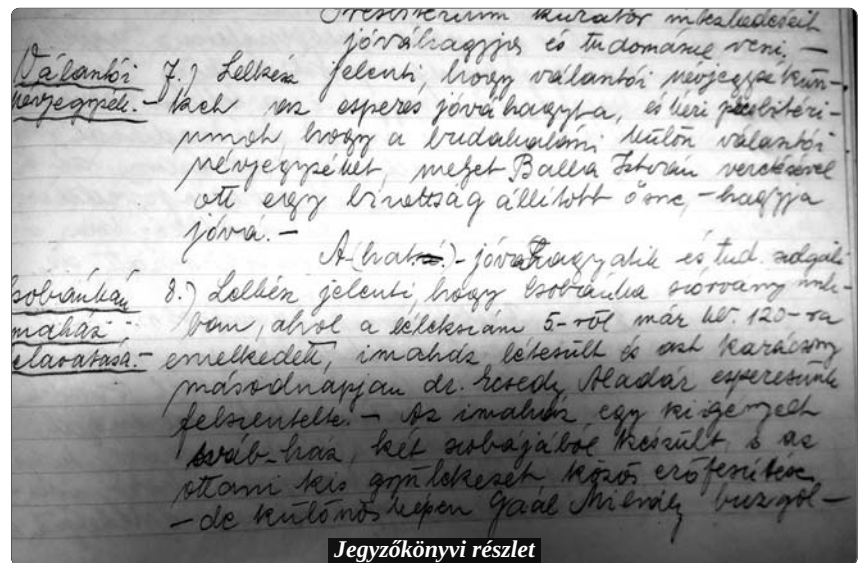

közösség részére imaterem céljára. A választás végül a Béke úton álló épületre és a hozzátartozó telekre esett, ami ismereteink szerint a kitelepítés előtt Reszt János és családja tulajdona volt.

A gyülekezet tagjai összefogva azonnal nekiláttak az épület átalakításának, hogy mihamarabb használatba tudják venni: 1946 második felében kibontották a felesleges közfalakat, és kifestették az imatermet.

nagyobb ünnep lett a csobánkai református hívek számára: december 26-án először hangzott fel Isten Igéje a csobánkai református imaház szószerékéről. Ez a nap gyülekezetünk születésnapja. Arról nincs adat, hogy hányan vettek részt ezen a nevezetes alkalmon, de Gaál Mihály visszaemlékezése szerint tele volt az imaház. Így számol be Demeter József lelkipásztor a pomázi presbitériumnak: „A lelkész jelenti, hogy Csobánka szórványban, ahol a lélekszám 5-ről már kb. 120-ra emelkedett, imaház létesült és karácsony másodnapján dr. Ecsedy Aladár esperesünk felszentelte. Az imaház egy kiigényelt sváb-ház két szobájából készült, s az ottani kis gyülekezet közös erőfeszítése – de különösen Gaál Mihály buzgólkodásának jele.” Ettől a naptól fogva heti rendszerességgel szól isten igéje imaházunkban.

1947. február 27-én a pomázi presbitérium egyhangú határozatban „készséggel hozzájárul Budakalász és Csobánka, addigi szórványaink fiókegyházzá való átalakításához”, amit az egyházmegyei tanács jóváhagyott és pártolólag felterjesztette az

Jegyzőkönyvi részlet

Ezután felkérték Demeter József pomázi lelkipásztort, hogy tartson rendszeres istentiszteleti alkalmakat. Az 1946 október 29-i pomázi presbitéri gyűlés jegyzőkönyvében Demeter József lelkipásztor a budakalászi és csobánkai szórványok növekedése miatt megszaporodott feladatokról tesz említést: „...Csobánkán hasonló a helyzet. Száz felé közeleg a reformátusok száma, házat is igényeltek, 14 gyermek jár iskolába, minden héten hitoktatásra kell feljárni és havonta csak egyszer tudott istentiszteletet tartani. Az itteni gondozást megnehezíti, hogy eddig csak biciklivel volt megközelíthető, és bizony nehéz állandóan fölfelé hajtani, főleg hóban, sárban.” Ezért a pomázi presbitérium kérévényezte, hogy „nyilvánítsák Pomáz államsegélyes káplán-tartó helyé, vagy nyújtásnak segítséget abban, hogy menekült, agilis lelkész Budakalászra vagy Csobánkára betelepíttessék, így a munka megosztódjék.”

1946 karácsonya a megszokottnál is

egyházkerület elé. A csobánkai fiókegyház 1947. március 15-i közgyűlésén a választói joggal bíró tagok megválasztották a kurátort és a presbitereket. A gyülekezet első gondnoka Gaál Mihály lett, a presbitérium tagja pedig Máthé Domokos, Deregán Sándor, Szabó István II., valamint Simon József és Mácsány Lajos pótpresbiterek. A pomázi anyaszentegyház és fiókegyházainak első együttes presbitéri gyűlése május 18-án volt.

1947 őszére a gyülekezet 1300 forint költségen teljesen átrenoválta az imaházat, és a Felvidékről idetelepült dr. Földesi József, nyugalmazott lelkipásztor vállalta az igezolgálatot egészen élete végéig. A szépen gyarapodó gyülekezetben dr. Ecsedy Aladár 1950 januárjában felszentelte a szószerékét és a padozatot, amit a gyülekezet tagjai készítettek régi, nem használt bútorok faanyagából. A harmóniumra a gyülekezet tagjai adták össze a szükséges összeget.

BERDA JÓZSEF CSOBÁNKA

Mint a völgyből fölzengő szelíd harangszó, úgy cseng a neved: Csobánka. Pilisvörösvár felé menet pillantottam meg, szegény halandó, a tündéri völgyet, melyben úgy fekszel éppen, mint mély bölcsőben a mosolygó kisdud, s egyre ámultam a szemet-vidító panorámán... Akár az izzó réz, oly vörös volt, oly pazarul csillogott a lebukó nap fényében az Oszoly, a Kiskevény s háttérben a nyakas Csikóvár! Egész napon át csak sziklás és erdős hegyeid között barangoltam, élvezvén az éles levegőt, mint az elszánt turista, tiroli nadrágban, meztelen térdrel, hogy legyen mit pirotra csókolnia rajtam a duhaj szeleknek. S ez Istennel teli bolyongások közepette arra gondoltam sajtó fájdalommal: be' boldog volnék, ha itt élhetnék, mint vidám remete s végül itt halnék meg, s a domboldali öreg temetőben fejfa jeleznék: milyen derűvel áldott teremtés volt, míg e tájban fürdött teste és lelke az alatt aluvónak.

Gaál Mihály katona korában

Jellemző az elhivatottságra, hogy Gaál Mihály a házában összeszedett, feleslegesnek ítélt gabonát, valamint faanyagot piacon eladta, a kapott pénzből pedig kipótolta a harmónium árából hiányzó összeget. 1953 februárjában gyűjtés kezdődött, hogy az imaházhoz tartozó romos épületben lelkészi lakást és egy kisebb lelkészi irodát alakítsanak ki. Ehhez az egyházmegye is hozzájárult anyagilag. A munkálatokban többek között a Gaál, Benkő, Simon, Vicze, Hondó, Deregán családok vettek részt. Ne feledjük, hogy mindezek a háborút követő legszegényebb években történtek.

Immár 70 esztendeje áll és él Csobánkán a református gyülekezet. Ahogyan a létrejötté, úgy fennmaradása is Istenünk kifürkészhetetlen akaratából és szeretetéből táp-

lálkozik azóta is. Bár a 20. század legnehezebb időszakában született, de mennyei Atyánk mindenkor kirendelte azokat a hozzá hűséges szolgálkat, akik bátran és rendíthetetlenül teljesítették be az Ő akaratát, akiknek fontos volt, hogy legyen egy hely és egy közösség, ahol együtt imádhadják és dicsőíthetik Krisztus Urunkat. Nagy ajándékot hagytak ránk az elődeink, most már a mi feladatunk és felelősségünk, hogy ezt megőrizzük és gyarapítsuk az utánunk jövő nemzedékek számára.

A régi események felidézését *Czender Mihály* presbiter testvérünknek, Gaál Mihály unokájának köszönhetjük, aki szeretettel és hűen őrizte meg a nagyapjától hallott történeteket. Az ő kérésére a 90. Zsoltár hitvalló első versével indítottuk visszaemlékezésünket, amely a gyülekezetünk hitvallása is egyben. Zárjuk a zsolttáros imádságos szavaival és legyen ez egyben a mi imánk is:

„Életünk ideje hetven esztendő, vagy ha több, nyolcvan esztendő, és nagyobb részük hiábavaló fáradság, olyan gyorsan eltűnik, mintha repülnének. Ki tudja, milyen erős haragod, és milyen félelmetes felháborodásod? Taníts úgy számlálni napjainkat, hogy bölcs szívhez jussunk! Fordulj hozzánk, Uram! Meddig késele? Könyörülj szolgálaidon! Áraszd ránk kegyelmedet reggelenként, hogy vigadjunk és örüljünk egész életünkben! Örvendeztess meg bennünket annyi napon át, ahányon át megaláztál, annyi éven át, ahányban rossz sorsunk volt! Legyenek láthatóvá tetteid szolgálaidon, és méltóságod fiaikon! Legyen velünk Isteniünknek, az Úrnak jóindulata! Kezeink munkáját tedd maradandóvá, kezeink munkáját tedd maradandóvá!” (Zsolt 90,10-17)

Ámen!

Kerekes Balázs

ECSEDY ALADÁR TEMLOM

A templom az Isten háza,
Olyan szép, hogy nincsen mása.
Templomunknak magas tornyán
Csillag van a tető ormán:
Betlehemi csillagképpen
Jézus felé vonja léptem.
A kakas meg intó szót ad:
Meg ne tagadd Megváltódat!
Ide siess imádkozni,
Az Istennel találkozni.

TÜRMEZEI ERZSÉBET JÖN A MEGVÁLTÓ!

Jön a Megváltó,
meleggel, fényvel
tölti be házunk!
Csak jól vigyázzunk,
hogy észrevétlen
el ne haladjon,
s itt ne maradjunk
mi a sötétben!

Szép karácsonyfa
nem elég nékem.
Nem elég semmi.
Jön a Megváltó:
Őt magát vágyom
szívembe venni.
Olyan lesz akkor,
mintha minden nap
karácsony lenne!

Puha jászolként
vár a szívem rád:
Végy, Uram Jézus,
lakozást benne!

RÉGI HISTÓRIÁK

ADALÉKOK A CSOBÁNKAI REFORMÁTUSOK MÚLTJÁBÓL Néhány presbiteri jegyzőkönyvi adat a csobánkai gyülekezet első évtizedéből

Csobánkán református közösség az 1946 utáni ki- és betelepítések nyomán jött csak létre. Hasonló volt a helyzet Budakalász esetében is. A pomázi presbiterium kezdeményezte, hogy ezek a helyek nyilváníttassanak államsegélyes káplántartó helyé, hogy menekült papot lehessen alkalmazni.

A megüresedett svábház imaházzá szentelése 1946. december 26-án *dr. Ecsedy Aladár* esperes igehirdetésével történt meg. A szépen gyarapodó gyülekezetben ugyancsak Ecsedy esperes szentelte fel a szószerket és a bútorzatot (valószínűleg 1949 őszén vagy telén), amelyről *Demeter József* lelképásztor az 1950. januári beszámolójában emlékezett meg a presbiterek előtt.

1952-ben ezt az épületet iskolai célra akarták igénybe venni, legalábbis ezzel a kéréssel fordult a presbiteriumhoz az iskola igazgatója.

1953 februárjában gyűjtés kezdődött, hogy az imaházhoz tartozó romos épületben lelkészi lakást alakítsanak ki. Ehhez az egyházmegye is hozzájárult anyagilag.

1949 februárjában szokatlan ügyben tartott tárgyalást *dr. Teleki József* gondnok elnökségével a presbiteriekből alakult fegyelmi bizottság. *Koncz József* egyháztag megesketett egy párt, bár semmiféle teológiai tanulmányokat nem végzett, szívesen tartott beszédeket Jézusról fiataloknak a falu kocsmájában, ami miatt a csobánkaiak lázadoztak is. Hamis indokkal kicsalta a lelkész palástját, és összeadta a párt, akik papírok hiányában nem is voltak polgárilag megesküdve. Az ítélet: törölték a fenntartói névjegyzékből, eltűnt az úrasztalától, megfosztva az egyházközség tagjait megillető jogoktól.

Könczöl Dánielné

„Általában kétféleképpen szoktunk távozni egy meglátogatott gyülekezetből, szomorúsággal vagy örömmel. Töltelek örömmel megyünk el” – mondta Nt. Lőrincz János, a Marosi Református Egyházmege Esperese a vizitációt záró istentiszteleten.

2016. május 4-én de. 11 órára érkezett a vizitációs bizottság a Nyáradkarácsoni Egyházközségbe, kit Sárkány Károly, Kúti László gondnokok és Labancz Gyula helyi lelkipásztor fogadott. Ez a nem könnyű, de örömteli nap bibliaórával kezdődött. Az 1Móz 37,5-11 alapján hangzott a bevezető. Az álomra, mint vízióra fókuszálva hangzott Isten üzenete. A jövőkép mindig egy kívánatos, felvázolt, megvalósítható jövőbeni esemény. A beteljesedésig vezet út, a misszió ösvénye nem könnyű, időnként hihetetlen mélységeket rejt magában, de Isten segítségével végigjárható. Végül József is sok nehézség után megér-

Gyerekhét

kezett a kívánatos képbe, de nem zsarnokként, hanem megtartó testvérként. A család meghajolt előtte félelemből, tisztelettel, majd a zsákok terhe alatt. Gyülekezetünk számára is kívánatos ez a kép. Jó meghajolni Megváltónk előtt, hisz Ő méltó erre. Dicséretes segítő jobbot nyújtani testvéreinknek, mert erről ismer meg minket a világ, hogy az Ő tanítványai vagyunk.

Bibliaóra után következett az irattár ellenőrzése, az épületek, temető számbavétele. Ebéd után a bizottság meglátogatta a nyáradkarácsoni Fogarasi Gerőt és családját és Folyfalván Aszalós Józsefeket. Az ünnepi istentiszteletet presbiteri gyűlés előzte meg. A templomban ígét hirdetett Nt. Lőrinc János esperes úr, a napi munkáról beszámolt Nt. Simon Levente számvévo úr, s a jelenlevőket Nt. Bende Sándor főgondnok úr köszöntötte. A gyülekezetet pár énnel, szavalattal ajándékozta meg az örvendező bizottságot.

Istennek hála a vizitáció előtti hónapokban sem ültünk tétlen. Január 10-17 között

Kézimunkával készültek az énekeskönyv borítói

imahetet tartottunk. Január 31-én du. az alsónyáradmenti presbiterok bibliaórák közöskége találkozott a templomunkban. Hetven résztvevőnek id. Végh Tamás magyarországi lelkipásztor testvérünk tartott előadást „A nagy szabadítás” címmel. Beszélgetéssel egybekötött szeretetvendégséggel folytattuk az alkalmat a gyülekezeti teremben.

A nőszövetség január első hetében kezdett el készülni a március 6-án sorra kerülő Ökumenikus Női Imanapra. Hetente összegyűltek, énekeskönyv-borítót varrtak, éneket tanultak s imádkoztak, hogy az Úr áldja meg az alkalmat. A kubai asszonyok által összeállított program kihangsúlyozta, hogy a gyerekek és az ifjak is kapcsolódjanak bele az eseménybe. Mi ezt jónak láttuk. Az imanapon a környékbéli asszonyoknak Tímár Erika alsósófalvi lelkipásztor hirdette az ígét, utána következett az asszonyok, ifjak, gyerekek közös szolgálata. Szeretevendégséggel zártuk e csodálatos alkalmat.

Március 20-án, virágvasárnap kilenc ifjú konfirmált. Húsvét első napján úrvacsorát vettek.

Idősek vasárnapja

A vizitáció utáni vasárnap, május 8-án az alsónyáradmenti fiataloknak tartottunk ifjúsági istentiszteletet. Az előadást Szabó János vámosgálfalvi lelkipásztor tartotta „Ne ölj” témával. A cserefalvi együttes zenélt, s vezette az énekeket. S mint mindig, szeretevendégséggel zártuk az alkalmat, de most „kerti parti” változatban.

A hosszú vakációt a várva-várt gyerekhéttel zártuk. Idén egy kérdés volt a vezérgondolata ennek a hétnek: „Szeretsz-e engem?” Jézus nemcsak Pétert kérdezte, hanem a karácsonyfolyfalvi gyerekeket is, akik énekelve válaszoltak a kérdésre: „Szeretem Istenemet, Szeretem Krisztusomat, Szeretem testvéreimet, Én mindenkit szeretek.” S valóban az Ő jelenlétében szeretetben zajlott le a pár nap. Nyolc ifis is segített. Nélkülük

lehetetlen 30 gyerekekkel a foglalkozás.

Szeptemberben egy újabb „projektbe” kezdtünk. Eldöntöttük az ifjakkal, hogy köszöntjük idős testvéreinket, és tiszteletükre gyülekezeti alkalmat szervezünk. Éneket tanultunk, igés kártyát készítettünk. A vallásórák gyerekeket is bevontuk a szolgálatba. November 20-án megtelt a templom hívekkel, s a szívünk is Isten iránti hállával s örömmel, hogy köszönthettük idős testvéreinket.

Adventünket Túrmezei Erzsébet szavai-val kezdtük:

Jön a Megváltó,
meleggel, fénnel
tölti be házunk!
Csak jól vigyázzunk,
hogy észrevétlen
el ne haladjon,
s itt ne maradjunk
mi a sötétben!

Ezt a régi, de mindig valami újat magában rejtő jó hírt osztjuk meg veletek, szeretett pomázi és csobánkai testvérek:

JÖN A MEGVÁLTÓ! Ő töltse be meleggel, fénnel szívetegetek.

Karácsonykor, mint igazak, ujjongó örömmel ünnepeljétek Isten színe előtt. Ezt kívánjuk innen Nyáradkarácsonból.

Áldás - Békesség Istentől!

Labancz Gyula lelkipásztor, Nyáradkarácson ■

Női imanap

„Mert úgy szeretette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.”
(Jn 3,16)

SZÜKSÉGES NÉKTEK ÚJONNAN SZÜLETNETEK! PÁLYI PÉTER EVANGÉLIZÁCIÓJA CSOBÁNKÁN 2016. november 21-25. I. rész

Krisztus Isten. Isten Jézus Krisztusban önmagát áldozta fel a kereszten, hogy nekünk életünk legyen. De Jézus Krisztus nem azért jött köznénk és áldozta fel magát értünk, hogy mi ki tudjunk bújni a felelősség alól, hanem hogy megváltson minket a bűn átkától, és hogy többé ne vétkezzünk. Mert a bűnös ember megigazítása sohasem vezethet a bűn igazolására. Ez a hitelenség jele lenne. És ezért nem elég csak akarni Krisztust követni, hanem akiben Krisztus Lelke él, az meg is teszi ezt. És hogy Krisztus követője meg tudja tenni, teljesen Krisztusra kell bízni magát.

A bűnesetek éppen az a nagy tanulsága, hogy az ember Isten nélkül még ember sem lehet, nemhogy az Isten képmása, mert hiszen Isten nélkül nemcsak Istentől, hanem önmagától is távol van. Isten azonban megtalálja és magához vonja az övéit, és Krisztus Lelkét adja lelkükbe, hogy az ember képes legyen megtalálni magában az embert: „járuljunk azért oda igaz szívvel és teljes hittel, mint akinek a szíve megtisztult a gonosz lelkiismerettől, a testét pedig megmosták tiszta vízzel” (Zsid 10,22).

PÁLYI PÉTER kisoroszi lelkipásztor csobánkai evangélizációján erre hívtok mindannyiunkat, hogy igaz szívvel és teljes hittel higgyünk, és el ne vesszünk, hogy elérjük életünk célját: az örök életet Krisztussal.

ISTEN SZERETET

Máté 20,1-16; János 3,16

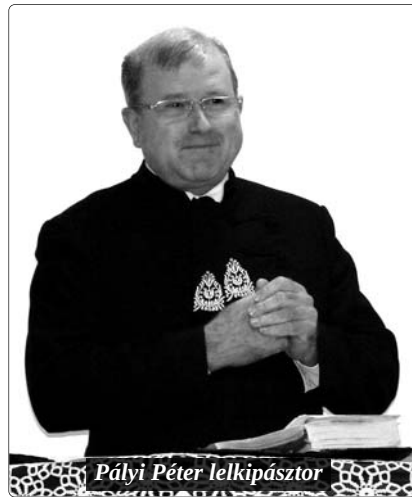
Ez a hét evangélizációs hét. Örömhírt hirdetünk, aminek meg kellene fogannia a szívünkben, hogy azok, akik még nem élték át, eljussanak az újjászületésre. Ez a legfontosabb dolog, aminek meg kell történnie az ember életében.

Elmegy Nikodémus Jézushoz, és mielőtt még bármit kérdezne, azt mondja neki Jézus: „Bizony, bizony, mondom néked: ha valaki nem születik újonnan, nem láthatja meg az Isten országát.” Ez az újonnan születés: feltétel. Nem elég megigazulni, igazzá lenni, nem elég megtérni, újjá is kell születni! Ez azt jelenti, hogy egy teljesen új világlátást kell nyerni. Az lenne a jó, ha ezen a héten megkapnánk Istentől ezt az új világlátást. Ehhez a következő dolgokra van szükségünk: Ismernünk kell Istent; ismernünk kell a Fiút, Jézus Krisztust; tudnunk kell, mi az, hogy hit; jó, ha megismerjük magunkat; és végül egy pillantást kell vetnünk a mennyek országára is.

A mai alkalmon Isten ismeretéből vegyünk egy kis kóstolót. Nyilván Isten sokkal nagyobb, mint amit elétekbe fogok helyezni, de ahhoz, hogy elinduljunk, talán elegendő lesz.

Az 1Jn 4,8 vége azt mondja: „mert Isten szeretet”. Ennek a néhány szóznak csodálatos üzenete van, mert megvilágítja számunkra azt, hogy mi kik vagyunk, miért vagyunk, egyáltalán miért van ez a világ körülöttünk. Gondoljunk bele: ha igaz az, hogy az Isten szeretet, akkor Ő szeretni akar. Szeretne szeretni. Óriási hatalma van, bármit megtehet, ezért megteremt a világot, hogy legyen mit szeretnie. Aztán a világba beleteremt az embert is, istenképűvé teremt, hogy legyen kit szeretnie. De nekünk egy különleges szerepet szánt. Mi istenképűek vagyunk, ami azt

jelenti, hogy mi tudunk szeretni. Csak az embernek van ilyen képessége. Mindebből következik, hogy Isten szeretete akkor érzi jól magát, ha visszonszeretetet kap tőlünk. Mi is akkor érezzük jól magunkat, akkor érezzük a magunk szeretetének teljességét, ha mi is kapunk szeretetet. Azért vagyunk teremtve,

Pályi Péter lelkipásztor

hogy az Istennek a szeretetét adjuk vissza, hogy szeressük az Urat, a mi Istenünket teljes szívünkkel, teljes lelkünkkel és teljes elménkből, és szeressük a mi felebarátainkat, mint magunkat.

Isten már azzal is megelégszik, ha azt szeretjük, amit Ő szeret. Szeretjük ezt a világot? Szeretjük a mellettünk lévő embert? Akkor vagyunk a helyünkön, akkor töltjük be Isten akaratát, ha a szeretet emberei vagyunk. Istennek nagyon fáj a szíve a mi szeretetlenségeink miatt. Amikor például semmibe vesszük az Ő szeretetét, sőt azt mondjuk, hogy nem kell! Majd én megoldok minden problémát, nem kell! Pedig milyen nagy az Isten szeretete! A szólómunkások példá-

zata azt jelenti, hogy Ő kimegy a 6 évesért, a 30, az 50, a 60 évesekért is, és a végén kimegy azokért is, akik már nem kellenek senkinek. A mai idős generációért is odamegy, és hívja őket a szőlőjébe. Mert Isten nem személyválogató, Neki mindenki egyaránt fontos. Isten nemcsak az embereket szereti, hanem az egész világot. Azért van múlt idő evangélizációs hetünk vezérigéjében, hogy tudjuk, hogy az időnek egy bizonyos pillanatában Isten így mutatta meg a szeretetét. Hogy akkor, ott úgy szeretete ezt a világot, hogy a Fiát küldte el bele értünk, köznénk. Akkor volt egy „úgy” pillanat, amikor odaadta a Fiát. Isten szeretete töretlen irántunk, önmagát is hajlandó feláldozni értünk.

Vajon betöltjük mi azt a küldetésünket, amit kaptunk Istentől ebben a világban? Betöltjük, amiért Isten teremtett minket, hogy legyünk Vele szoros szeretetkapcsolatban? Így élünk? Milyen a kapcsolat köztéd és az Úr között? A karjaiba mered vetni magadat, a családodat és mindenedet? A hit ott kezdődik, hogy bele mered vetni magadat a feléd kitárt krisztusi karokba. Amikor hallod, hogy mit mond, mit kér, mit kell tenned, és te erre a szóra elindulsz. Hajlandó vagy ott hagyni azt a biztos magaslatot Istenért, amelyet kialakítottál magadnak az évek, évtizedek során, amelybe kapaszkodsz, és azt mondod, ez ad nekem biztonságot itt a földön? Ott mernéd hagyni mindazt, amid van, amit szeretted, ami a tiéd, azért, hogy Krisztust megöleld vagy hogy Krisztus megöleljen? Abba a világba menni, amit Krisztus jelent, ahol csak a krisztusi csodákra számíthatsz? Ahol „csak” az Úr ereje működik, és ez működtet mindent? Mered magadat Krisztus szeretetére bízni, rábízni múltat, jelen, jövőt? Vagy csak követed Őt messziről, óvatosan? Lehet a gyülekezetben is messziről követni Jézust, ahogy Péter követte Jézust elfogatása után: meg ne tudja senki, meg ne

szóljanak, ha lehet, akkor titokban, hogy ne derüljön ki. A Jelenések könyvében szó van a nagy paráznáról, aki feljön a tengerből, és ül a többszárú fenevad hátán. Az a neve, hogy „Titok”. A mi titkaink tesznek minket tönkre, azért nem tudunk előre haladni, mert a titkainkat rejtegetjük. Az a tiszta víz, amit mi meg akarunk mutatni az életünkben, alul piszkos, le van ülepedve oda sok minden titok, amit ha valaki felkavar, ihatatlan lesz. Péternek volt egy kakasa, de vajon minket ki fog figyelmeztetni, ha csak messziről követjük Jézust, ha nem vállalunk úgy igazán közösséget Vele?

Tedd meg ezt a lépést, tedd meg, hogy bátran odaveted magad Krisztus karjaiba! Mert csak az lehet erős ebben a világban, aki ezt megteszi. Aki titokban követi Jézust, az kiszolgáltatott lesz. Erős csak az lesz, aki oda meri tenni a saját és családja életét Krisztus karjaiba. Tedd meg, ha még nem tetted volna! Ha megtetted, akkor azt is tudod, hogy ezen az úton az erőnk az Istennel való kapcsolatunk mélységétől függ. Milyen mély bennünk ez a szeretet?

Egy ugrás Krisztus felé – itt kezdődik a hívó élet. Amikor pedig az ember odaadja magát Istennek, akkor Ő kezébe veszi az életét. Lehet, hogy nem az történik, amit én kitalálok vagy szeretnék, de ami történik, az azért történik, mert használni akar az Úr. Vezet, és én figyelek rá, mert ha nem figyelek, akkor nagyon eltéveszttem. Onnan lehet észrevenni, hogy eltévesztettem, hogy akkor elmúlik a békesség. Ha nem azt teszem, amit az Úr akar, akkor eltűnik a békességem belül is, meg körülöttem is. Ha viszont azt teszem, akkor még ha másnak úgy tűnne, hogy háborúság van körülöttem, akkor is békességem van. „Boldogok a békességre igyekezők, mert ők az Isten fiainak mondatnak.” Isten fiai maguk körül békességet teremtenek.

Jerikóban miért pont Zákheushoz ment be Jézus? Mert Zákheusnak *kell*ett Jézus. Kerül, amibe kerül, neki kellett Jézus, és ezt az Úr tudta. És nemhiába ment oda. Neked is *kell* Jézus? Engedd be az életedbe! Engedd be Istent, engedd be Isten szeretetét! Kerül, amibe kerül, engedd be – és boldog leszel! Elégedett leszel! Az Isten megáld, nem vagyonnal, hanem gyermekekkel, unokákkal, emberekkel, akik szeretnek téged. Adja az Úr, hogy így ismerjük meg a szerető Istent!

A FIÚ Márk 4,35-41; János 3,16

Ki az Isten egyszülött Fia? Lukács evangéliumának 1. fejezete leírja, hogy Isten elküldte Gábríel angyalt Máriaához, hogy elmondja neki, fia fog születni a Szentlélektől, ezért a születendőt is szentnek nevezik majd, a Magasságos Fiának. Vagyis Isten Fiának nevezik majd, de csak annak *nevezik*, mert ez fejezi ki az emberek számára legjobban azt az Istenhez való kapcsolatot, ami azonban ennél sokkal több. Jézus Krisztus nem úgy Isten Fia, mint ahogy a mi gyermekeink a mi fiaink és lányaink. Itt egészen másról van szó, de azért Istenhez mégis nagyon szoros kapcsolódás van. Nem azt mondja Gábríel, hogy az Isten

Fia lesz, hanem azt, hogy úgy *fogják* nevezni.

Kicsoda tehát Jézus Krisztus? Ez egy olyan fontos kérdés, amit jó, hogyha tisztázzunk a magunk számára. Azt látjuk a lecsendesített tenger történetében, hogy Jézus és a tanítványok egy hajóban hanykolódnak a viharos Galileai tengeren. Dobálja a hajót, csapkodja a víz, szakad a vitorla a szélben, de Jézus csak nyugodtan alszik a hajó hátsó részében. A tanítványok látják, hogy hiába merik ki, a hajó megtelek vízzel, ezért odamennek Jézushoz, és felkeltik. „Mester, nem törődsz azzal, hogy elveszünk?” Nem veszed észre, hogy vihar van? Jézus ekkor felkelt, és csak ennyit szólt: „Hallgass el, némulj meg!” És nagy csend lesz. A tanítványok abbahagyják a vízzel való küzdelmet, és leülnek a meglepetéstől. Egymástól kérlik: „Ki ez, hogy a szél is, a tenger is engedelmeskedik neki?”

Nos, ki ez? Ki ez, akinek a szél és a víz is engednek? Csak olyan valaki lehet, aki uralkodik mindezen. Uralkodni ezek felett pedig csak az tud, aki teremtette ezeket. Aki teremtette az egész világot. Akkor ki Jézus Krisztus? Isten! Jó lenne, ha ezt komolyan

vennének és megjegyoznénk! Jézus Krisztus Isten! Nyugodtan kijelenthetjük, hogy Jézus Krisztusban Isten jelent meg ebben a világban. Az Isten jött el közeink Benne és Általa. Azt mondja Gábríel, hogy a Szentlélek száll a gyermekekre, aki születni fog, vagyis abban a gyermekben az Isten Lelke lesz. Az Isten Lelke pedig maga az Isten. És kap egy portestet, ami először csak egy csecsemő, aztán majd felnövekszik, és amikor harmincéves lesz, majd mindenki láthatja, hogy abból a csecsemőből olyan valaki lett, aki ha szól a szélnek, az megáll, szól a víznek, és az elcsendesedik.

Abban a gyermekekben Isten Lelke lesz, portesthez kötve, amely ugyanolyan, mint a mi portestünk. A Teremtés könyvében olvaszuk, hogy kik vagyunk mi, emberek. Ki vagyok én? Én egy lélek vagyok, aki kapott egy portestet, és ebben a portestben élek. Ebben

létezem, ebben tudok tenni, cselekedni, szólni. Az ember egy élő lélek, ami egy portestben él, és ehhez a portesthez kötött, de nem ez a lényege, hanem az a lélek, ami így él. A portestünk végül összeomlik, bekerül a temetőbe. A lélek azonban nem, az el lesz rejtve Krisztusban, és a feltámadáskor egy új testet fog kapni. Új életre fog születni, egy új testben tovább fog élni, amely test már romolhatatlan lesz. Ez a lélek önmagában is lát, hall, érez, érzel, emlékezik, szeret, felismeri a hozzátartozóit, de nem cselekedhet semmit. De attól még ez a lélek én vagyok. Így van Isten Szent Lelke Krisztusban, Krisztus embertestében. Krisztus Isten emberi portestbe költözött létezése. Benne és Általa valóban Isten van jelen, egy romlandó emberi testben.

Isten Fiának nevezik, de Benne és Általa Isten járt itt a földön. Istenember egy személyben – így is mondhatjuk –, de azért jobb, ha a Szentháromságra gondolunk, amely döntő fontosságú tanítás a Bibliánkban. Az Isten személye egy, de mégis Szent Háromság, amelyből egy az Atya, egy a Fiú és egy a Lélek. Isten háromféleképpen mutatta meg magát: mint a mi Atyánk, mint a mi Megváltónk, és mint a minket szerető Isten, Aki a maga szeretetéből ad nekünk a Lelkéből, hogy olyanok lehessünk, mint Ő. Így lehet megérteni, mit is tett értem az Isten, bűnös emberért.

Egyszer Kisorosziiban egy beszélgetést szerveztünk a falu lakóival a kultúrházban. Szokásos módon csak néhány érdeklődő jött el, és az egyikük megkérdezte: Hogyan tehet ilyet az Isten, hogy a saját fiát feláldozza? Milyen Isten az ilyen? Ő nem akar egy ilyen Istennek a tisztelője lenni! – Hát milyen az az Isten, Aki a saját Fiát áldozza fel? Nem a Fiát áldozta fel, hanem Önmagát!

Olyan Istenünk van nekünk, Aki Önmagát áldozta fel értünk! Nekünk olyan Istenünk van, Aki úgy szeret bennünket, hogy inkább Önmagát áldozza fel, minthogy mi haljunk meg! Inkább Önmagát áldozza fel, csak-hogy mi megmenekülhessünk! Mi, akiket szeret. Csodálatos szeretet ez, amely inkább önmagát áldozza fel, minthogy mi pusztuljunk el.

Hogyan ment meg bennünket Jézus Krisztus áldozata? Bonyolult ez? Isten sehol nem bonyolult. Isten egyszerűen akar szólni, egyszerű akar maradni, mert azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön. Azt szeretné, ha mindenki megértené, az is, aki nem tud írni, olvasni. Meg lehet érteni, hogyan ment meg bennünket Jézus Krisztus kereszthalála? Jézus megmagyarázza Nikodémusnak. „Ahogy Mózes felemelte a kígyót a pusztában, úgy kell az Emberfiának is felemeltetnie, hogy aki hisz, annak örök élete legyen őbenne.” Aki felnézett a rézkígyóra, megmenekült, aki nem, mind meghalt – ismerjük a történetet. Sok embernek meg kellett halni, mire mindenki fölnézett már, mire belátták, hogy a bűn marására, a bűn mérgére ez a gyógyyszer.

Fel kell nézni a keresztre! Fel kell nézni, és el kell hinni, hogy az eltörli ezt a mérget.

Kisöpri az életemből, nincs többé. Nem vagyok mérgezett ember, tiszta lehetek – el kell hinni. Higgyük el, hogy a bűn mérget semmissé teszi bennünk. A bűn elleni legjobb gyógyszer Krisztus keresztféjére tekinteni. Az kitisztít bennünket. És ha már tiszta a szívünk, ha már nem ragaszkodunk a bűneinkhez – mert sajnos nagyon tudunk ragaszkodni a bűneinkhez –, akkor az üres szívbe be lehet tölteni az élő Igét, Jézus Krisztust. És ha a szívünkben már az Ige szavai zengenek, akkor lesz az életünk Krisztusé, és akkor csend és nyugalom lesz ott belül. Akkor béke lesz ott belül. Jézus mondja: „*az én békességemet adom nektek*”, amire lehet támaszkodni, amire lehet életet építeni, amiben élni lehet akkor is, ha körülöttem vihar van.

Milyen az életünk? Vannak benne viharok, gondok, bajok, feszültségek? Van-e belső békességünk? Ezek a viharok vajon bennünk zajlanak, vagy kívül, körülöttünk? Vigyázzunk a belső békességre, nagy szükségünk rá van ahhoz, hogy a külső viharokat hordozni tudjuk. A belső békességet mindenképpen meg kell szereznünk.

A tanítványok a kenyércsodából sem tanultak, „*mert a szívük még kemény volt*”. Az ötezer ember megvendéglése után Jézus előre küldi őket Betsaida felé, azok tengerre szállnak. Jézus felmegy a hegyre, és imádkozik. Majd amikor már beesteledik, lemegy a hegyről, és azt látja a partról, hogy az erős szélben a tanítványok a tenger közepén vészódnak az evezéssel. És akkor elindul feléjük a vízben. Nem azért, hogy kérkedjen azzal, hogy Ő ezt is tudja, hanem a tanítványaiért ment. Ha kell, a fizika törvényeit is átlépi, csak hogy odamehessen a tanítványaihoz, hogy segítsen nekik. Mert fontosak a számára. Ha kell, csodát tesz azért, hogy segíthessen. Azt is olvassuk Márk evangéliumában, hogy ha nem kérték volna a segítségét, akkor Ő elment volna mellettük. Ha nem veszik észre, hogy jön, ha nem szólítják meg, ha Péter nem kéri meg, hogy ő is kimehessen a vízre, hanem továbbra is csak az evezőkre figyelnek, és küszködve megpróbálnak a széllel szemben mindent elkövetni, amit emberileg meg lehet tenni, akkor Jézus nem szállt volna be a hajóba, és akkor nem lett volna ott is csend. Mert amint beszállt a hajóba, elült a szél, és csend lett. Ez már a második olyan vihar volt, ahol a tanítványok megtapasztalták, hogy Jézus ura az elemeknek. Ezután már nem azt kérdezik, hogy ki ez, hanem azt mondják, hogy Te valóban az Isten Fia vagy! Innentől kezdve így vannak Jézussal, hogy Ő az Isten Fia. Így tudják kifejezni azt, hogy egy emberben hogy lehet jelen Isten. Isten a maga teljességében nem lehet jelen, azt nem bíránk elviselni, de mégis jelen van. Nem kérdés már, hogy Isten létezik-e, hiszen az idő egy pillanatában megjelent közöttünk. Bemutakozott, megmutatta, mekkora a szeretete irántunk.

Kenyérszaporítási csodák ma is vannak. A mi életünkben is. Tudjuk-e, értékeljük-e? Mert ha nem, akkor jönnek a viharok. Min-

denkinek meg kell tapasztalnia, hogy ki a Krisztus, és ha a kenyerekből nem okulunk, akkor a viharokból kell. Akkor Isten a viharok árán tapasztaltatja meg velünk, hogy igenis Ő Isten. Ő parancsol a viharoknak is. Vigyázzunk tehát, és vegyük észre a mindennapok kenyérszaporítási csodáit, és adjunk hálát, köszönjük meg Krisztusnak. Dávid király a 37. Zsoltárban ír egy nagyon érdekes dolgot, ami nagyon igaz. Azt mondja a 25. versben:

„*Gyermek voltam, meg is vénhedtem, de nem láttam, hogy elhagyottá lett volna az igaz, a magzatja pedig kenyérekéregetővé.*” Az Isten az övéinek mindig megadja azt, amire szükségük van. Csak velünk van a baj, hogy elégedetlenek vagyunk vele. Mi többet szeretnénk, vagy mást, mint amit Krisztustól kaphatunk. És elégedetlenségünknek hangot is adunk, ezért ne csodálkozzunk azon, hogy a gyermekeink elmennek oda, ahol – mi azt mondjuk – biztosan sokkal jobb. Ha azt tudnánk nekik mondani, hogy itt jobb, akkor itt maradnának.

Krisztus tehát Isten, aki Önmagát áldozza fel értünk, Aki lecsendesíti a mi viharainkat, Aki akár viharokat is ad, ha nem tudjuk értékelni a kenyércsodákat, ha elégedetlenül

élünk ebben a világban, vagy ha nem merünk megváltozni. Az újjászületés ezt jelenti: megváltozni. Meg kell változnotok – mondta Jézus –, újjá kell születnetek! Ha nem teszünk, kénytelen viharokat adni, hogy belátsuk, változni kell. És a vihamál nem mindegy, hogy Krisztus velünk van, vagy nincs. Ha Krisztus velünk van, akkor van kit „felébreszteni”. (Nem mintha nem tudná, hogy vihar van!) Magyarán imádkozhatunk. Szólhatunk

Hozzá. Kérhetünk Tőle. Ne adj, Isten, meg is feddhetjük: Uram, hát hagyd, hogy elveszsek? És akkor Ő jön, és azt mondja: Legyen csend! Akkor elnémul az ember, és csend és béke lesz a szívében. Egészen más-ként tud a világra nézni, és képessé válik arra, hogy azt, ami van, azt „elég”-nek fogadja el, és abban, ami van, abban legyen boldog. A másik eset az, amikor tanítványnak mondom magam, de igazából nincs velem Jézus. Hallgatók rá, teszem a dolgomat, de igazából nincs velem. Nagy örömmüzenete az Igének, hogy ekkor is figyel rám. Nézi, hogy sikerül-e úrrá lenni a viharon, amikor pedig látja, hogy nem megy, akkor elindul felém.

Észreveszem? Megszólítom? Hívom? Végül beengedem abba a csónakba, amiben vagyok? Beengedem a családomba? Beengedem a gyülekezetembe? Beengedem a szívembe? Ha igen, akkor ebből is lehet csend, lesz elégedettség, lesz boldog élet. De ha nem, és hagyom, hogy tovább menjen, akkor marad a küzdés maga, aminek könnyen lehet az az eredménye, hogy a víz magával ránt. Ha pedig már süllyedek, de Jézus már elment, akkor már kinek mondom, hogy „*Uram, ments meg!*”

Tekintsünk Krisztusra! Ő megmutatta nekünk magában, ebben a portestben, hogy Isten valóban létezik. Eljött közénk, itt volt az időnek egy pillanatában, sőt feláldozta magát értünk, hogy ha feltekintünk arra a keresztre, akkor megtisztuljon a szívünk, és ebbe a tiszta szívbe befogadhatunk Isten Igéjét, magát Krisztust, az élő Igét, hogy a szívünkben Jézus Krisztus igéi zengjenek. Akkor az életünk is jó lesz. Mert nem igaz, amit a pszichológusok tanítanak, hogy az agy a központ. A szív a központ! Onnan indul ki minden. Azt mondja Jézus: „*a szívből származnak a gonosz gondolatok*”. De a jók is! Ha ott minden rendben van, ha ott Krisztus igéi zengenek, akkor krisztusi gondolatok fognak keletkezni, és az agy a mi gondolatainkat megpróbálja végrehajtani. Így születik a bűn is: megszületik a gondolat (de jó lenne ezt tenni, tudom, hogy nem lenne szabad, de ki kell próbálni, hátha mégis jó), egyre jobban érik, és egyszer csak az agy megpróbálja végrehajtani. Kap egy lehetőséget – mert a Sátán teremt lehetőséget –, és végrehajtja. A szív a központi kérdés: Mi van a szívben? Ami a szívben van, azt teszem meg, az történik meg velem. Ha Krisztus igéi vannak benne, akkor krisztusi emberré válok, és Krisztus cselekedeteit teszem meg.

Isten az Ő áldozatával annak a szívét tisztítja meg, aki feltekint, aki azt mondja:

Igen, ez az áldozat engem tisztává tesz. Ez a gyógyszer az én rossz ÉN-természetemre. A ma igen gyakori válasznál is azt hiszik az emberek, hogy egy új kapcsolat majd jobb lesz. Dehogyan lesz jobb, hisz az énjüket viszik magukkal! Ami tönkretette az előzőt, azt viszi magával az új kapcsolatba is! Abban is csak ő lesz benne! De Jézus Krisztus meg tud minket szabadítani a nagy énünkől, ha hisszük, hogy a keresztre megváltóztat. Nézzünk hát fel erre a keresztre, és legyünk hálásak Istennek azért, hogy Fiában Önmagát áldozta fel értünk. Ámen!

A HIT
János 14,1-6; 3,16

Volt a múltban olyan népszámlálás, amely során a népesség több mint 90 százalékáa vallotta magát valamelyik vallási felekezethez tartozónak. Nyilván mindenki, aki ezt a választ adta a kérdőívben, arra gondolt, hogy ő hívő ember. Ha azonban ez igaz lenne, vagy csak a fele igaz lenne, itt tartana az egyház, ahol ma tart? Itt tartana ez az ország, ahol ma tart? Természetesen nem. Ezzel a statisztikával valami baj van. Sokaknak ebben az országban téves elképzelése van a hitről.

Mi tehát a hit? Mikor mondhatjuk magunkról, hogy hívő emberek vagyunk? Vegyünk számba néhány dolgot Isten Igéjéből, mit mond Isten a hitről. Vannak klasszikus igék, melyeket talán fejből is tudunk idézni. „Azért a hit hallásból van, a hallás pedig Isten igéje által”, vagy ahogy az új fordítás mondja: „Krisztus beszéde által”. Ez a római levélben olvasható ige azt mondja el nekünk, hogyan születik a hit, de nem mondja meg, hogy mi az. A Zsidókhöz írott levél 11,1 verse azt mondja, hogy „A hit pedig a remélt dolgokból való bizalom, és a nem látható dolgok létéről való meggyőződés.” Ez sem mondja meg, mi a hit, hanem inkább azt, hogy mi az eredménye. Az az eredménye, hogy amit remélek, azt biztosan remélem, bízom benne, és vannak nem látható dolgok ezen a világon, ami számomra valóság, annak ellenére, hogy nem látható. Ez a hit következménye. Aztán egy nagyon érdekes dolgot mond Pál apostol az efézusi levél 2,8 versében: „Mert kegyelemből tartattatok meg, hit által; és ez nem tőletek van: Isten ajándéka ez”. Tehát a hit Isten ajándéka, „mert nem mindenki a hit” – mondja Pál apostol a második thesszalonikai levél 3,2 versében. Sőt Timóteusnak azt írja, hogy „az utolsó időkben némelyek elszakadnak a hittől” (1Tim 4,1), viszont tudjuk, hogy „Az igaz ember pedig hitből fog élni” (Róm 1,17). És mi a hit célja? Péter apostol fogalmazza meg a levelében: „Elérvén hitetek célját, a lélek üdvösségét” (1Pt 1,9).

Az első, amit ennek az ige-összeállításnak a tükrében meg kell látni, az az, hogy a hit az Isten ajándéka. Ez azt jelenti, hogy nincs

olyan lelkipásztor a földön, aki hitet tudna neked ajándékozni. És hiába akarsz te a magad erejéből hitre jutni, az nem fog menni. Azt hiszed, hogy az Isten ügyét szolgálod – mint Pál apostol a damaszkuszi útja előtt –, azt hiszed magadról, hogy amit teszel, azt akarja Isten is, de ez egy tévhit. Ez nem az a hit, amiről a Biblia is azt mondja, hogy hit. Nagy kérdés, hogy akkor mit tehet az ember. Egyáltalán tehet-e azért, hogy legyen igaz hite? Mi kell alapvetően ahhoz, hogy a hit megszülethessen a szívünkben?

Pál apostol mikor és hogyan lett hívő emberré? Damaszkusz kapujában, amikor találkozott Krisztussal. És nemcsak találkozott, hanem hallotta is azt, amit mond neki. Egy találkozás-élmény tette őt hívő emberré. Minket is ez tehet hívő emberré. Damaszkusz kapujában találkozott Jézussal, hallotta a szavát, de ezért Saul nem tehetett semmit. Ő ment a maga feje után, de egyszer csak Krisztus megállította. Megállt vele szemben és megszólí-

totta. Ugyanígy találkozhatunk mi is Krisztussal. Az az üzenet csak neked szól, ami változást hozhat az életedbe. Akkor indul a hit. Ez a találkozás – ez az Isten ajándéka. Ilyen értelemben a hit is Isten ajándéka, hiszen az, hogy Isten megáll-e előttünk és megszólít-e bennünket, mi nem tudjuk befolyásolni. Isten ajándéka, hogy Ő személyes élménnyé, igaz valósággá válik számunkra. Bizony ott és akkor átforgatódik egy egész élet, egy 180 fokok fordulat következik be, Saulból Pál lesz. Új világlátást kap, és egyből tudja, hogy mi az igazság. És mit mond mindarról, ami előtte volt: Szemét! Utána pedig: Élő kapcsolat az élő Istennek. Ez a hit ébredése.

Jézus nem azt mondja a tanítványainak, hogy higgyetek énnekem, hanem azt, hogy „higgyetek énbennem”! Tehát hogy hallom az Istent, elfogadom, amit mond, és aztán ennek az igazságnak a birtokában rohanok előre, a többiek pedig jöjjenek

utánam – így nem megy. A hit útján csak úgy lehet járni, ha figyelek Jézusra, és ha nem én, hanem Ő megy elől. Nagyon szemléletes kép, amikor azt mondja Jézus, hogy „Én vagyok a jó pásztor”. Izraelben a pásztorok a nyáj előtt mentek, és a juhok ismerték a hangjukat, úgy mentek utánuk. A hit útján járás azt jelenti, hogy Jézus megy elől, én pedig hallom a hangját, és megyek utána. És hiszek Benne, hogy amerre Ő megy, az a jó nekem. A hit születése tehát az, hogy találkozzom Istennel, Isten Fiával, Jézussal, és hallom.

Ha röviden szeretném összefoglalni: a hit azt jelenti, hogy csak az Övé vagyok. Senki másé. Egy lelkipásztor mondta el, hogy egyszer bement hozzá egy fiatalember, és megkérdezte tőle, mit kellene tennie ahhoz, hogy hitre jusson, és Krisztus követője legyen. Azt válaszolta neki, hogy el kell döntenie, hogy a könnyű utat választja, vagy a nehezet. Azt mondta, hogy talán inkább a könnyűt. Akkor vegye elő a Bibliáját, olvassa el a János evangéliuma 15. fejezete 5. versében mi van megírva: „nálam nélkül semmit sem cselekedhettek”. Ezt higgye el, és semmit ne tegyen Krisztus nélkül! Mi a nehezebb út? – kérdezte az ifjú. A nehezebb út az, amikor nem hiszi ezt el az ember, és megpróbál Krisztus nélkül cselekedni.

Mikor mondhatod magadat hívő embernek? Akkor, ha te Jézus Krisztus nélkül nem tudsz, és nem is akarsz tenni semmit. Ha te teljesen az Övé vagy.

Az előbb már utaltunk arra az ígére is, ami szerint az utolsó időkben meg fog jelenni a hittől való elszakadás, mielőtt eljön az Antikrisztus. Mit jelent ez? Jézustól való elszakadást. Hogy állnak a gyülekezeteink? Ott van bennük Jézus? Mindent Vele együtt csinálunk? Minden munkánkban Ő vezet bennünket? Vagy itt vannak az utolsó idők? Ki-ki adja meg ezekre azt a választ, amit igaznak gondol, ami az ő tapasztalata. Az utolsó időkben lesz hittől való elszakadás: Elszakadok Jézustól, és én akarom átvenni a vezető szerepet. Én, az ember. Amikor nagy a szükség, akkor felkiáltunk: „Jöjj, Urunk, segíts!” De amikor segít, és túl vagyunk rajta, akkor már magabiztosak vagyunk: Most már én is tudom! És akkor jön a baj. Pont az, amiben megsegített bennünket az Isten. Visszaesünk egy betegségbe, eltűnik a biztonságunk, tele leszünk félelemmel, depresszióval és így tovább. Milyen hit az olyan hit, amelynek csak addig kell Krisztus, amíg baj van? Az ilyen hitnek az eredménye bukás, eltévedés, végső soron hitetlenség, önmagunkba roskadás.

Az a nagy baj ebben a világban, hogy az emberek nem hisznek Istenben, nem hisznek Krisztusban.

kicsit nehezebb is, mint másoknak, mert benne van. Elvárják tőle, hogy benne legyen, és úgy viselkedjen, ahogy az kell. De hát az is csak gyerek, és ő is csak úgy kezd, hogy nem ismeri az Istent! Így kezd az életet. Édesapám végezte a szolgálatait, én hallgattam azokat. Ott kellett lennem minden istentiszteleten, ez egy elvárás is volt. De a megtérés később történt, és Ő utána valóban kezébe vette az életemet.

– *Ez a kamaszkori elköteleződés mikor adta azt a gondolatot, hogy lelkipásztor legyél?*

– Már a kezdeteknél mindjárt arra gondoltam, hogy én is elmegyek lelkipásztornak, mint édesapám. Érdekes módon, konkrét ígém, ami elhívott erre, később volt, akkor, amikor már elmentem a teológiára: „*Bízzál az Úrban teljes szívből, és ne a magad eszére támaszkodj!*” (Példabeszédek 3,5). És ezt meg is tapasztaltam, mert a magam esze szerint a teológiát elvégezni képtelen lettem volna. Nagy vastag könyveket kellett megtanulni, memorizálni, héberül, görögül tanulni – egyszerűen lehetetlenség volt. Ha az Isten nem akarja, és nem intézi úgy, ahogy intézte, akkor soha el nem végeztem volna. Isten nélkül képtelenség elvégezni a teológiát.

– *Előtte pedig az is az Úristen előkészítő munkája volt, hogy a műszaki egyetemre vitt téged.*

– Így van. Az Úristen tudta, hogy miért küld a műszaki egyetemre, mert aztán mindenhol, ahová utána szolgálni küldött, fel kellett újítani az épületeket, korszerűsíteni kellett – érteni kellett hozzá. A műszakira küldött, hogy aztán ehhez is értsek. Amint említettem, mindjárt érettségi után el akartam menni a teológiára, és amikor ezt édesapámnak megemlítettem, akkor ő elém pakolt egy csomó könyvet, hogy fiam, ezeket olvasd el és tanul meg. Húha – gondoltam –, ezt lehetetlenség mind megtanulni! Nem az volt a szándéka édesapámnak, hogy megijesszen, de sikerült neki. Ő csak azt szerette volna, hogy fölvegyenek. Hogy ha kérdeznék a felvételin, akkor legyek felkészülve és tudjak felelni. De úgy megijesztett, hogy inkább a műszaki egyetemre jelentkeztem. Az könnyebbnek tűnt, mert az alapvető beállítottságom nem humán volt, hanem reál. A matematikát és a fizikát szerettem.

– *Melyik szakot végezted el a műszakin?*

– A Műszaki Egyetem Gépészmérnöki Karán a folyamatvezető szak, energiatermelés ágazatot végeztem, úgyhogy nyugodtan tervezhetnék mondjuk egy paksi atomerőművet, a papírom megvan hozzá. Az erőműiparban dolgoztam, az Energiagazdálkodási Intézetben (EGI). Ezért aztán a túlkorosságom miatt a teológiát levelezőn végeztem. Az Úristen meg-

nyitotta előttem ezt a lehetőséget, miután pedig elvégeztem, 2-3 év múlva be is zárta, mert megszűnt a levelező tagozat Budapesten. Tehát mindenben azt kell látnom, hogy az Úristen intézte a dolgomat.

Például a teológián tanított Szűcs Ferenc is, mert akkor már a teológián volt. Nagyon jó barátságban voltam és vagyok is velük. Akkor kezdődött az ismeretségünk, amikor Pomázon építkeztünk. Akko-

Pályi Péter lelkipásztor a kisoroszi parókián

riban a Damjanich utca igen elhagyatott része volt Pomáznak, és óriási sár volt az utcánkban arra kifelé. Édesapámmal bementünk hozzá, hogy elmondjuk: téglát hoznak nekünk, és nem biztos, hogy ki tudják hozni hozzánk. Ha véletlenül elakadna a teherautó, letehetjük-e valahol itt a parókia vagy a templom mellett addig, amíg elvisszük onnan? És ő mondta, hogy hát persze. De Istennek hála, nem volt rá szükség, ki tudott jönni az autó.

– *De ti még Pap László idejében is Pomázon éltetek, ugye?*

– Igen, Pap László idejében is jártunk a pomázi gyülekezetbe, presbiter voltam, egészen addig, míg segédlelkész nem lettem, mert akkor ezt meg kellett szüntetni.

– *Térjünk vissza oda, hogy hogyan készített fel téged az Úristen a lelkipásztori szolgálatra.*

– Ez érdekes dolog, mert minden váltás előtt, ami történik az életemben, az Úristen mindig mond valamit. Elvégeztem a műszaki egyetemet, utána végeztem a munkámat, jártam az ország eróműveit, terveztünk, de mindig az az érzés volt bennem, hogy nem ez az igazi helyem, mert engem várnak az öregek. Amikor megnyílt a lehetőség, jelentkeztem a teológiára, és ott is végig ez volt bennem, hogy engem várnak

az öregek. Gondoltam, hogy várnak valahol Tolnában vagy Baranyában, egy kiöregedett gyülekezetben, valamekkora szórvánnyal, ahova senki nem akar menni.

Érdekes módon nem ez történt. Amikor a teológiát befejeztem, egyszer csak eljöttek hozzám a leányfalui Idősek Református Szeretetotthonának munkatársai, Nagy Béla – őt jól ismertem a pomázi ifiből –, és Némethné Balogh Kati, aki az otthon vezetője volt. Az ő férje, Németh Zoltán is a pomázi ifibe járt. Kati azt mondta, hogy ő most elmegy szülni, és kellene valaki, aki átveszi a vezetést. Azt válaszoltam, hogy rendben, ha elintézik, hogy mehessek, akkor odamegyek. Már csak azért is mertem ezt mondani, mert Isten már megüzente, hogy engem várnak az öregek valahol. Én akkor segédlelkész voltam Szentendrén P. Tóth Bélánál, háromnegyed évig. Katiék elintézték, hogy segédlelkézi minőségben áthelyezzenek Leányfalura, ahol Németh Tamás volt a lelkész, így átkerültem az ő felügyelete alá. Akkor összesel tettem le a második papi vizsgát, és elkezdtem Leányfalun a szolgálatot az idősek között.

– *Meddig voltál Leányfalun?*

– 15-16 évet úgy voltam ott, mint igazgató-lelkipásztor, én voltam tehát az intézmény felelős vezetője. De aztán az akkori pártunk és kormányunk kitalálta, hogy nem elég az egyetemi végzettség, a teológia elvégzése, meg a tizenöt évi gyakorlat, hogy egy intézményt vezessek, hanem el kell végezni egy 120 órás tanfolyamot is, és ha rendben levizsgáztam, akkor vihetem tovább. Mondtam, hogy köszönöm, nem. Ha mindez nem elég, akkor egy 120 órás tanfolyam sem tesz engem alkalmassá arra, hogy egy intézményt vezessek. Elkezdtem keresni egy jó vezetőt, amikor megjelent Nagy Miklós, aki korábban járt már nálunk nyári gyakorlaton. Elmondta, hogy most végzi a debreceni egyetemen a diakónusképző szakot. Megkérdeztem tőle, mit szólna hozzá, ha eljönne igazgatónak. Megbeszélte a feleségével, elvégezte azt a bizonyos 120 órás tanfolyamot, és átvette a vezetést, én pedig lelkipásztor maradtam az otthonban.

Ez a 3-4 év, amíg én ott lelkipásztor voltam, nagyon jó és hasznos időszak volt, mert egy csomó időm felszabadult. Végre a kezembe vehettem a Bibliát, olvashattam, utánaolvashattam, leülhettem nyugodtan, hogy Úram, ma mit üzensz nekem. Nem kellett rohanni, hogy ezt kell elintézni, azt kell elintézni, bementem a kis kucskóba, leültem, és az Úrral tudtam beszélgetni.

– *Akkor ez volt igazán a felkészítő időszak a gyülekezeti lelkipásztori szolgálatra.*

– Száz százalékig. Ott mutatott meg nekem az Igéből az Úr

Pályi János dunabogdányi lelkipásztor

olyan dolgokat, amiket azelőtt nem. Ezek nagyon kellettek például itt Kisorosziban a kezdeteknél. A bibliaórákon volt egy hölgy, aki tele volt kérdésekkel: mi van a halottakkal, hol vannak, mi az örök élet, és így tovább. Olvasott valamit a Bibliából, fölvetődött benne egy kérdés, és a következő bibliaóra elhozta. Hozott hármat, négyet is, fölírta egy papírra. Nagyon jó a lelkipásztornak is, ha van valaki a gyülekezetből, aki mer kérdezni, mert az a lelkipásztort frissen tartja. Amit én például evidensnek veszek, kiderül, hogy mások számára nem az, és meg kell tudnom magyarázni, azt nekem is értenem kell, és tovább kell tudnom adni, ezért engem is gondolkozásra készítet.

– *Hogyan kerültél Kisorosziba?*

– Az előző esperes úr többször felkért helyettesíteni. Szigetmonostoron, Tahiban is szolgáltam, mint intézményi lelkipásztor eljártam a presbiteri konferenciákra, lelkészértekezletre, ezért ismertek a környéken. Aztán felkért, hogy jöjjenek helyettesíteni Kisorosziba, mert *Makkai Lilla*, az elődöm nyugdíjba akar menni. Így kerültem 2011 áprilisában Kis-

orosziba. Megkaptam a megbízásomat és átjöttem.

Elkezdtünk a presbiterekkel együtt gondolkodni azon, hogy mit csináljunk, mert hát ott voltak a kifizetetlen számlák, úgy 200.000 forint, ezeket sürgősen ki kellett fizetni, mert különben kikötik a villanyt, és lezárják a vizet. A bankszámlánkon volt úgy 13.000 forint, a pénztárunkban meg 6.000 forint. Meghirdettünk egy „sáfársági napot”. Borítékokat készítettünk, és a presbiterek mindenhol kivitték, ahol csak reformátusok éltek. Én is kihirdetem az istentiszteleten, hogy vihetnek borítékot, és jövő vasárnap az úrasztalára letehetik az adományukat. Éppen annyi gyűlt össze, amennyi a kifizetetlen számlákra elég volt. A presbiterek pedig ezután már nem vártak decemberig az egyházfenntartói járulék befizetésével, hanem azonnal befizették. Érdekes módon az Úristen is biztatott embereket, hogy ezt tegyék, és így kimásztunk az adósságból. Mondtam is a presbitériumnak, látják, testvérek, nem többet, nem kevesebbet, annyit kaptunk az Úristentől, amennyi kell!

Aztán megkerestek a kisoroszi gyülekezetből azzal, hogy ha beszélnek a püspök úrral, hogy engem nevezzen ki, akkor eljövök-e. Ugyanis Kisoroszi missziós gyülekezet, nem a gyülekezet választja a lelkészt, hanem a püspök nevezi ki. Kértem egy kis időt, és akkor az Úr azt üzenté, hogy ezt a poharat neked kell kiinni.

– *De ez nem keserű pohár...*

– Nem, ez a szolgálat pohara, amit ki kell inni. Azt választottam, hogy ha elintézik, akkor eljövök. Írtak egy levelet *Szabó István* püspök úrnak, és mindenki aláírta. 2012

A kisoroszi szószéken

júniusában kaptam meg a kinevezésem, addig helyettesítettem. Rendbe hoztuk, kimeszeltük a parókiát. Először úgy jöttem ide lakni 2012 nyarán, hogy még visszajártam lelkészkedni Leányfalura is. Aztán láttam, hogy ez nem megy: két helyen egyszerre ott lenni és gyülekezetet építeni nem lehet. Ezért felmondtam a leányfalui állásomat. Akkor Szabó püspök úr behívatott, és azt mondta, hogy hát neked nem lesz jövedelmed! Abból akarsz megélni, amit orosziban kapsz? (Tudniillik az egyházkerület a lelkési fizetésből csak 30.000 forintot fizet, a többi a gyülekezetnek kell állni.) Mondtam, hogy nekem az elég lesz. A gyülekezet már kezd rendbe jönni, a nehéz időszakon túl vagyunk, lassan kezd gyűlni a pénzünk is. A püspök úr csodálkozott: Igen? Orosziban ilyen jó a helyzet?

Dr. Szűcs Ferenc a kisoroszi templomban tartott presbiteri konferencián

VÁRJ EMBER SZÍVE KÉSZEN

A Psalmus kórus szolgálata a római katolikus templomban

2016. november 27.

Advent első vasárnapján kórusunk a római katolikus templomban szerepelt. A két felekezeti kórus kapcsolata régi időkre nyúlik vissza, a kórusok hol adventkor, hol böjtidőben szolgálnak a másik felekezet istentiszteletén. Katolikus testvéreink szeretete mindig visszavonzza kórusunkat, így most is örömmel fogadtuk meghívásukat.

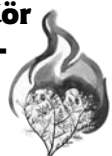
A mostani találkozót is alapos felkészülés előzte meg, szerettük volna szolgálatunkkal még ünnepélyesebbé tenni katolikus testvéreink adventi várakozásának örömet ezen a vasárnapi alkalmon. Öt kórusművel készültünk: „Az Úrra bízad

sorsod”; „Ébredj bizonyágtévő lélek”; „Uram Isten, siess”; „Hagyjad az Úristenre” és „Várv ember szíve készen”. Csodálatos volt ismét megélni, hogy Urunk Istenünk valóban sietett minket megsegíteni, és kórusunk nemcsak énekelt, hanem szépen zengő imádsággal hirdette a vigasztaló adventi örömhívet: „jó a hős, az Úr”, hogy otthont készítsen magának a mi szíveinkben. A mise után katolikus testvéreink – immár hagyományosan – agapéval kedveskedtek és köszönték meg kórusunk szolgálatát.

Bíró Istvánné

A Baba-mama Kör szolgálata november 13-án a pomázi templomban.

Végül azt mondta, rendben, az én ígéretem pedig az, hogy ameddig csak akarjátok, misszióik maradhattok. Ez azt jelentette, hogy megkapjuk azt a támogatást a lelkesi fizetéshez. Amit pedig itt kapunk, az nekünk elég. Mindenünk megvan, amire szükségünk van.

– És hogyan folytatódott az itteni szolgálato?

– Elkezdtem látogatni a gyülekezetet. Szépen helyére kerültek a dolgok, anyagi és

elveszett, és Ő elvisz Téged a mennybe. És élj úgy, ahogy Ő mondja! Ha bármi problémád van, kérdezd meg Krisztust, hogy Ő mit tenne ebben a helyzetben, és majd Ő megmondja neked! Ez az óriási üzenete a Kis Bibliának – ahogy ezt az ígét nevezni szokták.

– Az evangélizációs igehirdetéseidet többnyire azzal kezdted, hogy nem elég megtérni, nem elég megigazulni, hanem újjá kell születnetek. Hogy kell ezt érteni pontosan?

– Jézus a János 3,16-ot megelőzően azt mondja, hogy „ha valaki nem születik újonnan, nem láthatja meg az Isten országát” (Jn 3,3), és „ha valaki nem születik víztől és Lélektől, nem mehet be az Isten országába” (Jn 3,5). Ez azt jelenti, hogy az újjászületés előtt van valami, aminek meg kell történnie. Jézus azt mondja, hogy „víztől és Lélektől” lehet újjászületni. „Víztől” – ez a megtisztulás, megigazulás; „Lélektől” – ez a megtérés. Ha ez megvan, ennek az eredménye az újjászületés. En így látom ezt a jánosi ígét, és semmiképpen nem gondolom, hogy fordítva lenne. Biztos, hogy az az igazság, amit átélünk, amit megtapasztal az ember az Istennel való személyes kapcsolatában. Ezt a kérdést én így látom, így tapasztaltam meg.

Hogy lehet újjászületni úgy, hogy nem vagyok megigazulva? Ha tele van a szívem bűnökkel? Ahhoz, hogy újjászülethessek, le kell borulnom a lábaihoz, és le kell tennem a bűneimet. Lehet, hogy később is követek el bűnt, de akkor az Úristen harcol értem, és nem hagyja, hogy megmaradjak abban. Fel kell ismerni a bűnömet, ki kell sírjam magam, ki kell menjek abból, ahol ez történt, és észre kell vennem, hogy Krisztus rám nézett – tehát még mindig szeret. És akkor ehhez a szeretethez oda lehet menni, és ad egy új világlátást. Ha csak valaki megigazul, akkor hirtelen felszabadul, jaj, de jó, csinálhatok akármit, mert legfeljebb majd visszaszaladok, és akkor majd megint megigazulok. Ez így nem működik. Az nem automatikusan ható dolog. A hit kell hozzá, az imádság, az Istennel való beszélgetés, hogy én meg tudjam kérdezni Jézust, hogy Uram, mit tennél most? Mondd már meg, mert én lelki szegény vagyok.

Puskás Attila

lelki értelemben is. Segítségképpen 2015 januárjában visszakaptuk a missziót, most már mi üzemeltetjük. Az Úristen gondoskodása folytán kitermelte azt az összeget, amit a felújítására kellett fordítani, és még egy kicsi maradt is, ami hozzájárult a gyülekezet pénzügyi helyzetének stabilizációjához. Nincs meghirdetve sehol, az Úristen mégis küldi a vendégeket. Közben persze mindig akad valami probléma, egy csőtörés, nem folyik a víz, a konyha állapota, ezeket a gondnok úrral együtt intézzük. A feladataink közé tartozott a temető bekerítése is, mert az minden fenn tartónak kötelező.

– Nagy öröm számunkra, mikor a pomázi templomban az unokáidat kereszteléd. Mesélj a gyermekeidről, családodról valamit.

– Két gyermekem van, egy fiam, meg egy lányom. Az Isten megáldott velük, mert hét unokám van, Ágiéknál négy, a fiaméknál három. Mindegyik helyen a második leány, a többi fiú. Nagyon aranyosak. Ágiék Pomázon, a fiamék Budapesten laknak, ők a pasaréti gyülekezetbe járnak. A gyerekeim élnek a maguk életét, mindkettő egyetemét végzett, és most nevelik a gyermekeiket.

– A csobánkai evangélizációval kapcsolatban, ha röviden kellene összefoglalnod – bár ma még előtte vagyunk az utolsó, ötödik alkalomnak –, mit tartasz a legfontosabb üzenetnek, amit szeretnél kiemelni?

– Ez éppen ma fog elhangozni, de összefoglalóan azt emelem ki, ami a János 3,16 ígéből a legfontosabb, hogy az Úristen lehetőséget adott nekünk arra, hogy Krisztust követve beszéljünk a mennybe. Ezt mondja el az ige, egyértelműen erről beszél. Azt mondja az Úr: Figyelj, fiam, Én szeretlek téged, adom a Fiamat, nézz Rá, hallgasd Őt, bízz Benne, akkor nem leszel

BÓDÁS JÁNOS BÁR BELEPNÉ

Nem baj, hogy nem látszik a Nap, hogy elborult az ég, csak álom-lágyan hulljanak a könnyű hópihéék!

Csak legyen szép fehér a táj s mindent takarjon el, ami sötét, rűt, rothadó, a fehér hólepel.

Hadd legyen tiszta, szűzies – pár napra, hétre bár – és a világ, mely télidőn oly daltalan sivár.

S bár belepné szívünket is (ne legyen kárhozott) fehérre az a Kegyelem, mit a Kisdéd hozott!

BÁR LEHETNÉK

Bár lehetnék fényes csillag betlehemem égen!
Mindenkinek mutatnám az utat a sötétben.

Bár lehetnék kicsi jászol, puha szalmafekehely!
Átölelném az Úr Jézust mind a két kezemmel.

Bár lehetnék, bár lehetnék tiszta szívű gyermek!
Kérlek téged, drága Jézus, bennem is szüless meg!

MEGÜRESÍTEM SZÍVEMET

Ha feldereng az égi csillag hirdetni: itt az Újszülött, napkeleti három királlyal majd én is útra készülök.

Az ajándékuk drága mirha, illatos tömjén, dús arany, én meg koldusként így megyek csak szegényen, ajándéktalan.

Nincs kincsem, rangom, csak a bűnök nagy garmadája lelkemen. Kiszórom mindezt, hogy szívemben minél több tiszta hely legyen,

mert jól tudom, hogy Betlehembe ily koldus, mint én, így mehet: az lesz legszentebb ajándék, ha megüresítem szívemet.

Krisztus igazsága

A hit pajzsával, amellyel kiolthatjuk a gonosznak minden tüzes nyílát (Ef 6,16), Krisztus igazságáért küzdünk: „Mi ugyanis a Lélek által, hitből várjuk az igazság reményességét” (Gal 5,5), mert „az igaz ember hitből fog élni” (Gal 3,11; Róm 1,17).

Ez az igazság nem a cselekedetek törvénye, amely azt írja elő: Engedelmeskedj, és élsz! Ez egy radikálisan új „parancs”: Higyj, és élsz! Ez az örök törvény, amelyet Isten már a világ teremtése előtt elrendelt, de Isten „ezt az igazságát most nyilvánvalóvá tette a Krisztusban való hit által minden hívőnek” (Róm 3,22). Isten kegyelemből nekem ajándékozta Krisztus igazságát, igazzá tett engem, de nem nekem van igazam Istennel szemben, hanem Isten tart igaznak a Krisztusban való hit által (nem a hitemért). Ez a hit tesz szabaddá a megszentelt életre, mert Isten hit által tisztítja meg a szívet (ApCsel 15,9).

A cselekedetek törvénye szerinti élet folyamatos fuldoklás, mert az ember soha nem tud annak eleget tenni, mert nemcsak a helyes cselekedeteket követeli meg, hanem a jó és tiszta szívet is. Hiszen még a saját gondolataink is vádolnak, a mi szívünk is elítél minket, hogyne ítélne el akkor Isten! Mi például szinte minden órában (talán még gyakrabban) megítélünk másokat, pedig ha ezt kegyelem alatt álló emberként tesszük, visszahelyezzük magunkat a cselekedetek törvényének hatálya alá. Azaz ha a cselekedetek törvénye szerint megítélünk másokat, magunk is kötelesek vagyunk mindenben eleget tenni mindannak, „ami megvan írva a törvény könyvében” (Gal 3,10). Mivel pedig nem tudunk eleget tenni, magunk nyilvánítjuk magunkat törvényszegőnek, és kisünk a kegyelemből (Gal 2,18; 5,4).

Ezért tehát Jézus Krisztusban élni, az Ő kegyelmében megmaradni, Neki engedelmeskedni, a Krisztus igazsága alatt, egyedül hit által lehet. Ez „az élet Lelkének törvénye”, amely Krisztus Jézusban megszabadított minket az örökös megfelelési kényszer-től, a mi igazságunktól (Fil 3,9). Megszabadított „a bűn és a halál törvényétől” (Róm 8,1), amely miatt meghaltunk „a törvény által a törvénynek”, hogy kizárólag Istennek éljünk (Gal 2,19), mely kapcsolatot kizárólag a kegyelemben fogadottak rombolhatják le azzal, ha visszatérnek a cselekedetek törvényével való viszonyhoz, és ismét a teljesítményük alapján próbálnak Istennek megfelelni. De akkor miért halt meg Krisztus (Gal 2,21)? Akik így elszakítják magukat Krisztus igazságától, „újra megfeszítik önmaguknak az Isten fiát, és meggyalázzák őt” (Zsid 6,6), és ismét a bűn rabszolgájává teszik magukat. Aki- ket azonban a Lélek vezet, nincsenek a külső törvény uralma alatt (Gal 5,18), hanem a belső törvénnyel összhangban Krisztus igazságát szolgálják, és valóban szabadok (Jn 8,36), mert tiszta a lelkiismeretük.

„...most pedig kijelentette az ő szentjeinek, akiknek Isten tudtul akarta adni,... hogy bennetek van Krisztus, a dicsőség reménysege.” (Kol 1,27 – Rev. Károli)

Az engedelmes hit

Krisztus igazságát nem rontja le az, hogy tudjuk, a Krisztusban kiskorúnak is lehet lenni, testies gondolatokkal, viselkedéssel (1Kor 3,1), amikor a hitem még nem engedelmes hit, mert nem adtam át magam teljesen a Lélek vezetésének. Még mindig a bűnös ömberemmel azonosítom magam, és nem tudatosul bennem, hogy megváltott emberként ki vagyok, és hogy kié vagyok. Csak az a hit engedelmes hit, amely tudja, hogy nem a magamé, hanem a Krisztusé vagyok (1Kor 3,23), és hogy a Krisztussal egyesült új lételemmel vagyok azonos.

Az identitásában erős hit mindig épít, sohasem rombol, mert szívvel hiszünk (Róm 10,10), nem félelemből vagy kényszerből. A szívből való hit az előfeltétele az engedelmességnek, ami nem a törvény külső cselekvése, hanem a Krisztus igazságában való hit engedelmessége, amelyre kiválasztattunk. Péter apostol első levelét az ilyen hívőknek címezte: „...akik ki vannak választva az Atya Isten eleve elrendelése szerint a Lélek megszentelő munkája által az engedelmességre és a Jézus Krisztus vérével való meghintésre” (1Pt 1,2). Majd így folytatja: „Tisztítsátok meg lelketekeket az igazság iránti engedelmességgel” (1Pt 1,22). Itt sem a mi cselekedeteinket várja tőlünk Isten, hanem az abban való hitet, hogy a Lélek tisztít meg bennünket a Krisztus igazsága iránti engedelmességre.

Ahhoz, hogy az új embert valóságos igazságban és szentségben egészen felöltessük (azaz istenképiségünket eredeti ren-

deltetésében gyakorolhassuk), meg kell újulnunk a mi elménknek lelke szerint (Ef 4,23 – Károli). Pál másutt is azt mondja: „ne igazodjatok e világhoz, hanem változzatok meg értelmek megújulásával, hogy megíthessétek, mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes” (Róm 12,2). Kálvin szerint azért szükséges ez, mert az elménk az emberi természetünknek az a része, „melyben lelkünk kiválósága és nemessége legjobban tündöklök”, és amely „nemcsak megsebesült, hanem annyira megromlott, hogy nemcsak gyógyításra szorul, hanem majdnem egészen új természetbe kell öltöztetni” (Institutio II. I.9.).

Aminek hiszek, annak engedelmeskedek. Az válik meghatározóvá az életemben. Amiben hiszek, annak leszek elkötelezett szolgálója, az fogja uralni az elmémet. Ugyanez igaz az Istennel való kapcsolatunkra is (Róm 6,16), ezért kell az elménket „új természetbe öltöztetni”, azaz gyökeresen megújítani. Ha ezt elmulasztjuk, régi bűnös gondolataink, szokásaink, kötelekeink fogságában maradunk, és egy olyan börtönben éljük „hívó” életünket, melynek ajtaja különben végig nyitva van.

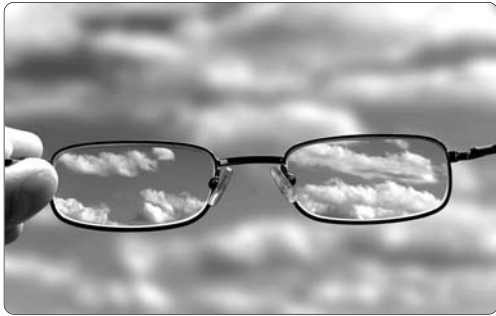
Isten iránti engedelmisségünk tehát a hit fegyverével Krisztusnak foglyul ejtett gondolkodásunk által meghatározott (2Kor 10,4-5), de ez is a Lélek megszentelő (oktató) munkája. A hit általi engedelmisség ott kezdődik, hogy megismerem az igazságot: elhiszem azt, amit Isten mond. Nem annak hiszek, amit én tartok igaznak, ami az én tapasztalatom, vagy amit mások mondanak, hanem az, amit Isten Igéje kijelent. A hitem által megújított értelmem alkalmassá vált Isten Igéjének meghallására, befogadására, és ez megváltoztatja testies gondolkodásomat. Az Ige formálja az életemet, és valósággá válik bennem Isten akarata. De nem én cselekszem az Ő akarátát, hanem a hit tesz engem alkalmassá arra, hogy Jézus Krisztus megcselekedje bennem Isten akarátát (Jn 6,28-29).

A láthatatlant látó hit

Amíg testben vagyunk, távol vagyunk az Úrtól, „mert hitben járunk, nem látás-

ban” (2Kor 5,6-7). Az igaz hit feltétlen bizalom Istenben, teljes ráhagyatkozás. A mi legnagyobb bajunk mégis az, hogy nem tanuljuk meg Isten szemével látni a dolgokat. Látásban járunk, nem Léleekben. Mi csak testies szemeinkkel nézünk magunkra is, meg másokra is, Isten azonban mindig jó reménységgel és irgalommal tekint az emberre. Az Ő igazsága másként „működik”, mint a miénk. Mert mi az irgalom? Az igazság *igazságtalan* korlátozása kegyelemből. Hogy nem

azt kapjuk, amit érdemelnénk (Jer 31,20). Hogy van visszaút az Atyához, Aki hazavár minket, és amikor megérkezünk Hozzá, megszán (megbocsát), elénk fut, felemel és megcsókol (Lk 15,20). Isten hisz bennünk, ezért nekünk is hinnünk kell magunkban és másokban. Erre való a hit. Hogy Isten szerint lássuk a valóságot, ami az igazság.

Egy előadásban azt hallottam: Nem azt kell hittel elfogadnod, amit látsz. Ahhoz kell hit, hogy abban higgy, amit nem látsz, ami az Isten szívéből származik: „*mivel nem a láthatókra nézünk, hanem a láthatatlanokra, mert a láthatók ideig valók, a láthatatlanok pedig örökkévalók*” (2Kor 4,18). Ne annak higgy tehát, amit magadról és másokról gondolsz, ami a te tapasztalatod, amit valóságának, igazságnak tartasz, hanem **amit Isten el**

akar érni benned és másokban. A láthatatlanokra tekintő hit teljesen ráhagyatkozik, és feltétlen bizalommal néz Istenre, bizalmát Belé helyezi, ezért nem csalódhat emberekben. Mert aki az Istenben bízik, csak az tud bízni az emberekben is.

A szentség, tökéletesség és igazság egyedül Istentől származhat, **mert egyedül Isten szent, tökéletes és igaz.** Ezért **az Ő szent, tökéletes és igaz Igéje** az, amely az Ő feltétlen szeretetéből engem is igazzza és tökéletessé szentel a Jézus Krisztusban való hitem által. A hit nem feltétele Isten szeretetének, hanem éppen fordítva: Isten szeretete teremti meg bennem a hitet és hit által a szeretetet. A hit gyümölcse a szeretet. Ha ezt szem előtt tartjuk keresztyén életünkben, ez mindig megvéd bennünket attól, hogy a saját érdemeink (jócselekedeteink) alapján tartsuk magunkat szentnek, tökéletesnek és igaznak (mert hiszen azok alapján nem is lehetünk azok). A hitünk nem ad felhatalmazást a büszkeségre, a gőgre és felfuvalkodottságra, mert a dicsőség egyedül Istent illeti: Soli Deo Gloria! „*Ne nekünk, URam, ne nekünk, hanem a te nevednek szerezz dicsőséget szeretetedért és hűségédért!*” (Zsolt 115,1) Isten pedig Jézus Krisztust dicsőítette meg azzal, hogy tökéletességre juttatta és örök üdvösség szerzőjévé tette Őt mindazok számára, akik hisznek Benne (Zsid 5,5,9).

A vízen járás művészete

Egy hitmélyítő könyvben azt olvastam, hogy a keresztyén élet a vízen járás művészete. Hogy ez mennyire így van, azt most érteltem meg. Ugyanis emberileg mindkettő lehetetlen. Ahogyan a gravitáció törvénye

miatt nem lehetséges a vízen járnunk, úgy Jézus Krisztus nélkül sem lehet keresztyén életet élni. Mindegy, hogy milyen eltökéltek és buzgók vagyunk, hogy mennyi ismeretünk van, vagy hogy milyen régóta járunk templomba, hit nélkül lehetetlen a vízen járnunk. Péternek azért sikerült, mert annyira hitt Jézusban, aki hívta: „*Jöjj!*” (Mt 14,29), annyira rá tudta bízni magát Krisztusra, hogy egy szemremyi kétség sem volt benne, hogy meg tudja tenni. Ám abban a pillanatban, amint levette a tekintetét Jézusról, elmerült a vízben.

Így van ez keresztyén életünkben is. Ha számunkra az út, amelyen járunk és a cél, amely felé haladunk, amelyre a tekintetünket szegezzük, maga Jézus Krisztus, akkor Őbenne élünk. Ha rábízunk az életünket Krisztusra, ha az Ő élete bennünk él és Belé kapaszkodunk a hitünkkel, akkor a miénk Krisztus győzelmes élete. De ha mi magunk akarunk vízen járnunk, elsüllyedünk.

Keresztyén életünkben vízen járnunk Jézus Krisztus kereszttáldozatára tekintve lehetséges. A kereszt az, ami jogilag rendezi múltunkat (*megigazulás*) és erkölcsileg meghatározza jelenünket (*megszentelődés*). Jézus kereszthalálának megigazító érdeme miatt nem nekünk kell kereszthalált halnunk, ez az Ő kereszthalálának minket kizáró *jogi oldala*. Mindennek ellenére azonban Ő azért halt meg a kereszten, hogy Vele együtt mi is megfeszíttessünk. Ez az Ő halálának minket is belefoglaló *erkölcsi oldala*. (Erich Sauer)

Ha mi valóban Léleekben szeretnénk járni, nem pedig valamiféle látszatkeresztyén életben, akkor először is hinnünk kell abban, hogy megfeszítettünk és meghaltunk Jézus Krisztussal **együtt** (Róm 6,3; Gal 2,20). A mi ömberünk (a régi belső énünk) megfeszített Vele, meghaltunk a bűnnek örökre (Róm 6,6). (Görögül *katargeo* = elpusztulni, eltörölni.) A probléma mégis az, ha nem ismerjük fel, hogy ez valóban a halálunkat jelent a régi életünk számára (Róm 6,10). Nem tekintjük magunkat halottnak, ezért nem is fogadjuk el, nem hisszük el, hogy Krisztus halála valóban teljes mértékben véget vetett bűnös életünknek. Pedig Pál apostol valósággal felszólít bennünket erre a hitre: „*ti is azt tartátok magatokról, hogy meghaltatok*”

ZSÁKUTCA

„*Menjete be a szoros kapun. Mert tágas az a kapu és széles az az út, amely a veszedelemre visz, és sokan vannak, akik azon járnak. Mert szoros az a kapu és keskeny az az út, amely az életre visz, és kevesen vannak, akik megtalálják azt.*” (Mt 7,13-14)

„*Ne bízzatok a fejedelmekben, emberek fiában, aki meg nem menthet!*” (Zsolt 146,3)

Vigyáznunk kell, hogy zsákutcába ne jusunk, ahonnan aztán nincs tovább. Nincs tovább, mert valami legyőzhetetlen akadály állja utunkat.

Így jutott zsákutcába Anániás és Safira, akiket megcsalt az ördög és rávett a hazugságra. Így jutott zsákutcába a gazdag ifjú, aki nem tudott engedelmessé válni, hanem a maga módja szerint akart Krisztus-követő lenni.

Így jár mindenki, aki a maga útján és a maga gondolatai szerint akar keresztyén lenni, és nem fogadja el azt az utat, amelyet Jézus járt meg előttünk. Vannak, akik a széles úton készítenek maguknak maguk gondolt keskeny utat, azt gondolván, hogy így

is el lehet képzelni a keskeny utat. Olyan valami ez, mikor az emberek a széles úton járnak, de meg vannak magukkal elégedve, mert becsületesek, mert senkiét nem kívánják, mert jók, mert nem lopnak, nem ölnek, nem paráználkodnak. Szóval erkölcsös és becsületes életet élnek, és azt hiszik, hogy ez az élet üdvösségre vezet. Később derül csak ki, hogy megcsalták magukat, mert az a keskeny út, amin járnak, csak maguk csinálta út a széles út közepén. Ez az ösvény nem visz az üdvösségre. Vigyázz, nehogy zsákutcába torkoljon az utad!

(Prókai Árpád – Napi Ige és Gondolat, 2016. november 26.)

a bűnnek, de éltek az Istennek a Krisztus Jézusban” (Róm 6,11). A bűn tehát nem uralkodhat többé felettünk.

Ebből következik a másik probléma, ha nem tapasztaljuk meg, hogy maga Krisztus él bennünk. Nem az Ő személyéről van szó természetesen (mert akkor ketten lennénk, két „én”-je lenne az embernek), hanem Krisztus életéről (Róm 5,10), amely egy teljesen Istennek élt élet volt. Ehhez az élethez, ennek valóságához egy másik üdvtörténeti esemény, a feltámadás juttathat el bennünket, ismét csak hit által. Amíg a kereszt a bűn uralma alól szabadított fel, vagyis egyé lettünk Krisztussal halálának hasonlóságában, a feltámadásának hasonlóságában még inkább egyé válunk Vele (Róm 6,5). Azért hordozzuk mindenkor testünkben Jézus halálát, hogy Jézus élete is láthatóvá legyen testünkben (2Kor 4,10).

Tehát teljes mértékben azonosulok Krisztussal, „**többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem**” (Gal 2,20). Ez akkor válhat valósággá a hétköznapi életben, ha hiszem, hogy a régi önző énem meghalt, és most már nem a bűnös testemmel azonosítom magam, nem az vagyok, aki a bűnös testben vagyok, hanem Krisztus természetével a személyazonosságom attribútuma (elválaszthatatlan ismertetőjele). Nem azért, mert megérdemeltem, mert a jócselekedeteim által elfogadott engem az Úr, hanem azért, mert kiválasztott engem, hogy gyümölcsöt teremjen és azt megtartsa bennem (Jn 15,16). Krisztus az Ő Lelkét adta belém, Vele azonosítom magamat, Ő az új identitásom: „**azt az életet pedig, amit most testben élek, az Isten Fiában való hitben élem**” (Gal 2,20).

Pál apostol a korinthusiakat próbára hívja, vizsgálják meg magukat, hogy hitben járnak-e. Azt mondja, hogy ezt úgy állapíthatják meg, ha felismerik magukban Jézus Krisztust (2Kor 13,5). Mert „**akiben nincs a Krisztus Lelke, az nem az övé**” (Róm 8,9) – írja másutt. Krisztus élete bennünk nem fizikai, hanem lelki valóság, ezért ha valaki látásban jár (az számára a valóság, amit maga lát, tapasztal, cselekszik), nem pedig hitben (akinek az a valóság, amit Isten kijelent, mond vagy tesz), nem ismerheti fel magában a láthatatlant. Az nem nevezhető szentnek és igaznak, mert minden, ami isteni bennünk, az Krisztus Lelkének jelenléte bennünk.

A harmadik probléma, hogy ha nemcsak nem valóságos bennünk Krisztus élete, hanem a mi életünk sem valóságos Őbenne. Ez a Krisztuson kívüli élet. Újjászületett élet csak a Jézus Krisztusba beoltott élet lehet: „**Az ő (Isten) munkája az, hogy ti a Krisztus Jézusban vagytok**” (1Kor 1,30), „**Ezért ha valaki Krisztusban van, új teremtés az**” (2Kor 5,17). Isten azért adta számunkra az Ő Igéjét, és adja az igehirdetést is, hogy minden embert tökéletessé tegyen a Krisztusban (Kol 1,28), az ige pedig azt mondja: „**Mivel tehát már elfogadtátok Krisztus Jézust, az Urat, éljétek is Őbenne**” (Kol 2,6). „**Aki azt mondja, hogy Őbenne van, annak magának is úgy kell élnie,**

ahogyan ő élt.” (1Jn 2,6) A Krisztusban való élet tesz tökéletessé, mert aki „**az Úrral egyesül, egy Lélek övele**” (1Kor 6,17). „**Nincs tehát most már semmiféle kárhozható ítélet azok ellen, akik a Krisztus Jézusban vannak**” (Róm 8,1). Azért nincs, mert „**Aki Őbenne marad, az nem vétkezik**” (1Jn 3,6), nem is vétkezhet, „**mert az ő magja van benne**” (1Jn 3,9).

Elfogadni Jézust és Vele járnai csak hittel lehet. Ha nem hiszem, hogy Krisztus Jézusban megszabadultam a bűn és halál törvényétől, akkor nem vonatkozik rám a felmentő ítélet. Akkor nem vagyok igaz, nem lehetek megigazult. Ha a hitemmel a bűnre, félelemre, bukásra összpontosítok, akkor a kárhozható ítélet fenyegetése alatt élek, nem pedig Krisztusban. De ha a hitemet Jézusra, a hit szerzőjére és beteljesítőjére irányítom (Zsid 12,2), akkor a hitem az Ő hasonlatosságára formál engem, és az életem el van rejtve a Krisztussal együtt az Istenben (Kol 3,3).

Megújulás lélekben és elmében

Tehát gyökeresen meg kell változnia a gondolkodásunknak Isten Igéje által. Ezért táplálom a lelkemet és elmémet naponkénti igeolvasással, hogy az Ige elvezessen az igazságra, és megmutassa valódi énemet, ahogyan Isten lát engem. Hogy nem azáltal vagyok szent, tökéletes és igaz, amit teszek, hanem azért, mert Jézus Krisztusban hiszek. A Krisztus igazságában való hitem szabadít fel az Isten iránti engedelmességre a Lélek által, aki megöli bennem a test cselekedeteit, beleértve a saját gondolataimat is, és megszentel arra, hogy az Isten akaratát gondoljam, szóljam és cselekedjem, így a szeretet akadálytalanul áramolhat rajtam keresztül Isten szeretetének eszközeként. Mert ahogy az újjászületésemkor sem a magam erőfeszítései, érdemeim tettek igazgá az Isten szenteltek meg Isten előtt, úgy a vízen járás idején sem az én erőlködésem, munkám fog a Krisztusban megtartani. A Szentlélek összehangol engem Isten akaratával, és amikor Neki engedelmeskedek, valójában már én is azt akarom, amit Ő. Az én akaratomnak naponta le kell borulnia a kereszt előtt, hogy teljesen oda tudjam szánni magamat Isten akaratának hatalma alá, hogy a Szentlélek munkálkodhasson bennem és általam.

Mi hát az én dolgom? Az én dolgom az, hogy megtegyem, amit Isten dicsőségére meg tudok tenni, viszont ne próbálkozzak azzal, amit én nem, de a Szentlélek meg tud tenni. Amit pedig a leginkább meg tudok „tenni”: az a hála és az imádság. A „**könyörgés Istenhez jó lelkiismeretért a feltámadt Jézus Krisztus**

által” (1Pt 3,21). Hogy kérem Istent, Ő munkálkodjék bennem és általam azokban a dolgokban, amiket én nem tudok megtenni. Az én dolgom, hogy rábírom magamat, mert csak Ő tud a víz tetején megtartani. Felhagyok az erőlködéssel, hogy az legyek, aki nem vagyok. Ráhagyom inkább az Úrra, hogy formáljon engem olyanná, amilyenre akar, készítsen fel a szolgálatra és adjon számomra feladatot (Lk 6,40). Így a szolgálatunk sem erőlködés lesz, mert a mi erőltetésünket Isten mindig az Ő erejével tölti ki (2Kor 12,9; 2Kor 16,9).

Ez nem lemondás a cselekvésről és felhívás passzivitásra, hanem az engedelmesség egyetlen lehetősége, ami az embernek a cselekvésben adatott: engedni Isten tervét valóra válni. Aki nemcsak akarja a jót, hanem véghez is viszi (Ézs 55,11). Amit amúgy sem tudnánk feltartóztatni, mert Isten „**mindent saját akaratára és szeretetére, mert Ő a hitünkön keresztül megteremt bennünk a jót, a tiszta szívet és a jó lelkiismeretet. „Mert az ő alkotása vagyok, akiket Krisztus Jézusban jó cselekedetekre teremtett, amelyeket előre elkészített Isten, hogy azok szerint éljünk**” (Ef 2,10). Levetkőzhetjük végre a mi erényeinket, érdemeinket és igazságunkat, és felöltözhetjük Krisztust, magunkra vehetjük az Ő fényes, tiszta életét, „**mely a szentek igaz cselekedeteit jelenti**” (Jel 19,8). Nekünk tehát „csak” a hitünkért kell küzdenünk, harcolnunk, hogy Jézus Krisztusban maradjunk, és hogy hálaadásunk egyre bőségebb legyen (Kol 2,7). Így válik az embernek lehetségessé a lehetetlen: „**Minden lehetséges annak, aki hisz.**” (Mk 9,23)

Jézus Krisztus valóban már mindennek eleget tett: megbékéltetett emberi testében halála által. Miért? Hogy minket, mint szenteket, hibátlanokat és feddhetetleneket állítson majd színe elé. Ez pedig egyetlen módon lehetséges, ha megmaradunk a hitben szilárdan és egyenesen, el nem tántorodva az evangélium reménységétől (Kol 1,22-23).

Ha pedig valaki mégis süllyedni kezdene, mert levette tekintetét Jézusról, Ő **azonnal** kinyújtja felé a kezét, és megragadja, így szólván: „**Kicsinyhítű, miért kételkedtél?**” (Mt 14,31)

Puskás Attila

SZUPPLIKÁCIÓ

SZUPPLIKÁCIÓ
2016. október 23.

Idén a Szentendrei Református Gimnázium 7/B. osztálya szupplikált gyülekezetünkben. Az osztály *Földi János* igazgató úr, *Hidvégi Eszter* osztályfőnök és *Nagy Bernadett* osztályfőnökhelyettes vezetésével szolgált az istentiszteletünkön a pomázi templomban.

EXHORTÁCIÓ

EXHORTÁCIÓ
2016. október 30.

Kiskátésaink az október 30-ai istentiszteletünkön mutatkoztak be.

A KONFIRMANDUSOK NÉVSORA

Nagykátésok:

1. Óváry Márton
2. Mazaray Márk
3. Sebestény Zsófia
4. Kovács Kármén
5. Zsiros Luca
6. Czák Nóra
7. Solawa Hajnalka
8. Czender Dániel
9. Ruskó Dávid
10. Balogh Lóránt
11. Pállfy Donát

Kiskátésok:

1. Belicza Attila
2. Biró Bence
3. Biró Levente

4. Fetter Zsófia Eszter
5. Graur Roland
6. Hankó András
7. Hankó Balázs
8. Jakó Dóra
9. Jakó Ádám
10. Jutasi Balázs
11. Kálmán Lujza
12. Kovács Gergő
13. Nagy Flóra
14. Nyilas András
15. Rományik Boglárka
16. Suták Alexandra Borbála
17. Szilágyi Attila
18. Ujvári Roland Mórió
19. Vincze Máté

A HITOKTATÁS RENDJE

Pomázi Német Nemzetiségi Általános Iskola:

Kedd:

4. tanóra – 5. osztály
5. tanóra – 6. osztály

Péntek:

1. tanóra – 3. osztály
2. tanóra – 1. osztály
3. tanóra – 4. osztály
4. tanóra – 2. osztály

Pomázi Mátyás Király Általános Iskola:

Kedd:

1. tanóra – 4. osztály
2. tanóra – 2. osztály
3. tanóra – 3. osztály

Csütörtök:

1. tanóra – 1. osztály
2. tanóra – 7. osztály
3. tanóra – 5. osztály
4. tanóra – 6. osztály
5. tanóra – 8. osztály

Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola:

Hétfő:

1. tanóra – 8. osztály
2. tanóra – 5. osztály
3. tanóra – 6. osztály
4. tanóra – 7. osztály

Szerda:

2. tanóra – 2. osztály
3. tanóra – 1. osztály
4. tanóra – 3. osztály
5. tanóra – 4. osztály

Óvodai hitoktatás:

Kedd:

15.30 Mesevár óvoda Pomáz

Szerda:

15.30 Hétszínvirág óvoda Pomáz

16.00 Hétszínvirág óvoda Pomáz

16.00 Borostyán óvoda Csobánka

Református gyülekezeti ház Konfirmácissói előkészítő:

Péntek:

- 16.00 kiskaté
- 17.00 nagykaté

DR. SZÚCS FERENC

„...ragaszkodjunk hitvallásunkhoz.” (Zsid 4,14)

450 ÉVES A II. HELVÉT HITVALLÁS A II. HELVÉT HITVALLÁS TÖRTÉNETE, ÜZENETE ÉS JELENTŐSÉGE

Szeretettel köszöntöm a Kis-Dunamenti presbiteri körök megjelent képviselőit. Jó egy kicsit hazajönni, mert én is idetartoztam valamikor, egészen pontosan Pomázra. Egy jelentős évfordulóhoz érkezünk: 450 éves a II. Helvét Hitvallás. Még ma is ez a hitvallása egyházunknak, ami önmagában mutatja, hogy olyan érték ez, mint a nemesfémek, amelyek évszázadokat és évezredek kibírnak, vagy mint az élő klasszikusok, amelyek soha nem mennek ki a divatból, mert minél régebbiek, annál értékesebbek.

Hadd kezdjem azzal, hogy gimnazista koromnak volt egy kedvenc olvasmánya: Henryk Sienkiewicz Nobel-díjas író regénye, a Quo vadis. Ennek van egy jelenete a korai keresztyén idők Rómájából, ami még ma is élesen előttem van. Két ember találkozik egymással Rómában, sejtik egymásról, hogy keresztyének, de egyikük sem tudja pontosan a másiktól, hogy az. Abban az időben nem volt éppen tanácsos, hogy valaki ezzel kérkedjék. Ekkor az egyik a botjával ír egy félkörívű ellipszist, majd vár egy kicsit, míg a másik kiegészíti alulról. Egy halkan a formáját rajzolják a porba. Ekkor már mind a ketten biztosak abban, hogy a másik is keresztyén, mert ezt a szimbólumot csak a keresztyének ismerték. Ez ugyanis egy őskeresztyén hitvallásnak a rövidítése volt, a görög kezdőbetűkből összeolvasott betűszó: Jézus Krisztus Isten Fia, a Megváltó. Mindezt azért mond-

tam, mert a hitvallásoknak van egy régi görög elnevezése: symbolum. Pontosan ebből a képből származik, mint ahogy a hal szimbóluma azóta is él, néha keresztyén autósok kocsján lehet látni. Ennek a görög alakja egybevetést, összehasonlítást jelent, magyarul: azonosítást.

A régi világban a temetéseken mindig figyeltük, hogy a prominens emberek mondják-e az Apostoli Hitvallást. Volt néha közöttük olyan, aki vállalta ezt, és így lehetett tudni róla, hogy megmaradt keresztyénnek ebben a helyzetben is. Hozzá kell persze tennem, hogy ez a hitvallás csak a nyugati latin egyházaknak a hitvallása, a pomázi, budakalászi vagy csobánkai szerb ortodox testvéreink ennek

a hosszabb változatát, az ún. Nicea-Konstantinápolyi Hitvallást mondják, amely 381-ben született Konstantinápolyban. Ez egyébként a mi hitvallásunk is, még akkor is, ha nem mindig mondjuk vagy nem ismerjük.

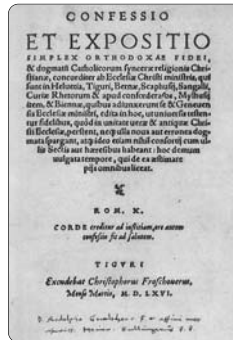
1881-ig – a Budapesti Zsinatig, amely a négy magyarországi és az erdélyi egyházkerületek az első közös zsinata volt – minket, reformátusokat úgy hívtak, hogy „helvét hitvallású evangélikus”-ok. Ezen a zsinaton változtatták a nevünket „evangélium szerint reformált”-ra. A régi okiratokon, pecséteken általában az „ev. ref.” rövidítés szokott szere-

pelni, ez a református egyházat jelenti. Az osztrák reformátusok a mai napig helvét hitvallású evangélikusoknak hívják magukat. 1904-ben – amikor az egységes református törvénykönyvet megalkották – használták először az egyházunkra azt az elnevezést, hogy „református egyház”, aztán ezt a hatóságok is átvették, de ez az elnevezés viszonylag elég fiatal.

A mi szimbolikus és névadó könyvünk tehát a II. Helvét Hitvallás. A nevéből is kiderül, hogy a második, aminek volt egy első változata. Ez 1536-ban jelent meg, ugyancsak Bullinger Henrik zürichi lelkipásztor, Zwingli Ulrik közvetlen utóda fogalmazta, és 1536-ban Zürich állam egyháza fogadta el. Ennek is kerek évfordulója van

idén: 480 éve született az I. Helvét Hitvallás. Ez egy rövid hitvallás volt, de mégis alkalmas volt már arra, hogy a svájci atyák (Helvetia Svájc régi latin neve), a svájci kantonok lelkipásztorai először ezt fogadják el.

1562-ben azután Bullinger ezt a hitvallást kibővítette egy eredetileg magánvégrendeletnek szánt írással. Ennek az volt az oka, hogy egy pestisjárvány tombolt akkor Európában, és ez a tudós lelkipásztor úgy gondolta, hogy ha meghalna, maradjon utána valami az utókor számára, és ez ne anyagi javakat jelentsen elsősorban, hanem szellemi

A NICEA-KONSTANTINÁPOLYI HITVALLÁS

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában, mennynek és földnek, minden láthatónak és láthatatlannak teremtőjében.

Hiszek az egy Úrban, Jézus Krisztusban, Isten egyszülött Fiában, aki az Atyától született minden idő előtt, világosság a világosságtól, valóságos Isten a valóságos Istentől, született és nem teremtett, az Atyával egylényegű, és általa lett minden. Érettünk emberekért és üdvösségünkért leszállt a mennyből. Megtestesült a Szentlélektől és Szűz Máriától, és emberré lett. Keresztre feszítették értünk Poncius Píllatus alatt, kínhaltat szenvedett és eltemették,

harmadnapon feltámadt az Írások szerint, felment a mennybe, ott ül az Atya jobbán, újra eljön dicsőségben ítélni élőket és holtakat, és uralmának nem lesz vége.

Hiszek a Szentlélekben, Urunkban és éltetőnkben, aki az Atyától és a Fiútól származik, akít az Atyával és a Fiúval együtt imádunk és dicsőítünk, és aki szólt a próféták által. Hiszem az egy, szent, egyetemes és apostoli egyházat. Vallom az egy keresztséget a bűnök bocsánatára. Várom a holtak feltámadását és az eljövendő örök életet. Ámen.

végrendeletet, testamentumot, mit is hitt ő valójában, illetve hogy a zürichi gyülekezet, illetve a reformált gyülekezetek mit is hisznek. Ez nagyon sokatmondó az én számomra: a keresztyén ember nem vagyronról, vagyontárgyakról rendelkezik, hanem lelki testamentumot hagy az utódokra, hogy tudják, mi is volt az ő egyetlen és végső reménysége ebben az életben.

Bullinger életben maradt, de az írása egy érdekes történeten ment keresztül. Ugyanis III. Frigyes pfalzi német választófejedelem 1566-ban azt kérte a genfi egyháztól, hogy küldjenek egy olyan hitvallást, amit be tudna nyújtani a német birodalmi gyűlés elé. Erre azért volt szükség, mert az 1555-ös ún. augsburgi béke, ami a lutheránusoknak vallásszabadságot biztosított, csak a lutheránusoknak és a római katolikusoknak biztosította ezt, III. Frigyes pedig meggyőződéses követője volt Kálvin Jánosnak. Tudjuk, hogy a Heidelbergi Káté születésében is aktívan részt vett. Mivel Kálvin olvasta Bullingernek ezt a hitvallását, ezért a genfi egyháztól kérték el és küldték el a választófejedelemnek. Nagy sikere lett, mert a birodalmi gyűlés elfogadta, és ez arra ösztönözte a svájci (helvét) atyákat, a kantonok lelképásztorait és presbitériumait, hogy aláírásukkal csatlakozzanak a hitvalláshoz. Először egy zsinatot szerettek volna összehívni, de ez akkor Svájcban – meg azóta is – elég nehézkesen megy, mert ott kantonról kantonra változik minden, de mégis szükségét érezték annak, hogy legyen egy egységes hitvallásuk. Összejöttek, és annyira jónak tartották, hogy aláírták azt a hitvallást.

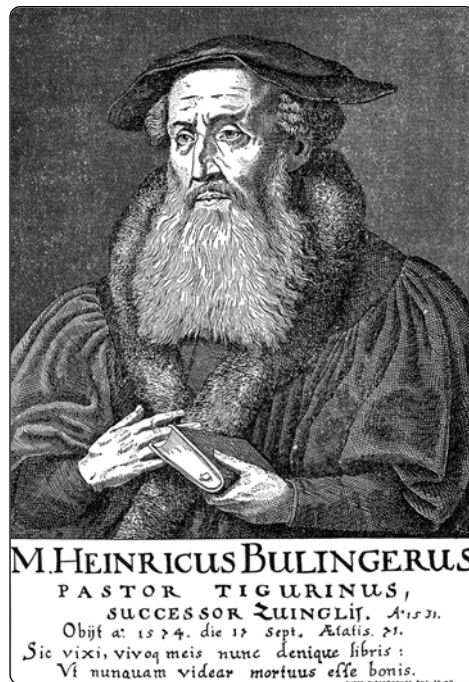
Még ebben az évben eljutott Magyarországra is, Méliusz Juhász Péter debreceni lelképásztor és superintendens kezébe, és a következő évben az 1567. február 24-én összeült Debreceni Zsinat elé terjesztette, amit ott el is fogadtak. Tehát javóre is lesz egy kerek évforduló, ami a magyarországi elfogadásról szól majd. Egyébként egy másik hit-

vallás is elfogadtak akkor Debrecenben, az ún. Debrecen-egervölgyi Hitvallást, aminek az a sajátossága, hogy Méliuszékban még mindig élt az a reménység, hogy az éppen akkor ülésező, vagy talán már a befejezéséhez közeledő Tridenti Zsinat (amelyik megpróbálta rendezni a szétzilált római katolikus egyház helyzetét, de tudjuk, hogy a döntéseivel inkább az ellenreformáció irányába vitte a dolgokat) hátha megreformálja a katolikus egyházat, és akkor újra egyesülni tudnak. Az egervölgyi hitvallásban ez a bizakodás még benne van.

A svájci atyák az előszóban kinyilvánították, hogy ők nem szakadtak el a katolikus egyháztól, az a név, hogy „katolikus”, ugyanis azt jelenti, hogy egyetemes, az egész földre kiterjedő – és ezt vállalták. A hitvallás előszavában azt a császári rendeletet idézik, amelyet a három egykori római császár adott ki 380-ban arról, hogy kik tartandók katolikusnak és kik eretneknek. Ez ott van a II. Helvét Hitvallásunk előtt. Tulajdonképpen a keresztyénység ezzel a 380-as dátummal lett államvallássá. Igaz, hogy korábban Nagy Konstantin császár a 313-as Milánói Edictumban már vallásszabadságot, sőt bizonyos előnyöket is biztosított a keresztyének számára. Ekkorra a nagyvárosok lakói és a városi hivatalnokok többnyire már keresztyének voltak, de a vidéken élő *paganus*-ok a régi római vallás pogány hívei maradtak. A *paganus* nem mást jelent, mint: vidéki. Innen származik a „pogány” szavunk. Nagy Konstantinnal megindult a birodalom keresztyénné tétele, de ahogy mondtam, 380-ban jutott el oda a birodalom, hogy már császári rendelettel tiltsa meg a pogány kultuszok, istentiszteletek gyakorlását, és innentől számítjuk államvallásnak a keresztyéniséget.

A II. Helvét Hitvallás tehát katolikusnak nevezi magát, de ez abban is megmutatkozik, hogy állandóan az ókeresztyén zsinatok hitvallásaira hivatkozik, és így utasítja el az eretnek-ségeket. A 11. fejezetben ezt különösképpen jól látjuk, ahol kimondják azt, hogy elfogadjuk az első négy egyetemes zsinat tanítását. Melyek voltak ezek? A Nicea-konstantinápolyi Hitvallás, amelyikre az előbb már utaltam, ezt 325-ben a Niceai Zsinaton fogadták el, majd 381-ben megismételték, kiegészítve a Szentlélekről szóló tannal. Ezt mondják a mai napig ortodox, illetve római katolikus testvéreink. A római katolikusok egy kis változtatással, mert ők valamikor a 6. században betoldottak egy kis szócskát a Szentlélek származására vonatkozóan, amit csak jó száz évvel később Jeruzsálemben fedeztek föl az ortodoxok, amikor közös misét tartottak, és felfigyeltek arra, hogy mit is mondanak a latinok. Akkor tűnt föl igazán, hogy egy szót betoldottak, és ezen nagyon megharagudtak a keleti atyák, teljes jog-

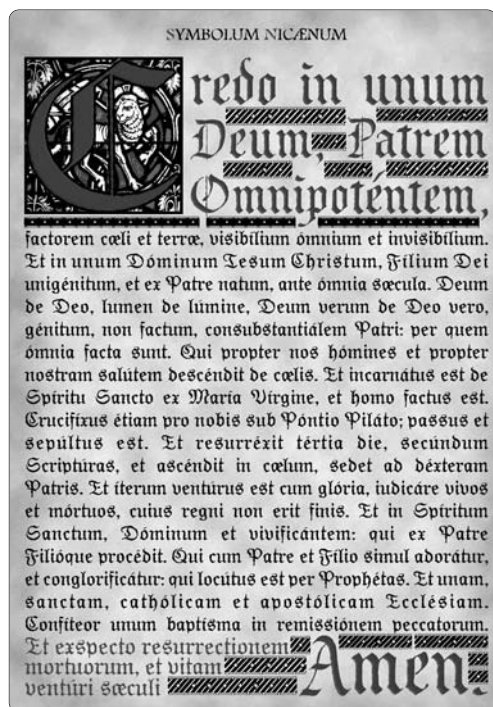
gal, mert egy hitvallást nem szoktak csak úgy önkényesen változtatgatni. Ez lett aztán később az indoka (nem oka, hanem indoka) a nagy egyházszakadásnak 1054-ben, amikor a keleti pátriárkák, elsősorban a konstantinápolyi pátriárka és a római püspök, a pápa, kiátkozták egymást. Ez volt az ún. nagy skizma, vagy nagy egyházszakadás. De ugyanígy az efézusi és a kalkedóni zsinatok hitvallásait

is elfogadtuk, ezek is megtalálhatók a Hitvallásaink című könyv végén.

A II. Helvét Hitvallás első magyar fordítása csak 1616-ban jelent meg, addig latinul idézték még a zsinatokon is. Abban az időben többnyire a zsinatokat is latinul tartották, ez volt Európának a *lingua francája*, azaz a közös nyelve, ami körülbelül olyan volt, mint amilyen a angol kezd mostanában válni. Magyarra Szcenci Czene Péter fordította. Itt megállok egy percre, mert Szcenc neve ismerős Szcenci Molnár Albertól. Ez a felvidéki kisvároska a magyar reformátusságnak két jeles fordítót is adott. Közülük nyilván Szcenci Molnár Albert a híresebb a zsolttárolokról, de azt is tudjuk róla, hogy ő fordította először magyarra Kálvin 1536-os Instrukcióját, sőt ő készítette az első latin grammatikát magyar nyelven. Ez nem volt kis teljesítmény, mert minden latin kifejezésnek meg kellett találni a magyar megfelelőjét. Szcenci Molnár Albert nevét tehát nemcsak a zsolttárolok miatt kell megjegyeznünk, bár önmagában ezért is megérdemelne, hiszen a magyar irodalomban páratlan remekmű. Balassi mellett a zsolttárolok voltak az igazi magyar verselés első műremek példányai. Ilosvai Selymes Péter még úgy rímeltetett, hogy vala - vala, a zsolttárolokban azonban már egy teljesen kiforrott magyar verseléssel találkozunk.

Még egy szót kell ejteni arról, hogy miért is kerülhetett egy éven belül a magyar egyház hitvallásainak a sorába a II. Helvét Hitvallás. Ennek nyilvánvalóan az az egyik magyarzata, hogy a 16. századi helvét reformátorok

közül Bullinger állt a magyarokkal a legszorosabb levelező kapcsolatban. Zsindely Endre professzor – aki Zürichben is tanított, és még nekem is kollegám volt a budapesti teológián – fordította le, dolgozta fel és adta ki magyar nyelven ezt a gazdag levelezést. Amikor Méliuszék elbizonytalanodtak bizonyos teológiai kérdésekben, Bullinger tanácsolta, bátorította magyar reformátorainkat. Tőle kértek tanácsot, egyrészt azért, mert Kálvin már idős volt, másrészt azért, mert Bullinger valahogy közelebb állt a magyarokhoz. Nagyon érdekelt őt a magyarság sorsa. Az a történelemszemlélet, amely a török hódoltságot segített teológiailag feldolgozni, nagyrészt ennek a levelezésnek köszönhető. Károli Gáspárnak van egy „Két könyv” című műve, ezen is bizonyosan Bullinger hatása látszik. A II. Helvét Hitvallás tehát nem egy ismeretlen szerző, hanem egy

Dr. Szűcs Ferenc professzor

testvér, egy barát kezéből került ki, ami rokonszenvesse tette, tehát nem volt semmiféle vita a Debreceni Zsinaton.

Melyek ennek a hitvallásnak a jellegzeteségei, amelyek ma is aktuálisak és élővé teszik? Mindenekelőtt az, hogy a Szentírás értelmezéséhez, helyes magyarázatához kíván segédeszközt adni. Az I. és II. fejezet pontosan leírja, hogy milyen magyarázata helyes az Írásnak. Itt olvassuk, hogy az írásmagyarázat az igehirdetés szolgálatában áll. Milyen módon szabad a Szentírást nekünk magyarázni? „A Szentírásnak csak azt a magyarázatát ismerjük el igaz és keresztyén értelmű magyarázatnak, amely magából az Írásból van véve (tehát nem valami külső szempont alapján, hanem az benne van magában a Szentírásban), annak a nyelvnek a szelleme szerint, amelyen írták azt (tehát a héber és a görög), valamint a körülmények szerint mérlegelve, és a hasonló vagy eltérő, több vagy világosabb helyeknek az egybevetésével kifejtve...” Ez azt jelenti, hogy ha valami bizonytalannak tűnik egy-egy bibliai helyen, akkor azt össze kell vetni olyan helyekkel, ahol azt a Szentírás világosabban kifejti. Majd így folytatja: „...és amely egybevág a hitnek és szeretetnek regulájával (azaz szabályával), és kiváltképpen szolgálja Isten dicsőségét, és az emberek üdvösségét.”

Mi tehát a II. Helvét Hitvallás célja? Az, hogy egy kulcsot ad a kezünkbe, hogy hogyan kell helyesen értenünk a Szentírás sokféle üzenetét, mert minden eretnekség abból adódik, hogy valamelyik részét, részletét kiválasztom, és azt abszolútizálom (herezis). Mi kell a helyes megértéshez? Az, hogy értsük és ismerjük az eredeti nyelveket, ne csak a fordítást. (Ezért kínozzuk a teológusainkat a héber és a görög nyelv tanulásával.) A fordítás ugyanis

mindig egy kicsit ferdítés is. Sőt a legtöbb eretnekség mindig a fordításokból született, már az ókorban is. A Római Birodalomban az egyház két nyelvtérletet foglalt magába, a görögöt és a latint. A legtöbb ókori hitvallás görögül fogalmazódott. Amikor ezeket lefordították latinra, mindig kiderült, hogy a latinok egy kicsit másképp értik a dolgokat, és másképp magyarázzák. Ebből pedig nagyon érdekes dolgok származtak, például a Szentháromság értelmezésére nézve. Amikor a görögök megfogalmazták, hogy az egy lényeg három személyben van, akkor lefordították ezt latinra: „persona” (személy). Három „persona”. A latin jogi nyelvben azonban – amelyik a római jogot jobban megőrizte – a „persona” egy önálló jogi személyiséggel rendelkező valaki volt, tehát elkezdtek arról beszélni, hogy külön Isten az Atya, külön a Fiú, és külön a Szentlélek, mert ez következett az ő értelmezésükből. Az, hogy mit hallunk egy-egy szó mögött, nagyban függ attól, hogy hogyan használjuk azt a szót a mindennapi életben. Tehát nem olyan egyszerű dolog a fordítás. Ezért a hitvallás elmondja, hogy amikor egy részt akarunk magyarázni, akkor mindig a teljes Szentírás összefüggésébe kell ágyazni, úgy, hogy az Krisztusról szóljon, azaz leérjen a középpontig.

Számomra nagyon fontos az a fél mondat is, amit Bullinger belefoglalt a hitvallásba, és ami – amennyire ismerem a 16. századi reformátori hitvallásokat – egyedülálló a korabeliek között, hogy a hit szabálya mellé odateszi a szeretet szabályát is. Bullinger már a reformátorok második, harmadik nemzedékéhez tartozik, és a hitvitákban bizony azt tapasztalta, hogy sokszor a Szentírás szövege olyan fegyver lett, ami nemcsak az igazságot védte, hanem amit arra használtak, hogy jól megsértegesék, megalázzák vele a másikat. Ezért azt gondolom, hogy rendkívül aktuális üzenete ennek a hitvallásnak, hogy az igazsággal nem szabad szeretetlenül vagdalkozni, mert nem erre való a Biblia. Ez nem szolgálja Isten dicsőségét és az emberek javát.

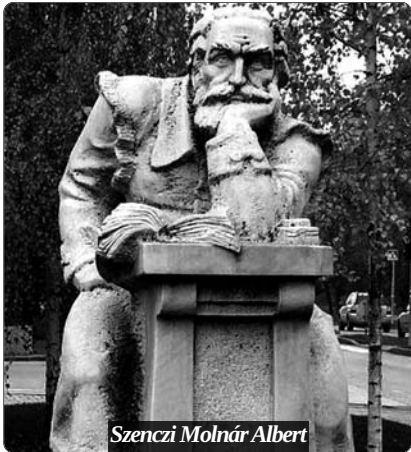
Bullinger – Kálvinhoz hasonlóan – maga is nagy Biblia-magyarázó és igehirdető volt. Százon felül maradtak fenn prédikációi. A II. Helvét Hitvallás mutatja, hogy a reformáció nemcsak a Szentírás egyedüliségét, a *Sola Scriptura* elvet fedezte fel, hanem az igehirdetést is. Egyedülálló meghatározást olvasunk az igehirdetésről, amikor azt mondja: „Isten Igéjének hirdetése Isten Igéje maga”. Isten a hirdetett Igében akar minket megszólítani. Vagyis Bullinger úgy látja a Szentírást, hogy az hasonló – ez az én hasonlatom, nem Bullingeré – egy zenemű kottájához. Képzeljük el azt, hogyha valaki megtalálna egy Johann Sebastian Bachtól származó eredeti kéziratot kottát (nagy szenczió volna), egy eddig ismeretlen prelúdiumot. Egy hozzá nem értő ember kezében ez nem sokat jelentene. Mondjuk, ha én a kezembe venném, valószínű értékelném, hogy ez egy régi dolog, de nem értenék hozzá. Mennyivel más volna azonban egy ihletett orgonaművész kezében, aki leülne egy jó hangszerhez, és megszólaltatná azt a zenét, amelyik évszázadokkal korábban talán Lipcsében, a Tamás-templomban, vagy Eisenachban elhangzott. Nos ezért az élő hangért van a

Szentírás, hogy Isten élő szava szólaljon meg olyan kérdésekben is, amelyek nincsenek benne a Szentírásban. Gondoljuk csak meg, hogy a 16. században nem volt még ökológiai probléma. Most azonban ahhoz, hogy ebben a kérdésben a Szentírás alapján véleményt tudjunk mondani, szükség van arra, hogy mai módon is értelmezzük mindazt, amit több ezer évvel ezelőtt a Szentírás mondott. A régi üzenetnek mai nyelven kell a mi számunkra megszólalni.

Egy másik jellegzetessége a II. Helvét Hitvallásnak, hogy a hittételeket mindig az egyház gyakorlati élete szempontjából fogalmazza meg. Két példát mondom erre. A VI. fejezetben az isteni gondviselésről van szó, de arról is, hogy a gondviselésnek vannak rendes és rendkívüli eszközei. Bullinger azt tanítja, hogy ott, ahol van valaminek rendes eszköze, ott nem szabad igényelni a csodákat. Ott Isten azt azért adta, hogy azzal éljünk, és ezzel a reformáció felszabadította az iskolarendszert arra, hogy magát a tudást, a világi ismereteket is úgy használja fel, hogy az az emberi életet – például az egészségügyet – vigye előre. Az isteni gondviselés eszköze mondjuk az, hogy ma már vakbélgyulladásban ritkán halnak meg az emberek, jöllehet száz évvel ezelőtt még többnyire halálos betegség volt. Ehhez a sebészet rohamos fejlődése kellett. A józan ész és a tudomány tehát Isten gondviselésének az eszköze.

A másik a X. fejezet a predestinációról, a kiválasztásról szóló tanítás. Sokan meglepődnek, amikor ezt el szoktam mondani, hogy ez a fejezet nem szól a kárhozatra rendeltetésről, noha a kálvini tanításban benne van. Kálvin maga is *horribile decretum*nak, borzalmas végzésnek nevezte. Azt mondja, hogy csak azért kell szólni róla, mert a Szentírás is szól róla. Bullinger viszont ennek inkább a lelkipozícióját emeli ki: legyünk jó reménységgel mindenkiről, mert a kiválasztás Isten kezében van. Nem mi válogatunk, el nincs ránk bízva, de a magunk üdvössége felől legyünk bizonyosak, és ezt erősítjük meg azzal, hogy igyekszünk bemenni a szoros kapun. Vagyis az intellektus, a vigyázás a mi dolgunk, a megtartás, az üdvösség nem a mi kezünkben van.

Összefoglalóan elmondhatjuk, hogy a II. Helvét Hitvallás megtanít különbséget tenni a fontos, a földolgozott, és bizonyos értelemben a mellékesekek között. Régen volt egy pedagógiai tanács, mely szerint az tanít jól, aki jól tud különbséget tenni. Aki nem tud különbséget tenni, az mindent összekuszál. A régiak szerint tehát a **földolgozottak egység, a mellékesekekben szabadság, mindenekben szeretet**. Ezt az elvet követi a II. Helvét Hitvallás is. Vannak földolgozott, amelyekben Isten útján járó népének együtt kell lenni. Ilyenek a Szentháromságról, Jézus Krisztusról, az üdvösségről szóló tanítások. A 450 évvel előttünk jártak példát mutatnak nekünk arra, hogy hogyan lehet a legfőbb dolgokat az útkereséseinkben szem előtt tartani. Azt szoktam mondani a hallgatónak, akiknek hitvallás-ismeretet tanítottam, hogy a hitvallások olyanok, mint az út szélére kihelyezett jelzőtáblák. Segítik a hit útján való biztonságos közlekedésünket. Nem korlátozni akarnak, hanem jelzik azt, hogy vigyázat, hol vannak azok a végső határok, amelyeken nem szabad túlmenni.

A II. Helvét Hitvallás nem Credo. Nem olyan, mint az Apostoli Hitvallás, vagy a Heidelbergi Káté első kérdése, ami szintén egy közösségi hitvallás. A II. Helvét Hitvallás a hit tartalmára vigyáz, a Credo pedig arra, hogy ezt az élő hitet újra és újra megvalljuk. Ahogy a római levélben olvassuk: a szívünkkel hisszük az igazságot, a szánk pedig vallást teszünk az örök életre. Ez a hitvallás két különböző funkciója. A II. Helvét Hitvallást tehát nem lehet elmondani egy istentiszteleten, mert ez nem erre való, de a tanításban, bibliaórai, bibliaiskolai tanulmányozásban nagyon hasznos eszköz.

Ha kezünkbe vesszük a II. Helvét Hitvallást – és ezzel fejezem be – szinte minden fejezet végén van egy elhatárolódás az eretnekségektől. A hitvallásoknak az is feladata, hogy a tanítás mellett elhatároljanak a tév tanításoktól. Rengeteg ilyen van ma is. Azt mondhatjuk, hogy az ott felsorolt eretnekségek többé-kevésbé ma is megtalálhatók, még a mi köreinkben is. Éppen ez mutatja, hogy ökumenikus párbeszédet folytatni csak azokkal lehet, akik nem tartoznak ebbe a végletbe. Aki nem hisz a Szentháromságban, azzal nem tudunk együtt imádkozni, mert meg kellene tagadni az imádságunkat. Aki nem hisz abban, hogy az ember eredendően bűnös, és egyedül Jézus Krisztus tud rajta segíteni, azzal nem ugyanabban az Istenben hiszünk, mert az az embert isteníti. Szokták mondani, hogy „hát egy Istenünk van!” Erről mondjunk le, testvérek! Nem! A Biblia is azt mondja, hogy sok isten és sok úr van. Nénk van egy Istenünk, az Atya, és egy Urunk, a Jézus Krisztus.

A vallás nem összeköt bennünket, hanem elválaszt. A hitvallás az, ami összeköt. Az igaz hitnek a megvallása. A II. Helvét Hitvallás tehát elmondja, hogy ki az, akikkel párbeszédet lehet folytatni a fődolgokban, mert azokkal egyek vagyunk, még ha egy kicsit más is az istentiszteletünk. Ezen kívül vannak mellékes dolgok, amelyeket nyugodtan vitathatunk, amelyekben szabadságot kell biztosítanunk, de a legfontosabb, hogy mindenekben a szeretet szabályát kövessük.

(Az előadás elhangzott 2016. október 9-én a Szigeti Kisköri Presbiteri Konferencián a pomázi református templomban)

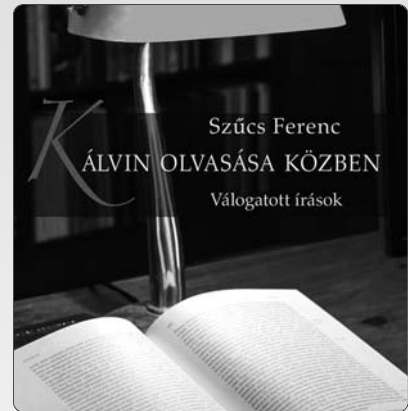
MEGJELENT

**DR. SZÚCS FERENC:
KÁLVIN OLVASÁSA
KÖZBEN**

A Kálvin Kiadó újdonságaként megjelent **DR. SZÚCS FERENC** professzor úr, gyülekezetünk volt lelkipásztorának új könyve, melynek címe: *Kálvin olvasása közben – Válogatott írások*. A kötetben tanulmányokat olvashatunk a szerzőnek Kálvin János műveinek olvasása közben szerzett tapasztalatairól, gondolatairól. Ezekben az írásokban Kálvin szellemi világába kapunk betekintést, mely elevenen és sokféleképpen hat a mai napig is, és meghatározza református gondolkodásunkat azzal, hogy közelebb visz Isten megismeréséhez. Egy rövid részlettel szeretnénk kedvet csinálni a könyv elolvasásához:

Az újabb Kálvin-kutatás nagy felfedezése, hogy Kálvint mint az egység emberét mutatja be. Sadoletus bíborshoz írt levelében még a Rómával történt szakítást sem tekinti olyan állapotnak, amelyen ne kellene változtatni: „nincs is egyéb kívánságunk, mint az, hogy ismét helyreállítsák a maga teljességében az Egyháznak az a hajdankori ábrázata, amelyet eltorzítottak és beszenyyeztek tudatlan emberek”. Egy ilyen megtisztított egyházzal tehát boldogan vállalja az egységet, noha még ebben az elesett formájában sem tagadja meg tőle az egyház bizonyos ismérveit.

Még inkább keresi Kálvin az evangéliumi egyházak közötti egységet. A sikertelen marburgi kollokvium (1529) után sem adta fel a küzdelmet azért, hogy az úrvacsora kérdésében megegyezés jöjjön létre a reformáció egyházai között. Közreműködése nyomán született meg a *Consensus Tigurinus* (1549), a svájci egyházak megegyezése az úrvacsoráról. Kálvin itt a hitvallás krisztológiai alapjaiból indul ki, és innen jut el a részletekig. „A szakadás akkor áll elő, amikor a mellékes kérdéseket hangsúlyozzák, s ezeknek olyan jelentőséget tulajdonítanak, hogy közben elhomályosítják a fő dolgot, amiben pedig megvolna az egyezés...” Noha

Kálvin sem az egyház szervezeti felépítését, sem a liturgia bizonyos elemeit (például az oltárképek) nem tekintette *adiaphoronnak* (erkölcsi megítélés szempontjából közömbös dolognak – a szerk.), mégis kész volt ezt alárendelni az egyház egysége szempontjának. A „tisztá tudományban és szeretetben” való egységet fontosabbnak tartja, mint bármely külsőséget. Ezért írja Cranmer anglikán érseknek: „Adná Isten megérnünk, hogy a legfontosabb egyházak komoly és tudós vezetői összejönnének valahol, és gondosan megfogalmazva a hit leglényegesebb tételeit, összefoglalnák az utókor számára közös megegyezéssel a Szentírás valóságos tanítását. Századunk legnagyobb nyomorúságai közé kell számítanunk azt a tényt, hogy az egyházak elszakadtak egymástól, úgyhogy alig van köztük emberi kapcsolat, s bizony a Krisztus tagjai között nem csillog a szent közösség fénye, amelyet oly sokan emlegetnek dicsekedve, de oly kevesen keresnek őszintén a világban. Mivel pedig a tagok elszakadtak egymástól, ezért az egyház teste is vérző sebekből borítva elhanyagolt! Ami engem illet, ha valaki úgy ítélne, hogy e tekintetben használni tudnék – nem félnék ezért akár tíz tengeren is átkelni, ha ez szükséges volna...” Csak sajnálhatjuk, hogy a Krisztus-test fájdalma iránti ilyen teológiai érzékenység nem igazán jellemzi sem Kálvin későbbi követőit, sem azokat, akik tanításaitól távolabb állnak.

A könyv kapható az iraterjesztésünkben! (Dr. Szűcs Ferenc: *Kálvin olvasása közben – Válogatott írások – Kálvin Kiadó, Budapest 2016*) ■

Mohács után

A végzetes mohácsi vereség után következett tizenöt év, amelyet a magyar főurak saját hatalmuk növelésére, a törökök pedig az ország minél kényelmesebb elfoglalásának előkészítésére használtak fel. Senki nem állta útjukat, végvári csatározásokon és rablóportyákon kívül komolyabb harci cselekményt nem kezdeményeztek. Szapolyai János erdélyi vajda megérkezett ugyan seregével, de a harcra már „elkészett”. Az viszont tény, hogy nem most kezdett a magyar trón felé kacsintgatni. 1505-től ő volt a nemzeti párt királyjelöltje, 1511-től pedig erdélyi vajda. 1514-ben ő verte le Temesvárnál Dózsa György seregét. 1526-ban elindult Tordáról Mohács felé, de Szegednél megállt pihenni, és mivel Mohácsnál a csata már úgyis véget ért, inkább Székesfehérvár felé vette az útját, ahol az országgyűlés november 5-én királlyá választotta. Ennek csak az volt a szépséghibája, hogy december 17-én pedig Ferdinánd osztrák főherceget is királlyá választották a magyarok, és 1527. november 3-án meg is koronázták. Most tehát már két királya is volt az országnak. Ezt a kissé furcsa helyzetet Szapolyai úgy próbálta megoldani, hogy 1538-ban kiegyezett Ferdinánddal a status quo alapján, mégpedig úgy, hogy halála után az egész ország I. Ferdinánd királya száll. A következő évben azonban felmondta ezt az egyezséget, és királyságát feleségére, valamint csecsemő fiára, János Zsigmondra hagyta, és mindkettőjüket a török szultán gyámsága alá helyezte. Ez a Szolimán szultánnal kötött szövetséget utat nyitott a török hódításnak.

Szapolyai János fia 1540-ban született Budán. Anyja Jagelló Izabella. A rákosi országgyűlés a váradi béke ellenére még születése évében királlyá koronázta. Mivel Szapolyai feleségét és fiát a szultán gyámsága alá helyezte, az „udvariassági látogatást” tett a gyermek királynál Buda vára alatti táborában, miközben a török janicsárok belülről is megcsodálták szép Buda várát, majd amikor már elegen voltak a várban, elhúzták ruhájuk alól a kardjukat, és kitépték a vár fokára a török zászlót. Mennyivel egyszerűbb volt így, mint Mohácsnál! Mivel Szapolyai 1541-ben meghalt, a gyermek János Zsigmond helyett 1551-ig Fráter György, majd 1559-ig az özvegy királyné, Izabella uralkodott. Uralma azonban csak az ország keleti felére terjedt ki, amely török megszállás alatt volt. János Zsigmond teljesen anyja halála után vette át az uralkodást. Ekkor alakult meg a török birodalomtól függő erdélyi fejedelemség, amelynek János Zsigmond volt az első fejedelme. 1562-ben egy székely felkelés tört ki Erdélyben, amelyet a fejedelem katonái levertek. János Zsigmond 1570-ben lemondott a magyar királyi címről. Uralkodása alatt áttért előbb a lutheri, majd a kálvini, végül az unitárius vallásra. Megalkotta Erdélyben a négy bevett vallás rendszerét, és magyarrá tette a törvénykezés nyelvét. Utóda nem volt, vele kihalt a Szapolyai család.

A reformáció terjedése

Az ország nyugati és északi felén az 1526. december 17-én magyar királlyá választott és

1527. november 3-án megkoronázott I. Ferdinánd uralkodott, aki 1538-ban megkötötte Szapolyai Jánossal a váradi békét, mely szerint Szapolyai halála után rászáll az egész ország. 1547-ben fegyverszünetet kötött a szultánnal, amelyet az 1562-ben kötött konstantinápolyi szerződésben megerősítettek. Ferdinánd az Adriától Szatmárig olyan végvárrendszert épített ki, amely útját állta a további török hódításnak. Uralkodása elején akadályozta a reformáció terjedését, de miután a reformáció tanai gyorsan elterjedtek az országban, és a nemesség, sőt a főurak közül is sokan elfogadták, jobbnak látta, ha őket is a maga pártjára állítja, ezért később inkább a vallási toleranciát helyezte előtérbe, bár ő maga mindvégig buzgó katolikus maradt. A reformációnak tehát a XVI. század első felében a Habsburg királyok sem állták útját.

Mi volt a helyzet a török megszállás alatt? A mohácsi csata után kettős királyválasztás és hosszú polgárháború következett. II. Szolimán szultán eleinte János király szövetségeseként jelent meg az országban, majd 1541-ben cselével megszerezte Buda várát. Ezzel az egész Duna-Tisza közére kiterjesztette hatalmát. Később újabb várakat foglalt el: Temesvár, Drégely, Szigetvár, Kanizsa, Esztergom. Az elfoglalt területeken a lakosság vagy elpusztult, vagy a férfiakat elhajtotta a török, a gye-

reket pedig elrabolta és janicsároknak nevelte. A lakosság megmaradt része a hódoltsági területeken elképesztő módon elszegényedett. A „keresztény” Nyugat-Európa mindezt látva csak akkor fogott össze, amikor a török már Bécsét ostromolta, és csak ezután szabadította fel az országot a török uralom alól. Ebben azonban nem volt köszönet. A német zsoldosok még a törököknél is nagyobb pusztítást végeztek. A kipusztult magyar helyekre azután a Habsburgok idegeneket telepítettek. Ekkor indult meg az a folyamat, amelynek az lett a vége, hogy Magyarországon több volt a nemzetiség, mint a magyar lakosság, aminek a végeredménye Trianon. Az viszont tény, hogy a hódoltsági területen a reformáció akadálytalanul terjedt, a török nem foglalkozott vallási kérdésekkel, és a katolikus egyházat később körömszakadtáig védő Habsburg királyoknak erre az országrészre nem terjedt ki a hatalmuk.

Ferdinánd után fia, I. Miksa uralkodott. Anyyira szimpatizált a protestáns tanokkal, hogy lutheránus Habsburgként emlegették. Vallási toleranciát akart megvalósítani, de végül kénytelen volt esküt tenni, hogy hú katolikus marad, amit azzal a feltétellel tett meg, hogy ő két szín alatt áldozhat. A reformáció terjedésének szabad utat engedett, 1571-ben kiadta a szabad vallásgyakorlást engedélyező rendeletét. Uralkodása alatt szűnteltek a vallásháborúk, felvirágoztak a protestáns iskolák, könyvtárak, nyomdák, és a protestáns felekezetek háborítatlanul működtek. Fia, I. Rudolf humanista szellemen nevelkedett, a tudományok és a művészetek iránt érdeklődő uralkodó volt. Emellett sajnálatos módon betegségek gyötörték, gyakran voltak dühkitörései, majd máskor apátiába esett. Betegsége később mind jobban elhatalmasodott rajta. Kezdetben ő is a vallási türelem híve volt, de betegségét és gyenge kormányzását kihasználva erőre kapott az országban a jezsuita rend ellenreformációs törekvése. Feleség és gyermek nélkül halt meg.

Református prédikátorok Magyarországon

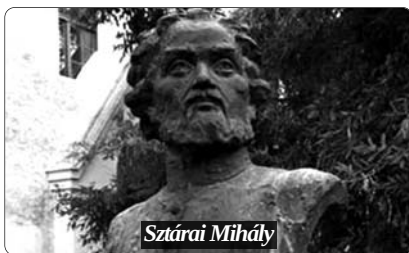
A XVI. században tehát sem a török, sem a Habsburg királyok nem állták útját

I. Miksa, a "lutheránus Habsburg"

Magyarországon a reformáció terjedésének. Az erdélyi fejedelmek a vallási tolerancia hívei voltak, legtöbbször maga is protestáns lett. Itt tehát a négy bevett vallás elve alapján szintén szabadon terjedt és hosszú időre megszilárdult a reformáció. Mivel ennek a tanulmánynak nem a magyar reformátorok bemutatása, hanem a reformáció előkészítésének az elemzése a célja, csak néhány nevet ragadok ki a reformációt Magyarországon terjesztő prédikátorok közül.

Érdemes megemlítenünk **Sztárai Mihályt**, aki Páduában tanult, többek között zenét is. Szépen játszott lantot és hegedűn. Eleinte Patakon volt Ferenc-rendi szerzetes, majd csatlakozott a reformációhoz. Kiterjedt irodalmi munkásságot folytatott. Vele kezdődött el a magyar reformáció zsolnárkultusza. Ő maga is több zsolnáraparafrazist szerzett. Zsolnárait maga énekelte és hegedűn kísérte. Szép hegedűjátékával maga köré gyűjtötte a törökök elől a nádasokban bujkáló magyarokat, majd énekelni tanította őket, és hirdette nekik a Biblia alapján Isten örömeit, amit különösen az agyonsanyargatott szegény nép, amelyet a papok latin nyelvű misézése nem nagyon tudott megvigasztalni, nyitott szívvel hallgatott.

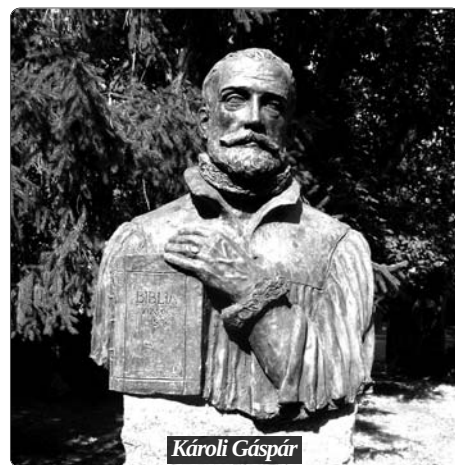
tárok magyarra fordítása. Szoros kapcsolatban állt Károli Gáspár bibliafordítóval, akinek segített fordítása elkészítésében. Érezte, hogy sürgősen szükség van magyar nyelvű egyházi énekekre, ezért – rengeteg más teendője mellett – amilyen gyorsan csak lehetett, magyarra fordította a genfi zsolnárokat. Mivel németül sokkal jobban tudott, mint franciául, hiszen erdélyi szász lévén német volt az anyanyelve, nem az eredeti francia énekeskönyvből, hanem (nagyon helyesen, hiszen az idő sürgette) annak egy német fordításából dolgozott. A genfi zsolnárok sürgős magyarra fordítása akkor épp olyan hóstett volt, mint Károli bibliafordítása. A körülményeket tekintve természetes, hogy mind a százötven zsolnárt fordítása nem sikerülhetett olyan maradandó formában, hogy az jól énekelhető legyen, de annak legalább negyed része olyan csodálatos munka, amely ma is felcsendül vásárnapként református templomainkban. A többinek a megújítása az elismerés koszorúja lenne Szenci Molnár Albert hős zsolnárfordítók emléke előtt.

A kálvini reformációt oly nagyon jellemző zsolnáreklés elterjesztésének hőse **Szenci Molnár Albert volt**. Ő Debrecenben tanult, majd Wittenbergben, Heidelbergben és Strasbourgan járt egyetemre, de tanult még Herbomban, Frankfurtban, Kölnben is; Ambergben házitanító volt. Írt egy latin-magyar szótárt, amelyet Nürnbergben nyomtatott ki 1604-ben. A hesseni fejedelem pártfogójaként élt Alsdorfban, Marburgban, Ronconon pedig udvari pap volt Batthyány Ferenc dunántúli főkapitány udvarában, majd egy rövid ideig Komáromban tartózkodott, utána pedig beutazta Erdélyt. 1615-ben visszatért Németországba, Ambergben segéd-tanítóként, Oppenheimben pedig kántorként működött. 1624-ben Bethlen Gábor hívására hazatért Kassára, ahol a fejedelem gondoskodott az ellátásáról, ő pedig tudományos és irodalmi tevékenységet folytatott. 1626-tól haláláig Kolozsváron élt.

Legjelentősebb munkája a genfi zsol-

nyelvre”. Ne csökkentsük Károli érdemét! Ebből annyi igaz, hogy az akkor kihalással veszélyeztetett magyar nyelv megmentése terén végzett hatalmas, pótolhatatlan munkát. Ne felejtjük, hogy akkor Magyarországnak latin volt a hivatalos nyelve, nem a magyar, beszélt nyelve pedig a nemesség nagy részénél a német volt. Sok magyar nemes nem is tudott magyarul. Azt a nyelvet csak a szegény parasztok, uradalmi jobbágyok beszélték, éppen ezért irodalma sem volt. A magyar bibliafordítás tehát két szempontból volt nagyon sürgős – és ezt a szót jól alá kell húznunk –: a magyar nyelv megmentése és a reformáció terjesztése érdekében. Károli ezt tartotta szem előtt, éppen ezért abból a nyelvből fordított,

amelyből a leghamarabb el tudta végezni a munkát: németből, hiszen mint erdélyi száznak neki is ez volt az anyanyelve.

1587-ben kezdte el a munkát. Ekkor már betegeskedett. Hála Istennek, felismerte, hogy nincs sok ideje. Nagyon bölcsen tette, hogy a leggyorsabb megoldást választotta. Ez volt az igazi hőstette, nem pedig az lett volna, ha elkezdett volna a héber meg az arám nyelvet bajlódni, aztán a félbemaradt munkát rátehetnék volna a koporsójára.

Amint a zsolnárfordításban Szenci Molnár Albert, a bibliafordításban **Károli Gáspár** gönci lelképásztor a magyarországi reformáció hőse. Ő is erdélyi szász családból származott, Wittenbergben és Svájcban tanult. Könyvet írt Magyarország romlásának okairól. Életének főműve az első magyar nyelvű teljes bibliafordítás elkészítése, amelyhez 1587-ben kezdett hozzá, és 1590-ben már kijöttek a vizsolyi nyomdából a magyar nyelvű teljes Biblia első példányai. Kinyomtatásához több főúr nyújtott segítséget, többek között Rákóczi Zsigmond, a későbbi erdélyi fejedelem. Egyes történetkönyvek szerint a lefordított lapokat a gönci iskola diákjai hordták át a vizsolyi nyomdába, de szerintem nagy felelőtlenség lett volna az egy példányban készült fordítást gyerekekre bízni. Károli nem tudott indigós másolatot készíteni, ha pedig az egyetlen példány elvész, akkor azt kezdheti előlről. Én saját kutatásaim alapján úgy tudom, hogy ezt a feladatot Károli Szenci Molnár Albertre bízta, aki a 12 km-es utat erdei ösvényeken bujkálva tette meg, nehogy osztrák katonákkal találkozzon, akik könnyen meglehet, hogy az egészet elkoznák tőle. A fordítás 1590-ben készült el, és azóta 120 kiadást ért meg. Az eredeti kiadásból a világon 52, Magyarországon 24 példány található, közülük egy a vizsolyi templomban.

Az általánosan elterjedt hagyomány szerint Károli az eredeti héber, arám és görög szövegből fordított „veretes magyar

Hiszen éppen csak hogy túlélte csodálatos művének a befejezését, 1591-ben teremtő Ura magához szólította. Az, hogy többek között a magyar szöveget német nyelvtannal írta, a héber neveket a német változatból írta át, akkor senkit sem zavart. Károli a hóstetet végrehajtotta: Isten Igéjét magyar nyelven adta a magyar emberek kezébe, amivel nagyot lendített a reformáció terjedése és az

zsuita rendbe. Kolozsváron, Krakkóban, Párizsban és Rómában tanult, és Grácban működött. 1601-ben visszatért Magyarországra hittérítőnek, majd 1608-ban a gráci egyetemen tanított. 1616-ban préposttá nevezték ki. Nagyszombaton papnevelődést, majd 1623-ban Bécsben nevelőintézetet alapított. Ez volt a híres Pazmaneum. Ezután esztergomi érsek, majd 1629-ben bíboros

lett. 1635-ben egyetemet alapított teológiai és bölcsészeti karral, amelynek utóda a budapesti Pázmány Péter Tudományegyetem. Pozsonyban jezsuita kollégiumot, Körmöcbányán pedig ferences kolostort hozott létre, és ő lett az ellenreformáció vezéralakja. Magyarországon sokan már csak a katolikus Habsburgok elnyomó

szágyulás idején lépett először magyar földre, de utána is csak nagyon ritkán. 1622-ben Ferdinánd békét kötött Bethlen Gáborral, amit a soproni országgyűlés 1625-ben megerősített, és magyar királlyá választotta Ferdinánd fiát, a későbbi III. Ferdinándot. 1626-ban Ferdinánd Pozsonyban harmadszor is békét kötött Bethlen Gáborral, majd 1629-ben kiadta a restitució edictumot, amely megszilárdította a katolikus egyház helyzetét Magyarországon, és ezzel szabad utat nyitott a jezsuiták előtt az ellenreformáció számára.

III. Ferdinánd király családjában Lipót harmadik gyermek volt. A királyi családban az első két gyermeket szokták trónörökösnek nevelni. Ezért Lipótot, mivel ő a trón öröklése szempontjából nem jött számba, eredetileg papnak nevelték. Bátyja azonban, aki akkor már a tényleges trónörökös volt, 1654-ben váratlanul meghalt, és Lipótot már III. Ferdinánd életében, 1655-ben királlyá koronázták. Papi neveltetéséből fakadóan a katolikus egyház feltétlen híve volt, és tüzzel-vassal irtotta a protestánsokat. A császári sereg 1664. augusztus 1-én Szentgotthárdnál fényes győzelmet aratott a törökökön, Lipót ennek ellenére – máig megmagyarázhatatlanul – 1666 tavaszán szegyenletes feltételek mellett kötötte meg a vasvári békét, ami a magyarokat nagyon elkeserítette.

Egyes főurak szervezkedni kezdtek azzal a céllal, hogy felszabadják az országot a Habsburg királyok uralma alól. A szervezkedést 1670-ben leleplezték, és a szokásos módon megtorolták: Zrínyi Pétert, Frangepán Ferencet, Nádasdy Ferencet és Wesselényi Ferencet 1671-ben kivégezték. A magyarok „összeesküvése” ürügyén Lipót 1673-ban felfüggesztette a magyar alkotmányt, az országot kormányzótanács irányította. Miután azonban mind fenyegetőbbé vált egy hatalmas török támadás veszélye, a király 1681. április 28-ára Sopronba összehívta az országgyűlést, de az még semmilyen érdemleges döntést nem tudott hozni. 1683-ban viszont már Bécsset ostromolták a török hadak. Erre mozdult meg Európa. A nyugati seregek 1686-ban Zentánál legyőzték a törököket, és január 26-án Karlócán megkötötték a békét, mely szerint már csak a Duna-Tisza köze maradt török uralom alatt.

Ruyter holland tengernagy, a szabadító

irodalmi magyar nyelv megteremtés terén. A következő évszázadok bibliafordítóinak a feladata lett – vagy lett volna –, hogy a sietségből adódó hiányosságokat bepótolják.

Ellenreformáció

Rudolf utód nélkül halt meg. Utána II. Mátyás lépett a trónra. Ő már 1606-ban Rudolf helyett aláírta a protestánsok vallásszabadságát biztosító bécsi békét. 1608-ban a protestáns rendek segítségével lemondatta bátyját a trónról. Ezért V. Pál pápa mint a protestánsok pártfogóját 1609-ben kiközösítette. Rudolf halála után német-római császárrá is megkoronázták. A pápa később feloldozta Mátyást az átok alól, és ezzel utat nyitott Pázmány Péter XVII. századi ellenreformációjának, ami ellen Thurzó György nádor eleinte hevesen tiltakozott, de évi 20 000 tallér kegydíjjal sikerült „meggyőzni”. Mátyás 1614-ben összehívta a magyar, a cseh és az osztrák rendek képviselőit a török veszély ellensúlyozására, de a rendek nem szavazták meg az ehhez szükséges pénzt. Az 1615-i bécsi béke megszilárdította a status quot, majd Bethlen Gábor erdélyi fejedelemmel is sikerült Mátyásnak kiegyeznie.

Magyarországon az ellenreformáció szorosan összefüggött a Habsburg ház hatalmi politikájával, amelynek a katolikus egyház volt a legfőbb támasza. Először Telegdi Miklós pécsi püspök igyekezett újjászervezni a magyarországi katolikusok nagyon megcsappant táborát. A jezsuiták mozgalma a XVII. század első éveiben vett nagyobb lendületet főleg Pázmány Péter tevékenységével, majd a század második felében és a XVIII. század elején a Habsburgok zsoldosai biztosították az ellenreformáció győzelmét.

Az ellenreformációnak a protestáns családban született Pázmány Péter volt a vezéralakja. Mostohaanyja hatására 1583-ban katolizált, és 1587-ben belépett a je-

politikája elleni tiltakozás is protestáns hitre tértek. Pázmány hitvitázó írásaival, a Habsburgok birtokadományokkal, a jezsuiták pedig a protestánsok üldözésével sikeresen „meggyőzték” számos főurat, aki aztán visszatért a katolikus egyházba, és a cuius regio eius religio elve alapján jobbágyai tömegét is vitte magával. Pázmány népies magyar nyelven írta vitáitait. Kétségtelen, hogy ezekkel az írásaival ő is hozzájárult az irodalmi magyar nyelv megteremtéséhez.

A három részre szakított ország

II. Mátyás után I. Ferdinánd unokája, II. Ferdinánd lépett a trónra. Őt a jezsuiták nevelték. Már 18 éves korában mint Belső-Ausztria kormányzója hozzálátott a protestantizmus visszaszorításához. Érvénytelenítette az addig megjelent vallástürelmi rendeleteket, és szabad kezét adott a jezsuitáknak. 1619-ben német-római császárrá koronázták. A protestánsok megpróbálták ellenállni. Prágában kidobták az ablakon a császári tisztviselőket. Megindult a harmincéves háború a Protestáns Unió és a Szent Liga között. Rákóczi György és Bethlen Gábor Ferdinánd ellen kapcsolódott be a háborúba. A beszercebányai országgyűlésen a magyarok Ferdinándot megfosztották a trónjától, és Bethlen Gábort választották magyar királlyá. 1630-ban a Szent Liga csapatai a fehérhegyi csatában döntő csapást mértek a csehekre. Bethlen Gábor 1622-ben lemondott magyar királyi címéről, és visszaadta Ferdinándnak a koronát, aki csak ekkor, a nikolsburgi or-

Ezután Pozsonyban 1687-ben összeült a magyar országgyűlés, amely eltörölte a magyarok szabad királyválasztási jogát, és a magyaroknak az aranybulla ellenállási záradékáról is le kellett mondaniok. Lipót 1705-ben halt meg, egy lánghban álló országot hagyva maga után.

Protestáns gályarabok

Az ellenreformáció történetének ismertetése nem feladata e tanulmánynak, ezért befejezésül csak e kegyetlen évszázad egész Európában ismertté vált áldozatairól, a magyar protestáns gályarabokról emlékezünk még meg. Miután a Wesselényi-féle szervezkedés vezetőit 1671-ben kivégezték, a protestáns főnemesek Erdélybe menekültek. Ekkor a bécsi kormány a magyarországi protestáns lelkészeket és tanítókat töltötte ki bosszúját. Pozsonyba rendkívüli bíróság elé idézték 1674. április 4-ére a protestáns lelkészeket, majd 7-ére a protestáns tanítókat, ahol felségsértés és hazaárulás vádjával jószágvesztésre ítélték őket. Akik egyházi szolgálatukról lemondtak, kivándoroltak vagy áttértek katolikusnak, azokat feltételesan szabadon engedték. 67 prédikátort és tanítót különböző börtönökbe zártak. Akik a kínzások ellenére is kitartottak, azokat „kegyelemből” fejkenként 50 aranyért Nápolyban gályaraboknak eladták.

A gálya egy 40 m hosszú, 5 m széles, lapos fenekű, latin vitorlával felszerelt vízi jármű. A lövészek az árbocokosárban helyezkedtek el, a vezénylő kapitány pedig a hajó hátuljáról vezényelt. Az ágyúkat a hajó elején állították fel. A víz felett 1 m-re levő fedélzeten voltak az evezőpadok, ezekhez lánccolták a gályarabokat. A gályarabság a XIV. századtól kezdve vált rendszeressé mint büntetés a Földközi-tenger környéki hatalmaknál. Az evezés egyfolytában 20 óra hosszát tartott. A gyengébbeket a pallérok korbáccsal serkentették. A rabok száját felpackelték, hogy ne tudjanak jajgatni. Gályákat 1740-ben használtak utoljára hadihajókként az orosz-török háborúban, a gályarabságot pedig a napóleoni háborúk idején szüntették meg véglegesen.

A gályákra eladott protestáns rabok közül 14-en már a gályákon meghaltak. Aki meghalt, azt egyszerűen a vízbe lökték. 1675 márciusában az általános európai felháborodásra, valamint Anglia, Svédország és Hollandia kormányának a tiltakozására Lipót hozzájárult a gályarab prédikátorok és tanítók kiadásához. Ez azonban még így sem ment könnyen. A még életben levő 26 magyar gályarabot csak 1676. február 12-én sikerült kiszabadítani úgy, hogy Ruyter holland tengernagy flottáját a nápolyi kikötőbe vezényelte, és ágyúit a városra irányította. A nemzetközi felháborodás hatására Lipót 1681-ben kiadta a soproni türelmi rendeletet, amely engedélyezte a szabad vallásyakorlást Magyarországon, amit Erdélyben már 1557-ben törvénybe iktattak. A gályarabok emlékét Budapesten a zsinati székházban egy emléktábla, Debrecenben pedig egy emlékmű hirdeti, amely előtt János Pál pápa 1991-ben leróta a katolikus egyház kegyeletét.

Soós László lelképásztor

Kalocsay Ferencel a negyvenes évek második felében találkoztam először. Amint a háború után újra megnyílt a „Sion-hegy” lelkészüdülő a Dunakanyarban, és ott nyári kántortanfolyamot hirdettek, én azonnal jelentkeztem, és attól kezdve, amikor csak elfoglaltságom engedte, minden ilyen nyári alkalmon részt vettem.

Az első évek oktatógárdáját *Gárdonyi Zoltán* professzor és a teológia énektanára, *Csomasz Tóth Kálmán* vezette. A legtöbb alkalommal *Gyűlésvézi Barna* és *Máté János* is jelen volt ezeken a nyári tanfolyamokon, de hogy akkor még milyen minőségben, arra már nem emlékszem. Később, az ötvenes évek fóti kántorképzőiben már ők is az oktatógárdához tartoztak. Aki pedig soha nem hiányozhatott, aki az egésznek a lelke volt, az nem más, mint az akkor még fiatal fóti kántor, az egyház országos énekügyi előadója: *Kalocsay Ferenc*.

Én ezeken a tanfolyamokon tanulóként voltam jelen, de mint lelképásztor, jó barátságban voltam az oktatókkal, és gyakran voltam velük együtt. Hogy pontosan melyik évben vettem először részt a tanfolyamon, arra már nem emlékszem, de azt biztosan tudom, hogy amikor 1948-ban az új énekeskönyvhöz a korálkönyv is megjelent, akkor ott voltam, és *Gárdonyi* professzorral együtt vettem kezembe az oly nagy szeretettel várt könyv első lapjait. *Zoltán* bácsival, *Kálmánnal* és *Ferivel* kezünkben tartottuk a nagyon várt kottala-

pokat, és mindnyájunknak az arcán lassan végigcsordult egy örömkönnny. Ők mindnyájan az új énekeskönyv megszállottai voltak, és buzgóságuk engem is magával ragadott. El is határoztam, hogy gyülekezetemben szívvel-lélekkel fogok dolgozni azon, hogy ezt az énekeskönyvet minél hamarabb magukévá tegyék a testvérek, és a régi énekeskönyveink nehézkes éneklésmódja helyett végre felcsendülhessenek a kálvinisták oly nagyon szeretett zoltárai az üde, magukkal ragadó genfi dallamokon. Ennek a törekvésnek a legodaadóbb harcosa nemcsak a fóti gyülekezetben, de országosan is az életét szinte erre feltevő fóti kántor, *Kalocsay Ferenc* volt.

1949-ben kezdtem meg szolgálatomat új gyülekezetemben, Nagylókon. Ez egy újonnan alakított, elméletileg összetakolt egyházközösség volt négy falu négy gyülekezetével és számtalan tanyai szórványával. A hívek az országból és az országon kívülről a legkülönbözőbb helyekről verődtek össze. Ahány helyről jöttek, annyiféleképpen énekeltek, vagy éppen sehogy sem énekeltek. Még ez volt a legszerencsésebb eset. Akik ugyanis a szomszédos *Sárbogárd*ról származtak ki, azok a régi énekeskönyvet ismerték, őket volt a legnehezebb rávenni a zoltárok ritmikus éneklésére. Sokkal könnyebb volt azokat megtanítani az újra, akik nem ismerték a régít, és így nem is ragaszkodtak görcsösen hozzá. Az én lelkesedésem azonban, ami *Feriről* ragadt rám, olyan erős volt, hogy

Kalocsay Ferenc és a fóti énekkar

a legerősebb ellenállásokat is legyőzte, és Nagylókon néhány év múlva már csak ritmikusan énekeltünk. Nemcsak a fiatalok. Ha egy családi istentiszteleten öt-hat idős testvér összejött, ott is ritmikusan csendültek fel a zsolnárok.

1951-ben meghívtam Ferit a nagylóki gyülekezetbe. Hozott magával magnófelvételeket a fóti gyülekezet énekléséről, hogy a nagylókiakat is buzdítsa az új éneklési mód

A vegyeskar még a fóti népviseletben

befogadására, de amikor a gyülekezetünk elkezdett énekelni, bekapcsolta a magnót, és a fóti énekek mellé a nagylóki gyülekezet éneklését is felvette követendő példának. Sajnos volt mit bemutatni a gyülekezeteknek, mert a legtöbb helyen még nem ismerték, és sok helyen nem is akarták megismerni az új énekeskönyvet. Érthetetlen, hogy miért, hiszen sokkal jobb az előző énekeskönyvünkénél. Nincs rá más magyarázat, mint az, hogy mi „nyakas kálmínisták” vagyunk, ami viszont egyáltalában nem dicsérendő magatartás. Mi mindent elutasítunk, ami új, akkor is, ha sokkal jobb a réginél. Az egyik lelkipásztor testvérünk például kihirdette az egyházmegyében, hogy ahol bevezetik az új énekeskönyvet, onnét küldjék el nekik a régiéket, mert ők az újat soha nem fogják bevezetni.

Volt olyan téves felfogás is, hogy a falusi gyülekezeteket nehéz lesz megtanítani ritmikus éneklésre, ezért falun csak sokára lehet majd az új éneklési módot megtanítani, aminek többek között Fót meg Nagylók fényes ellenpéldája. A legkisebb gyülekezetemben, Világospusztán, ahol mindössze tizenöt református család élt, a tanítónő fia teológus volt, de valamilyen baleset folytán az Úr hazaszólitotta. Székesfehérváron temettem az egyik teológiai professzorral együtt. A teológia énekkara énekelt. Még a teológia is osztotta azt a téves elképzelést, hogy a falusi gyülekezetek egyelőre nem taníthatók meg ritmikus zsolnáreklésre, ezért a régi stílusban énekelték a 90. zsolnárt. Utána a világosi testvérek megbotránkozva kérdezték: „Hogy lehet, hogy a teológia énekkara hamisan énekelte a 90. zsolnárt?”

Amikor később a Skót Misszióban lettem kántor, elődöm figyelmeztetett, hogy az angol gyülekezet éneklésével nincs semmi gond, de akkor még magyar nyelven is tartottunk ott istentiszteleteket, és elődöm szerint a magyar nyelvű gyülekezetet még nem lehetett megtanítani a ritmikus zsolnáreklésre. Az ottani nyugdíjas lelkipásztor testvéremnek pedig egyenesen az volt a véleménye, hogy a magyar embernek nincs ritmusérzéke, mire én

megkérdeztem: „Ha bemejtik a magyar embert, akkor egyszerre megjön a ritmusérzéke?” Egyes felekezetek, például a baptisták ugyanis nagyon szépen énekelnek ritmikusan. Az első istentiszteleten, amelyen én orgonáltam, Feri lelkesedésétől felbátorítva elhatároztam, hogy itt pedig ritmikusan fogunk énekelni. Még emlékszem rá, a 32. zsolnárt énekeltük először. Gondoltam egy merészet, bekapcsoltam a fortét, és ritmikusan játszottam. Az első versszaknál a gyülekezet elbizonytalanodott, de a másodiknál már követte az orgonát, és attól kezdve a Skót Misszióban a magyar gyülekezet is ritmikusan énekelt. Ilyen egyszerű volt.

Sajnos ez a maradiság nálunk nemcsak az éneklésben, de minden másban is megmutatkozik. Nagyon szép gondolat volt, amikor kezdtünk ökumenikus istentiszteleteket tartani, hogy minden felekezet egyformán mondja a Miatyánkot és az Apostoli hitvallást. Alakult egy bizottság az egységes szöveg kidolgozására, és nagyon eredményes munkát végzett, mindkét szöveg sokkal szebben hangzik – már ettől függetlenül is megérett a finomításra – az új, ökumenikus szöveggel. Ennek ellenére még ma is van református gyülekezet, ahol a régi, magyartalan szöveghez ragaszkodnak.

Református részről *Kocsis Elemér*, a Zsinat akkori elnöke vett részt a bizottság munkájában. Egyszer a Zsinaton ebéd közben beszélgetve elmondta, hogy megkérdezte a katolikus kollégát, nálunk nem fog-e nehézségekbe ütközni az új szöveg bevezetése, mire ezt a választ kapta: „Nálunk nincs ilyen. Itt ha az egyházi főhatóság elrendel valamit, akkor ott nincs mese, akkor ott attól kezdve úgy megy a mise.” Sajnos mi ettől a fegyelmezettségtől még elég messze vagyunk, a ritmikus zsolnáreklésben különösen. Vannak gyülekezeteink, ahol azt még ma sem, hetven év után sem vették fel. De miért? Csak azért sem! Ez ellen a „nyakas kálmínista” magatartás ellen vette fel Kalocsay Ferenc a küzdelmet már az ötvenes években, és ebben az igyekezetében én is teljes szívvel-lelélekkel csatlakoztam hozzá.

A Sion-hegyén természetesen nemcsak lelkesedtünk, de tanultunk is. Az épületben található összes harmoniumot egész nap nyomkodtuk, és elméleti tudásban is szépen gyarapodtunk. Én nemsokára már a hangnemekkel és az egyes hangnemekben alkalmazott dallamszerzéssel is tisztában voltam. Különösen megtetszett nekem a dór hangnem, talán azért, mert furulyára is könnyű volt rajta dallamot komponálni, amellet meg ez a legkedveltebb magyar hangnem. Nagy büszkeséggel töltött el, amikor ebédszünetben egy kis magam komponálta dór dallamot játszottam a furulyámon, és amint Julika, Máté János későbbi felesége jött be a telepre, megállt mellettem: „Laci! Nagyon szép dór dal-

lamot komponált.” Ez azt jelenti, hogy annyira hibátlan volt a dallam, hogy Julika hallásból felismerte a hangnemét.

Később történt, amikor iskolai kirándulásra vittük a tanulókat Aggtelekre, hogy a barlang színháztermében megkérdezte a vezetőnk, tudna-e valaki énekelni a barlang színpadán. Mivel senki nem jelentkezett, én megkérdeztem, hogy furulyázhatnak-e valamit. Örömmel vették, én pedig elkezdtem játszani a Hány János egyik dór dallamát. A vezető felismerte a dallamot, és a hátam mögött kivetítette – ott a díszletezést vetítéssel oldották meg – a Hány János díszleteit. Ez azt jelenti, hogy ott is hibátlan dór hangnemben játszottam. Ez természetesen nem az én érdemem, hanem azé, akitől sokat tanultam a kántorképzőben: Kalocsay Ferencé.

Később történt, amikor már a fóti épületben tanultunk, hogy vezénylésből is szorgalmasan gyarapítottam tudásomat. Itt Feri sokat bajlódott velem, mert Nagylókon megszoktam, hogy hatalmas karlendületekkel vezényeltem. A falusi testvérek ugyanis hozzászoktak ahhoz, ahol volt gyülekezeti ének, hogy a karmesterük vezénylés címén nagy lendületekkel fel-le mozgatta a karját. Ha kecses kis mozdulatokkal próbáltam vezényelni, akkor néma csend volt. Csak amikor produkáltam egy nagy lendületet, akkor voltak hajlandók megszólalni. Ehhez annyira hozzászoktam, hogy vezényléstán órán Fótton is nagy hadonászt vittem véghez. Feri próbált leszoktatni róla, de végül megadta magát: „Jól van, csinálj úgy, ahogy megszoktad, csak a pontos ütemezésre figyelj!” Amikor aztán eljött a vizsga ideje, Gárdonyi professzor úr előtt kellett bemutatnom tudásomat – természetesen hatalmas karlendítésekkel. Ha jól emlékszem, egy háromnegyedes ütemben írt zsolnárt kellett levezényelnem. A professzor úr édes mosollyal közölte az eredményt:

A Kalocsay-család

„Nagyon meg vagyok elégedve, teljesen hibátlan volt. Arra azonban felhívom a figyelmet, hogy a karmester nem levegőtrancsírozó művész.”

Gárdonyi professzor úrral történt az az eset is, amikor a tahitófalu templomban tartottunk énekes áhítatot. Az énekkar a kórusban állt fel, a professzor úr az asztaltól vezényelt. Az ő egyik legkedvesebb szerzeményét adtuk elő: Szelíd szeme, Úr Jézus... Hármán voltunk a basszusban. Nagyon gyatra volt a világítás. Az egyik basszus, egy öreg kántortestvér odasúgta nekünk: „Énekeljétek jó hangosan helyettem is, mert ebben a rossz világításban nem tudom, elolvasni a kottát!” Ez eddig

rendben lett volna, de a másik basszus is oda-súgta nekem: „Harsogj, ahogy tudsz, mert dél-után a Dunában fürödtem, és teljesen berekedtem!” Én viszont nem tudtam felkészülni, mert egész nap egy harmóniumot javítottam. Csakhogy én már senkinek sem tudtam semmit sem odasúgni, mert csak hárman voltunk. Volt egy sor az énekekben, amelyet csak a basszus énekelt – volna, de a három basszus a gyengén világító lámpa alatt a karzat legtetetjén bizony mélyen hallgatott, illetve csak némán tárogott. A professzor úr csodálkozva felnézett, majd amikor látta, hogy ott vagyunk, újra beintett. Újra csend. Fájdalmas volt látni a professzor úr csalódott arcát, amint megadta magát a változhatatlannak, és azt a sort kihagyva vezényelte tovább a dallamot. Azt talán nem is kell külön mondanom, hogy ezért a hőstettünkért utána nem kaptunk jeles minősítést.

Amikor még a Sion-hegyén voltunk a Dunakanyarban, az egyik este Ferinek eszébe jutott, hogy jutalmazzuk meg a lelkes tanulókat azzal, hogy mi ketten mindenkit elviszünk motoron Visegrádra meg vissza a kellemesen lehűlt esti levegőben. Mindenki fizetett 1 Ft benzinköltséget. Mivel jó sokan voltunk, elég hosszú ideig elhúzódott a fuvarozgatás. Ferinek egy nagy Pannoniája volt, nekem egy matuzsálemi korú Csepelem, amellyel hosszabb utakon időnként meg kell állni hűteni. Amikor az egyik lánnyal megálltunk Visegrádon nézelődni, észrevettem, hogy túlforrósodott a motorom. Azt mondtam, inkább most hűtsük félórát, minthogy leblokkoljon, és tolnunk kelljen hazáig. Közben Feriek nem tudták, hova letünk. Feri a motorjával elindult a keresésünkre. Amikor végre jöttünk visszafelé, észrevettem, hogy jön szembe velünk egy valószínűleg részeg motoros, mert hol a jobboldali árok előtt fékez le, hol a baloldali előtt. Nehogy össze-ütközzünk, inkább leálltam, majd amikor melém ért, odakiáltottam neki: „Maga hogy képzeleli, hogy ilyen részegen motorra ül? Még jó, hogy nem az árokban kötött ki.” Ekkor ismerte fel Feri a hangomat: „Lacikám! Ti vagytok? Hova lettetek? Már attól féltünk, hogy beleborultok valahol az árokba.” Természetesen nagy volt az öröm, hogy nem történt semmi bajunk. Annál kevésbé volt nagy az öröm az épület egyik szobájában, ahol Gárdonyi professzor és Tóth Kálmán aludt, illetve próbált aludni. Reggel így panaszkodtak: „Este sikerült korán lefeküdnünk. Azt hittük, milyen jól ki fogjuk pihenni magunkat, de képzeljétek, valami motorverseny volt az országúton, órák hosszat állandóan felbúgtak a motorok.” Arról természetesen mélyen hallgattunk Ferivel, hogy mi rendezték ezt a „motorversenyt”.

A sok tanulás, no meg a jó hegyi levegő meghozta Sion-hegyén az étvágyunkat. Jó étvágygal, sőt nagyon jó étvágygal szoktuk elfogyasztani az élénk rakott ételeket. Volt viszont, amit nem mindenki evett meg, például a zöldpaprika csutkját. Pedig az nagyon finom, természetesen csak frissen. Megkértem Ferit, hirdesse ki, hogy aki nem ragaszkodik a csutkaevéshez, az engem ajándékozzon meg vele. Hozták is nekem a meghagyott zöldpaprika-maradványokat hosszú, tömött sorban, én pedig sorban tüntettem el őket. Az egyik este

olyan étel volt vacsorára, amelyiknek nincs csutkjája, de annál finomabb: mákos tészta. Most nem is kellett semmit sem kérni, Feri már ismert annyira engem meg Máté Jánost, hogy mindketten nagyon szeretjük a mákos tésztát, és intézkedett, hogy a maradékot tegyék be a földszinti háló asztalára. Többek között én is ott aludtam Jánossal egy emeletes ágyon. Hatalmas tál tészta díszelgett a szoba asztalán az éjszaka sötétjében. Amikor aztán kettőnk közül valamelyikünk felébredt, csendben le-mászott az ágyról, és bekanalazott néhány vilányit az élvezetek csúcását jelentő vacsorából. Reggelre üresen tárogott a tál.

Az egyik évben olyan jól éreztük magunkat a kántortanfolyamon, hogy az utolsó éjszaka nem akartunk lefeküdni. Karonfogva sétálgattunk le a Dunáig meg vissza, beszélgettünk, énekelgettünk. Egy kis csoportban Ferivel együtt lementünk az országot melletti kukoricásba, és ott elkezdtünk négyszólamú darabokat előadni – a csillagoknak. Illetve mégsem csak azoknak, mert az országúton jött egy férfi biciklivel. Amikor az irányunkba ért, megállt, és figyelt, hogy kiktől jöhetnek ezek a nem mindennapi hangok a kukoricaföld közepéből. El nem tudta képzelni, hogy került egy énekkar az éjszaka kellős közepén a Dunaparra. Mi pedig csak zengtük egyik szerzeményt a másik után, a biciklis vándor pedig csak állt és hallgatott. Amikor aztán megálltunk egy kis szusszantásra, „hálás közönségünk” megszólalt: „Nem tudom, kik maguk, de marha szépen énekelnek.”

Az egyik harmónium végleg felmondta a szolgálatot, generáljavításra ítélték. Az ítéletvégrehajtó természetesen én voltam. A gondnok, miközben másik két emberrel tárgyalt, röviden utasított: „Vidd be a nő hálóba, ott szedd szét!” Ezen egy kicsit csodálkoztam, de a parancs, az parancs, a lányok kétségbeesett tekintete mellett becipeltek a macacszkodó hangszert a hálójukba. Ezeket a hangszereket ugyanis használat közben olyan por lepi be, amit nem lehet másképp eltávolítani róla, csak ha lefújjuk. Ha orgonát szedtem szét, akkor fél-nap múlva lementünk a segédemmel az udvarra, ahol szőnyegporolóval addig püföltük egymást, amíg csak ömlött belőlünk a por. A munkaruhánkból így sem lehetett a port teljesen kiirtani. Aki ilyenkor rám nézett, meg nem mondta volna, hogy ki vagyok.

Orgoványban a baptistáknál javítottam orgonát egy ottani kántorképzős lány segítségével. Mindennap másik családnál ebédeltünk,

ahol rendszerint megkértek, mert a baptisták nagy zenészek, mindenhol van valami hangszer, hogy például meg tudnám-e ragasztani a szétnyílt hegedűjüket (mert a búbos kemencén tartották). Természetesen megígértem, és hegedűvel a hónom alatt mentünk vissza az ebédről. Az egyik nap megszólítják a lány anyját az utcán: „Aczél néni! Tudjuk, hogy maguk nagyon erkölcsös család, ezért nem értjük, hogy lehet, hogy Katóka újabban egy muzsikus cigánnyal sétálgat az utcán.” Hát bizony a hangszerjavítás ilyen „poros” következményekkel jár. A női háló Fóton is percek alatt sivatagi homokviharrá változott. Feri, amint belépett a szobába, összecsapta a kezét: „Lacikám! Neked teljesen elment az eszed? Miért itt szedted szét ezt a harmóniumot?” Én nyugodt lelkiismerettel válaszoltam: „János így parancsolt.” Feri erre berontott a gondnokhoz: „Te milyen utasítást adtál Lacinak?” A gondnok öntudatosan válaszolt: „Mi az, hogy milyen? Megmondtam neki, hogy a női mosdóban szedje szét a harmóniumot, ugyanis ott van a legtágasabb hely.” Csakhogy a mosdó helyett véletlenül hálót mondott...

A vizsga, még ha csak olyan kis vizsga is, sok emberben úgynevezett lámpalázat okoz. Ez színházi szakkifejezés. Különösen a kezdő színészek izgalma jelenti, amikor kiállnak a színpadra a lámpafényben. Fóton nem volt színpad, de vizsgák voltak. Egy alkalommal orgonapedálozásból vizsgáztunk Gárdonyi professzor úrnál. Sorban álltunk az orgona előtt, és mindenkinek le kellett játszania valamit, amelyben a pedált is használta. Ezt elég nehéz volt megtanulni még annak is, aki különben már jól ismerte a kottát. Előttem egy zongoratanámó állt a sorban. Azt vettem észre, hogy a szoknyáját lengeti a szél, csak azt nem tudtam, hogy milyen szél, mert én semmilyen huzatot nem éreztem. Feri, aki mellettünk állt, hiszen ő tanított minket, próbálta megnyugtatni: „Katóka! Ne izguljon! Magának ez a kotta már nem jelenthet gondot.” „A kotta nem is – rebegette Katóka – csak a pedál.” Ekkor vettem észre, hogy nem a szél fúj, hanem Katóka lába annyira reszket, hogy attól mozog a szoknyája.

Az egyik este a tanulók már aludtak, mi még sokáig beszélgettünk a professzor úrral meg Kálmán bácsival, amikor Feri valamelyik távolabbi gyülekezetből hazaért. Döbbenet néztünk rá, véres volt a ruhája. „Honnét jössz ilyen viharverten?” – kérdeztük meglepetten. „Jaj, ne is kérdezzétek! A rendőrségről.” Aztán szép sorjában elmondta, hogy mi történt vele késő este az országúton. Ó nagyon szeretett éjszaka motorozni, mert ezek a léghűtéses motorok akkor húztak a legjobban. Csakhogy éjszaka a vadak meg szeretnek átszaladgálni az országúton, és ha belekerülnek a reflektorfénybe, onnét nem tudnak kitörni, a jármű menthetetlenül elüti őket. Mi nagy vadakkal nem szoktunk találkozni, de nyulak gyakran futottak be a motorunk fényébe, és ilyenkor bizony még az is megtörténhetett, hogy a motoros egy szép bukfencsel fejezi be az éjszakai kirándulást. Azon az estén ilyesmi történt Ferivel is.

Hiába fékezett, a nyulat telibe találta. Úgy gondolta, ha már úgysem lehet rajta segíteni, nem hagyja ott az országúton, nehogy egy másik motoros keresztüllessék rajta. Csak egy elég vékony madzag volt nála, azzal felkötötte a vérző nyulat a motorjára. Azt nem vette észre, hogy közben a saját ruháját is összevérézte.

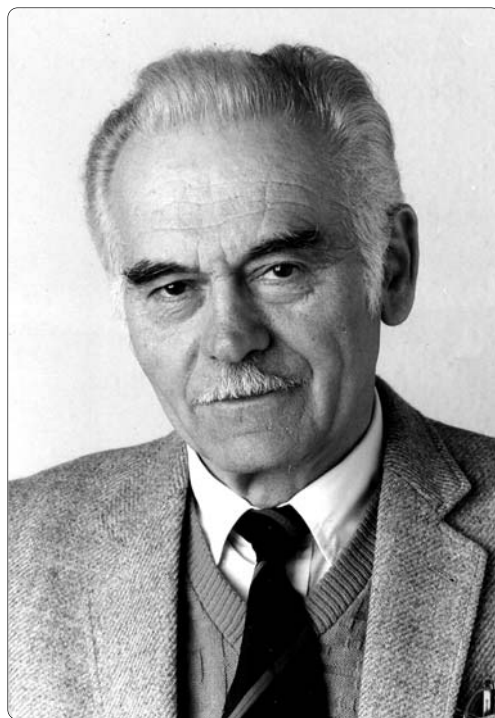
Kalocsay Ferenc 90 évesen az ünnepi istentiszteleten

Tudta, hogy ilyenkor el szokták távolítani az állat beleit, mert úgy hamar megromlik, de nem volt nála kés. Nemsokára egy útszéli kocsmához ért. Gondolta, itt majd kér egy kést, és kibelevi a nyulat. Benyitott a kocsmába, és hangosan megkérdezte: „Emberek! Van valakinek egy bicskaja?” A csendesen borozgató társaság rámeredt Ferire, mert rögtön feltűnt mindenkinek a véres ruhája. Az egyik ember kiment, megnézte Feri motorját, amelyen a nyúl már ekkor nem volt rajta, mert a vékony madzag útközben elszakadt, viszont a motor is véres volt. Bekiáltott az ajtón: „Fogják le ezt a gyilkost! Csupa vér még a motorja is. Már értesíttem a rendőröket.” Azok jöttek is, és bevitték Ferit az őrszobára. Elég nehéz volt kimagyaráznia magát. Még szerencséje, hogy a madzag elszakadt, és a nyúl már nem volt sehol, mert különben azért büntették volna meg, hogy éjszaka nyulakra vadászik motorral. Így a rendőrök beérték annyi magyarázattal, hogy véletlenül elütött egy nyulat, attól lett véres, de a nyulat nem vitte magával, mert az már bűncselekmény lett volna.

Ferivel egyszer később is találkoztam, amikor tanárként dolgoztam Újpesten. Azokban az években nagyon nehéz volt bejutni bármilyen iskolába. Már a mi iskolánkban is minden hely betelt. Az egyik este én tartottam ügyeletet, az én feladatomból volt tapintatosan elutasítani a még jelentkezőket. Bejött egy asszony, és természetesen lánya felvételét kérte. Sajnálattal közöltem vele, hogy már minden hely betelt, de hogy ne okozzak neki ezzel nagy keserűséget, elkezdtem vele beszélgetni: honnan jött, ott hogyan élnek stb.

Lelkesen beszélt róla, hogy szeret énekelni, az egyházi énekkarban szokott szolgálni, majd hirtelen a szája elé kapta a kezét: „Szent Isten! Most elszóltam magam.” Abban az időben ugyanis egyházi énekkarban énekelni nagyobb bűn volt, mint bankot rabolni. Megkérdeztem, mivel főtí volt, hogy csak nem Kalocsay Ferenc kórusában énekel. Az asszony rebegeve mondta: „Igen, ott énekelek.” Akkor szelíden felé nyújtottam a kezem: „Adja ide a lánya bizonyítványát. Fel van véve.” A főtí asszony rám csodálkozott, ideadta a bizonyítványt, reszkető léptekkel felállt, és úgy támolygott ki a szobából, mint aki álmából ébredt. Az ajtóból még egyszer visszafordult: „Kezét csókolom, Tanár Úr!” Másnap csengetnek az iskola ajtaján. Kinézek. Kalocsay Feri áll az ajtó előtt. „Lacikám! Te vagy itt? El nem tudtam képzelni, hogy tegnap este mi történt az egyik énekkaros asszonyommal.”

Végül pedig egy vallomás. Máté Jánosnak volt egy bölcs megállapítása: Botfűlű ember nincs, mert minden embernek van füle, és vannak hangszálai, csak gyakorlat kérdése, hogy jó énekes lesz-e belőle. Az én szüleim házában soha senki nem énekel. Az elemi iskolában a tanítónóm „botfűlű” volt. A gimnáziumnak abban az időben nem volt saját énektanára, az elemiből segített be az ének szakos, aki soha nem énekelte az osztályt, egész órán kottát másoltunk. Legalább azt jól megtanultam! Csakhogy a teológián énekből is felvételezni kellett. Én a 25. zsolnárt eléneklésért kaptam feladatul. Addig körülöttem soha senki nem énekel, és engem sem tanítottak énekelni, mert édesapámnak az volt az álláspontja, hogy ma már nem kell éneklést tanulni, hiszen most már van rádió, az énekel. Arra nem is gondolt, hogy a rádióban is emberek énekelnek. Így

aztán még két szeptim távolságban levő hangot sem tudtam egymástól megkülönböztetni. A felvételin viszont énekelni kellett. Mivel rendkívül erős hangom volt, mindent beleadva elkezdtem harsogni saját kreációm a 25. zsolnárt. Losonczi professzor úr kétségbeesve rám tekintett, majd félbeszakított: „Uram! Megígérem, hogy felvesszük, csak hagyja abba!”

A teológián nekiálltam nyomkodni a harmóniumot, amikor csak hozzáfértem. A hangomat mindenki csodálta, a fületem kevésbé. Péter barátom egyszer így jellemezte: „Lacinak olyan hangja van, mint egy afrikai oroszlánnak, de a füle olyan bot, hogy sétálni lehetne vele.” Losonczi professzor úr nem is kívánta, hogy a kollokviumokon énekeljek. Mindig beírt egy „jó” jegyet, mert látta, hogy milyen szorgalmasan tanulok harmóniumozni. Furulyáznai is megtanultam, és amelyik gyülekezetünkben nem volt harmónium, ott furulyával vezettem az éneklést. Közben pedig a hangszerek nyomán már a hangokat is kezdtem megkülönböztetni.

Aztán jelentkeztem a kántorképzőbe. Szorgalmasan tanultam a zeneelméletet, a zeneszerzést, az orgonálást. Nemsokára már azt is észrevettem, ha valaki hamisan énekel, vagy játszott. A harmónium- és orgonajavítást is elsajátítottam. Amikor csak tehettem, mindig ott voltam a kántorképzőben, ahol Kalocsay Ferenc állandó segítségével elértem azt, hogy már hangszerkísérettel énekelni is tudtam, zenedarabokat is szereztem. A Zeneszerzők Egyesületében jegyzőkönyv-vezetőként dolgoztam. Egyszer odaadtam az elnököknek a szerzeményeimet. A következő alkalommal már messziről kiáltott, amikor bejött: „Nagyon jók! Nagyon jók!” Végül már – a kottát nézve – hangszer nélkül is tudtam énekelni. Feriék a vizsgákon megengedték nekem, hogy nézhetem a kottát, mert látták, hogy milyen óriási fejlődésen mentem át a nulláról indulva, és ebben Máté János elméletét is beigazolván látták: Botfűlű ember nincs, csak elhanyagolt zenei tehetség van.

Valóban hatalmas utat jártam be az énektanulás terén, és ezt legnagyobbra büszkét Kalocsay Ferencnek köszönöm. Majd 67 évi boldog házasság után elment mellőlem életem fényugara, aki oly gyakran ott állt mellettem, amikor a szobánkban órákig ültem a harmóniumnál. Ekkor lecsuktam a harmónium tetejét, letettem rá a furulyámat. Az az ének volt a hatyúdalom, amelyet drága Irénkém sírjánál énekeltem. Kalocsay Feri türelmes tanításának csodálatos „hatyúja” elnémult. Senki ne játszék többé a hangszereimen, senki ne hallja többé a hangomat! Az is ott nyugszik egy márványlap alatt a budakalászi temetőben. Nemrég pedig a drága tanítómester, Kalocsay Ferenc kezéből is „a kamagyi pálcá lehullott a templom márványasztalára”. „Kalocsay Ferenc, a hűséges kántor nem vezényel többé. Ő már égi vándor.”

Soós László lelkipásztor

SOÓS LÁSZLÓ BÚCSÚ KALOCSAY FERENC TŐL

Megáll a kéz, és a karmesteri pálca
Lehullik a templom márványasztalára.
Kalocsay Ferenc, a hűséges kántor
Nem vezényel többé, ő már égi vándor.
Az ujjai kemény ötven esztendőn át
Az orgona billentyűit tapogatták.

Híres énekkarát sokáig vezette,
Hiszen ő szervezte, sok sikerre vitte.
A genfi zsolttárok ritmikus dallamra
Fóton csendültek fel, jó példát mutatva.
Sok gyülekezetet sorra látogatott,
Énekelni Fót példájával tanított.

Sok fiatal s idős kántort megtanított
Szépen énekelni régi, új dallamot.
A kántorképzőben mély odaadással
Éjt s napot áldozott énektanítással.
Így ismertem én is meg mint jó barátot,
Így lettünk mi ketten örök jóbarátok.

Sok nyarat töltöttünk a kántorképzőben,
Én sokat tanultam tőle, nem ő tőlem.
Ott ő volt a mester, tanítványa meg én,
Így lettem otthonos hangszer területén.
Sokat segített még Gárdonyi professzor
S Máté János is, egykori tanítványom.

Sok emlék fűződik a „Sion-hegyéhez”,
Lassan teljeseedik ki az emlékezet.
Együtt motoroztunk a Dunakanyarban,
Sokat énekelünk ott fenn, a táborban.
Az utolsó éjjel forró búcsúképpen
Énekkart szerveztünk a Duna szélében.

A fóti képzőt sem tudom elfeledni,
Ott tanultam énekelni, vezényelni.
Esténként Ferivel együtt mesélgettünk
Motoros kalandot, melybe keveredtünk.
Ha meg valamelyik hangszer rosszkodott,
Nekem szóltak, és én megjavítottam ott.

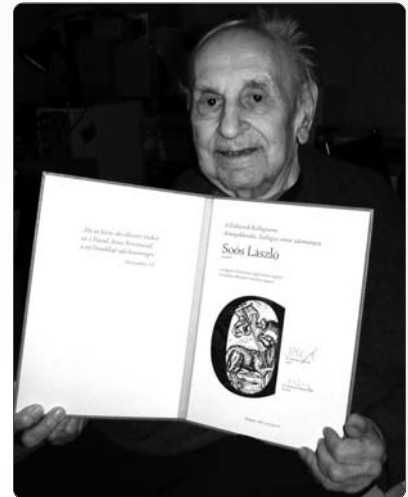
A sok kedves emlék lassan a múlté már,
A koporsó mindent most örökre lezár.
A fóti énekkar tovább zengi dalát,
Soha nem felejtü meg alapítóját.
De Feri kezéből a kamagyi pálca
Lehullott a templom márványasztalára.
(Fót, 2016. november 5.)

SOÓS LACI BÁCSI ELISMERÉSE

A Zsinat november 18-ai ülésén
„Aranyokleveles teológus” címmel tün-
tették ki **SOÓS LÁSZLÓ** nyugalma-
zott lelképásztor testvérünket. A Dok-
torok Kollégiuma által alapított díjat –
Laci bácsi betegségére tekintettel – fia, *Soós
Ferenc* vette át *Bölcskei Gusztáv*tól, a Deb-
receni Református Hittudományi Egyetem
rektorától, a Doktorok Kollégiumának elnö-
kétől, mely után a Zsinat tagjai a 134. dicsé-

ret eléneklésével köszöntötték az élő köz-
vételést az otthonából követő Laci bácsit. A
Doktorok Kollégiuma az elismerést Laci
bácsinak a református egyház
érdekében végzett több évtizedes
lelkiismeretes és hiteles szolgál-
latáért adományozta.

Szeretettel gratulálunk, és Isten
gazdag áldását kívánjuk további
életére és szolgálatára azzal az igé-
vel, amely megtérésekor szólt hozzá
és mind a mai napig meghatározó
számára: „*Mert az én igám gyö-
nyörűséges, és az én terhem köny-
rű*” (Máté 11,30).

November 10-én szinte tavaszias
időben indult kis csapatunk egy rövi-
dített sétaútra a Csikóvárra. Meglepő-
de tapasztaltuk, hogy jókora darabon
kerítés zárja el a régebbi időkben
használt turistautat.

Az úti célként kitűzött Csikóvári-tavat
sajnos nem találtuk meg – bár a turista tér-
kép jelzi –, talán mert már kiszáradt, vagy
mert nincs oda felújított turista jelzés.

Visszafelé a Gyopár-forrásnál megem-
lékeztünk arról, hogy napra pontosan három
évvél ezelőtt tartottuk első összezejvetelünket.
Gondos vezetőnk, Mesterné Jutka meglepe-
tésekként tortát rejtegetett a hátizsákjában, amit

egy korty szekszárdi vörösborral öblítettünk
le, majd – ugyancsak Jutka jóvoltából – ki-ki
választhatott egy igét a logóként elhatározott
tölgyfa lombjába „rejtve”.

Egyben elhatároztuk, hogy mostantól
indulónk is van:

„Vezess Jézusunk, S véled indulunk. /
Küzdelemre hív az élet. / Hadd kövessünk
benne téged. / Fogjad a kezünk, Míg
megérkezünk.” (RÉ 434. ének)

Az én igém ezen a napon: „*Tarts meg
engem, Istenem, mert hozzád menekül-
tem!*” (Zsolt. 18:1.)

Könczöl Dánielné

Szeretet és egymásra figyelés. Ha röviden kellene összefoglalnom azt, amit egy hétköznapi délelőtti látogatásunk során tapasztaltunk a budakalászi Szent István-telepen lakó NAGY ELEMÉR és felesége, JOLI NÉNI otthonában, akkor ezt a két kifejezést használnám. Igen: szeretet és egymásra figyelés. Ezt a benyomást keltik, ez jellemzi a kapcsolatukat – ötvenévi házasság után is –, miközben gazdag életükre emlékeznek.

Mert emlékezniük igazán van mire: apró gyerekkoruktól ismerik egymást. Az egykor 1100 lelkes kis faluból, a szín református Tiszakóródról származnak mindketten, Szatmár túlsó feléről. Onnan zavarta el Nagy Elemért a történelem. Gavallér Jolán pedig néhány év múltán követte – immár Nagy Elemérnéként.

De ne szaladjunk ennyire előre a történetükben, hatodikos volt a szemrevaló lányka, Jolán, persze hogy észrevette az egy évvel idősebb, hetedikos Elemér. Nemcsak hogy észrevette, hanem ki is szemelte magának, s járt a nyomában. Annyira, hogy még a sarkára is rálépett, csakhogy észrevegye őt a lányka. Persze észrevette, legfeljebb úgy tett, mintha haragudna rá. Akárcsak akkor, amikor Elemér a haját is meghúzta. Ezt is megbocsátotta neki Joli, hiszen tudta, hogy a kamasz fiú udvarlási „rituálójának” a része mindez. Egymás közelében laktak, és valahogy mindig úgy alakult, hogy Elemér akkor lépett ki a kapun, hogy vigye a tejet a csarnokba, amikor Joli közeledett...

Az esküvő 1966-ban

Az udvarlás aztán levelezésre váltott. Elemér ugyanis elkerült a faluból. El, mert nem lehetett maradása. Nem így képzelte az életét sem ő, sem a szülei, ám az akkori, forradalom utáni kemény évek végképp ártírták a magyar falvak jövőjét. Mennie kellett.

Pedig a szüleinek megvolt mindene, ami kellett a család szerény, de tisztességes megélhetéséhez. Tíz holdon megtermeltek zöldséget, karós babot, krumplit, de volt bika, tehén is. Az egyéb dolgokhoz szükséges pénz pedig a feleslegből jött össze.

– Akkora cukorrépákat termeltünk, hogy amikor vittük be a gyárba szekérral, az majd összeszakadt a teher alatt – emlékezik Elemér bácsi.

Hiába azonban, agitátorok jártak akkoriban a magyar falvakat, s kényszerítették a gazdákat a közösbe. Tiszakóródon is tudták a fiatalok, hogy nincs jövőjük az őseik földjén. Pedig Elemér borzasztóan szerette a

földet, maga is szeretett volna gazdálkodni, így hát nem volt egyszerű a döntés:

– Nem tudjuk, mit csinálj – tanakodtak Elemér szülei. Végül döntöttek. A tizenéves fiú keresztaja már akkor is Budapesten lakott, a Duna partján, a Római fürdőnél. Elemér tehát, ha úgy tetszik, folyót váltott: a Tisza helyett a Duna mellé költözött. 16 éves volt ekkor. Nagyon nehéz szívvel hagyta el az otthonát, hiszen addig szinte soha sem lépte át a faluja határát.

Igen ám, de mit kezdjen magával a fiú a városban? Ha földműves nem lehetett, lett hát asztalos. Édesapja foglalkozása helyett vitte tovább a nagyapját. Példaképe volt ő is. Akkurátus emberként emlékezik rá: hajnali fél ötkor már a műhelyében volt, fúrt, faragott, tette, amilyen asztalosmunkára a falu lakóinak szüksége volt. Mire a reggeli órákban az asztalhoz ült, hogy a kolbászt, szalonnát a rántottájával megegye, már sokat elvágott az aznapi munkájából. Jócskán benne volt a korban, amikor 86 évesen meghalt: felült az ágyon és eltört a csontja. Többet nem jött rendbe. Amikor temették, úgy kellett levágni róla a gipszet.

Elemér a messze fővárosba került hát, s gyötörte a honvágy kegyetlenül. Esténként a csillagokat nézte, tudta, hogy ugyanazok látszanak messze kis falujában, ahol talán egy kislány is ugyanazokat a csillagokat nézi ugyanabban a pillanatban – és ugyanarra gondol...

Ne higgyük azonban, hogy Elemér napközben is ábrándos lélek volt. Az Óbudai Hajógyárba került asztalos tanoncnak, és úgy kapta meg az oklevelét, hogy a vizsgájától is eltekintettek. Ez csak az ország első tíz legjobb asztalos tanulójának volt a kiváltsága. Ő azonban közéjük tartozott: országosan 9. lett, a fővárosi tanoncok között pedig csak egyetlen egy tudta megelőzni szakértelemben, tudásban, ügyességben.

– Amikor elindultam a messze fővárosba, elhatároztam, hogy nem hozok szegényt a szüleimre és a falumra – mutatja a megsárgult újságot, amelyben a szép eredménye ma is olvasható.

Nem is hozott szegényt sem a szüleire, sem a falujára. Ehhez hozzájárultak a ke-

resztzülei is, akik az otthonról hozott emberséget erősítették benne. Csak egy példa: össze kellett rakni a sóderkupaot az udvaron. Fogta Elemér a lapátot, ám amikor végzett a munkával, a keresztaja nem volt elégedett vele. Mert nem mindegy, milyen a formája, miként látszik az utcáról. Át is rakatta vele egészen addig, ameddig nem úgy nézett ki, hogy abban hiba nem volt.

Az egyik legnagyobb öröm az volt Elemér számára, amikor karácsony előtt egy este váratlan vendég érkezett. Csengettek, a keresztaja pedig őt küldte, hogy nézze meg, ki érkezett. Hát az édesapja! Egy napig maradt csak, szombat este érkezett, és vasárnap már utazott is vissza, ám Elemér bácsi több mint ötven év múltán is fátyolos szemmel emlékezik rá.

A bizonyítványa megszerzését követően egy hónapra hazament szabadságra, majd beállt az Óbudai Hajógyárba, ahol bútorkat kellett készíteni vízi alkalmaságok számára. Volt munka rengeteg. Elemér pedig megállta a helyét. A rajzokat jól ismerte és előfordult, hogy ő vitte fel az öreg szakiknak: nincsenek összhangban a sablonnal. Néhány hónap múltán megkapta a kiváló dolgozó elismerést.

Nem maradhatott azonban örök időnkig a keresztaja nyakán, még ha oly' nagy szeretettel viseltettek is azok iránta. Ideje volt, hogy saját fészek után nézzen. Akkoriban már az öt évvel fiatalabb öccse is a fővárosba került, együtt jártak hát a környéket, hogy telket nézzenek. Így vetődtek Szent István-telepre a HÉV-vel.

Tavasza volt, és amikor meglátták a Széchenyi utca két oldaláról összebuzuló virágzó cseresznyefákat, már tudták, hogy nem kell tovább keresniük. Egy 150 négyzetméteres telket vettek meg a Batthyány utcában 18 ezer forintért. Hogy össze tudjuk hasonlítani a mostani árakkal: Elemér kezdő fizetése 750 forint volt.

Mire a fiatal pár 1966-ban összekötötte az életét, már álltak a falak. A bútort majd összetáncolja a menyasszony, gondolták – és így is történt. Csak egyre nem számítottak... Megvolt a lakodalom Tiszakóródon, a sátrat elbontották, szépen elmosogattak, bementek Fehérgyarmatra, beírták az igazolványukba, hogy házások, és egyben ki is jelentkezhetek. Így érkeztek a bútorkatlan

ELEMÉR BÁCSI ÉS JOLI NÉNI ÉLETÉNEK IGÉI

- „Erőt ad a megfáradottnak, és az erőtlén erejét megsokasítja.” (Ézsaiás 40:29.)
- „De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a saskeselyűk, futnak és nem lankadnak meg, járnak és nem fáradnak el!” (Ézsaiás 40:31.)
- „Mert kegyelemből tartattatok meg, hit által; és ez nem töletek van: Isten ajándéka ez.” (Efézus 2:8.)
- „Új parancsokat adok néktek, hogy egymást szeressétek; amint én szeretlek titeket, úgy szeressétek ti is egymást. Erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok.” (János 13:34-35.)
- „Ne nyugtalankodjék a ti szívetek: higgyetek Istenben, és higgyetek én bennem.” (János 14:1.)

házba, ahol a nyoszolyájuk négy téglára helyezett két deszka volt. Másnap pedig mentek a bútorboltba, s megvásárolták a legszükségesebbeket az összetáncolt pénzből, s hozták haza teherataxival. Igen ám, de a szekrény nem fért be az ajtón, akárhogy forgatták is. Az ilyesmi azonban egy asztalosnak nem okozhat gondot, Elemér szét-szedte, bevitték a lapokat és bent összerakta.

Amikor összeházasodtak, Elemér öccse visszament Szatmárba. Fehérgyarmaton él. Később pedig, amikor Joli néni is és egyetlen testvére, a Dorogon élő Erzsike is betegek lettek, el kellett adniuk édesanyjuk házáat. Kárpátaljaiak vették meg, de nemcsak az ő házukat, hanem sok más épületet is. Át ugyan nem költöznek, viszont így jogosultak a magyarországi nyugdíjra. Ez azonban egy másik történet, mi maradjunk csak a házaspár ötven évvel ezelőtti életénél.

Az ifjú menyecske is a hajógyárban helyezkedett el, segédmunkásként a gép mellett. Szerencsére világéletében könnyen ismerkedett, így hamar beilleszkedett a közösségbe. Aztán, amikor a következő évben, 1967-ben megszületett Sándor, otthon maradt vele.

Vizük akkoriban még nem volt, a szomszédból hordta a fiatalasszony, de még a favágás is rámaradt – restelli is Elemér bácsi még ma is! De mit tehettek mást, hiszen mindketten reggeltől estig dolgoztak. Egyikük a gyárban kereste a gyarapodó család szükségleteire valót, másikuk otthon tette, amit kellett. A munkájuknak, szorgalmuknak megvolt az eredménye, a ház csinosodott, bővült. De sokszor elmondják a beszélgetésünk során, hogy mindezt a gyerekekért! Hogy nekik már jobb, könnyebb legyen!

Ezért is váltott munkahelyet még 1968-ban Elemér, s helyezkedett el a III. kerületi tanácsnál. Többet is keresett és többet is tudott otthon lenni. A tanácsi munkaszervezés szerint reggel megkapta a feladatokat, és ha akár délre végzett is, már nem kellett visszatérnie, hanem mehetett haza. Persze nem a pihenés végett sietett, hanem hogy kezdje a második műszakot. Akkorra már kialakította a műhelyét, amelyben asztalosmunkákat végzett a környékbeliék számára. Az első munkája egy kis ablak volt 300 forintért. Amikor elkészült és átvitte – nem kért érte semmit. Látta, hogy a megrendelőnek még nagyobb szüksége van a pénzre, mint neki.

A jó asztalosnak nem kellett cégér, híre hamar terjedt. Megbízható volt, a vállalt ha-

táridőt mindig tartotta, még akkor is, ha éjszaka nem pihent semmit. A szava kötelezte.

Néhány év és elkészült a fürdőszobájuk is, amit már a saját kút táplált. A szomszédokkal együtt ásták, kalákában. Jó kapcsolat alakult ki közöttük, szívesen emlékeznek most is rájuk – pedig ma már a közeli Attila utcában laknak.

Közben megjött a második baba is, Andrea. Amikorra pedig felnőtt a két gyerek, gondolták, legyenek önállóak, és ezért közösen otthonokot teremtettek. Sándor az édesapja – s egyben dédnagyapja – foglalkozását követte, asztalos lett, Andrea Bu-

A család a 70-es évek elején

dakalászon dolgozik bölcsődevezető-helyettesként, de Szentendrén él.

Külön lakik hát mindkét gyermek, ám még mindig a szülőknél kezdik a napjukat. Sándor együtt is ebédel velük, és a napjuk sem múlik el úgy, hogy ne érdeklődnének a szülők hogyléte felől.

– Áldott jó gyerekek, ráadásul nagyon össze is tartanak – mondja Joli néni. – Egyedül él mindkettő. Egyetlen bánatunk van csak, hogy még nincs unokánk. De talán majd azt is megadja a Jó Atyánk!

A sok munka mellett nem feledkeztek el azonban arról sem, Akitől az erőt kapták, kapják mindehhez. Mindkettőjüket hitben nevelték, a sátoros ünnepeket mindig szépen megültek, mint mindenki a kicsi falujukban. Joli néni nagyapja gondnok volt, édesapja presbiter.

– Karácsony éjjelén a kántálók a haranglábnál gyűltek össze és indultak el a faluban, hogy hírül adják a Megváltó születését. Mihozzánk általában éjjel három órára értek – emlékezik Joli néni. – Azzal kezdték a kántálást, hogy „Feljött már a csillag, / Feljött napkeletről, / A bölcsök láttára / Fényesen csillogva”.

– Nagy havak voltak még abban az időben, néha valóságos alagutakat kellett vágni bele – veszi át a szót Elemér bácsi. – Nem felejttem el, milyen csodálatos volt, hogy

karácsonykor minden irányból jöttek a templom felé az emberek. A karácsonyi hangulathoz hozzátartozott, hogy bár mindenki egyformán volt szegény, fenyőfánk még nem volt, legfeljebb két kis ág, de azért szinte mindenki vágott disznót az ünnepre. A sültkolbász nem maradt el az ünnepi asztalról. Nem voltak nagy ajándékok, de nagy volt a szeretet.

– Az esküvőnkön az az ének volt, hogy „Vezess Jézusunk, S véled indulunk...” Ezzel indultunk el a közös életünkben – sírja el magát Joli néni. – Ez kísért végig bennünket, és ma is Ő vezet.

Új falujukban, Budakalászon is keresték az alkalmat a találkozásra Jézussal. Megtudták, hogy a reformátusok a Szent István-telepi iskolában tartanak református istentiszteletet. *Demeter József* tiszteletes járt át. Általában négyen-öten jöttek össze egy-egy alkalomra. Egyszer elmentek templomba Pomázra is, nem sokkal azután, hogy Sándor megszületett, mert feljött Joli néni édesanyja és keresztanyja. De nem tudták, hogy mikor kezdődik az istentisztelet, ezért vasárnap reggel már 9 órára odamentek, gondolták, így nem késhetnek el. Nem is késtek el, valóban. A templom előtt egy bőszojnyás asszony álldogált, kérdezte, miben segíthet. Ekkor tudták meg, hogy az evangélikus istentiszteletre érkeztek, csak utána kezdődik a református. Ám ha már ott voltak, bementek arra, elvégre egy Istent imádunk evangélikus testvéreinkkel.

Joli néniék hálát adnak Istennek, hogy megismerhették *Orbán Laci* bácsit, *Réz Laci* bácsit, akik nagy szeretettel fogadták be őket Budakalászon, és aiktól sok mindent tanultak. Sokszor eljöttek hozzájuk, beszélgettek, Bibliát olvastak, közösen imádkoztak. Ma is jó szívvel emlékeznek ezekre az időkre. Sokat majtak *Szűcs Ferenc* tiszteletes úrértől, majd *Pap Lászlótól* és *Pap Lászlóné Erzsikétől*, akik a gyülekezet lelkipásztorai voltak. Mind-egyikükre nagy szeretettel emlékeznek.

Amikor a budakalászi gyülekezet önállósodott, Elemér bácsi, mint presbiter és a család továbbra is az új templomba járt, de aztán a házaspár egy idő után úgy gondolta, inkább a pomázihoz csatlakozik. Olyan szeretettel, barátsággal fogadták itt őket, amiért úgy érzik, köszönettel tartoznak. Hálások a Jó Atyának azért, hogy meghallgatta imádságaikat, és utat találtak, azóta valósággal szívják magukba az Isten beszédét az istentiszteleteken. És amikor csak tudja, Joli néni hozza a virágot a kertjéből a templom díszítéséhez.

– Itt érezzük igazán otthon magunkat – jelenti ki Elemér bácsi, mire Jolán néni bólint. – Amikor betegségünk miatt nem tudtunk istentiszteletre menni, *Nyilas esperes úr* elhozta az úrvacsorai jegyeket, de azon kívül is meglátogatott minket feleségével, a tiszteletes asszonnyal együtt. Nagyon szeretjük őket, és úgy érezzük, hogy ők is szeretnek minket. Rengeteg lelki ajándékot kapunk tőlük és a gyülekezet tagjaitól. Hálások vagyunk a Jó Atyánknak, hogy a közösség tagjai lehetünk.

Hardi Péter

JOLI NÉNI IMÁDSÁGAI (melyeket édesanyjától tanult gyermekkorában)

Reggeli imádság

Hogy felhoztad szép napodat rám,
gondviselő jóságodat megköszönöm, Atyám.
Buzgó szívvel arra kérlek,
e napodon is nyújtsd segítséged.
Törvényedtől, add, hogy el ne térjek,
dolgaimnak jó végéhez érjek.
Családom, háznépem vállára
ma se sújtsd balsorsod csapása.
A szegények ügyén szívem megessen,
boldogságomért más meg ne vessen.
Igyekeztet juttass, Atyám, az estére,
Így készíts engem az örök üdvösségre.
Ámen!

Napi ima

Őszekulcsolt kezekkel imát rebeg a szám,
hálát adok Néked, mennyei jó Atyám.
Megköszönöm előbb egész életemet,
de főképpen talán az öreg éveket.
Kegyelmed jóvoltából telnek napjaim,
erőt adsz elviselni testi fájdalmaim,

sőt reménnyel is táplálsz, naponta érzem még.
Nem mondtál le rólam megtartó Istenem,
de mikor hívsz és szólsz: „Jer, várlak, gyermekem!”
Megbékélten, örömmel nyújtom Feléd kezem.
Tudom, hogy kies tájra hívsz magadhoz engem,
hol az Úr Jézus ölen folytatom életem.
De míg itt élek, segedelmet kérek,
béke és szeretet töltse be a szívem.
Alázattal könyörgöm, legyen reánk gondod,
Máskülönben úgy legyen, ahogy Te akarsz.
Ámen!

Esteli imádság

Jó Istenem, Édesatyám, e napnak mulásán
Hozzád száll fel ismét hálaadó imám.
Te őriztél, segítettél engem,
munkáimban Te voltál mellettem.
Örömeit szívemnek Te adtad,
könnyeim, ha hulltak, fel is szárítottad,
így nyugodtan ér el az esteli álom.
Kísérj, Atyám, most is pihenő helyemre,
békességes álmot bocsáss szemeimre.
Kár, csapás, vagy bármi veszedelem,

kedvesem, családom, vagy engem ne érjen.
Mint sötét éjszakán lelkemet, testemet,
úgy őrizd, Istenem, egész életemet.
Vidáman keljek, és Tégedet áldva
térjek ismét földi dolgaimba.

A Jézusért, Ámen!

NÁLUNK KERESZTELTÉK

*Kis Barnabás
Isten népéhez
tartozik*

*Fehér-Oskolás Veronika
Isten népéhez tartozik*

ÉLŐ KÖZVETÍTÉS

Istentiszteleteinket most már
élőben is meghallgathatják
a testvérek a honlapunkon.

Pomáz-Csobánkai
Református
Társégyházközség

2013 Pomáz, Hfók tere 1.
26/325-297

Élő közvetítés

Igehirdetés közvetítése a pomázi református templomból
minden vasárnap 10:30-kor

Tíz éve *Ásztai Csabáné* kórusvezetőnk ötlete alapján – aki sajnos már nincs közöttünk – indult útjára a jótékonyági hangverseny évenkénti megrendezése. *Nyilas Zoltán* esperes úr, lelkészünk emlékeztetett bennünket, hogy akkor a parókia megújítására ajánlottuk fel a bevételt. Elmondta, hogy ezt a közösséget ismerte meg legelőször, mivel a gyülekezet őt hívta meg a megüresedett lelkészi szolgálat betöltésére. Hálával gondol ma is erre az eseményre, ahogy mi is örömmel fogadtuk családjával együtt. Nagy munkálatok indultak még akkor. Az udvaron még konténerek, a lakás is enyhén szólva feldúlt állapotban volt, így nem volt könnyű kiskorú gyerekekkel a kezdet számukra sem. De az lett a jelszó, hogy legyünk tíz év múlva is barátok. Hála az Úrnak, hogy köszönetet mondhatunk mindenért.

A 261. Zsoltár 1. és 2. versének eléneklése után *Nyilas Zoltán* esperes úr egy rövid igeskasszal köszöntötte a résztvevőket: Pál apostol második korinthusbeliekhez írott levele 8. fejezete alapján, mely az adakozásról szól. Az igében az apostol a jeruzsálemi szegények és nyomorultak megsegítésére kéri az embereket. Itt említette meg a *proton* szót, jelentése: hős, első, legelső. Legelőször mindenki Istennek adja át magát, ezután következhet minden egyéb. Minden időben legyenek elsők abban, hogy Isten felé forduljunk. Kegyelmes Isten, kinek életemet a kezébe adom: legyen ez az

hozzánk és dicsérni az Urat ezekkel a szívét melengető kórusművekkel.

A **Szent Cecília Kórust** is régi barátainkként üdvözölhetjük a hangversenyen. Katolikus testvéreinknek köszönettel tartozunk, hogy hívásunkra mindig készen állnak szolgálatukkal.

Három énekkel készült a kórus *Silacher Miklós* vezényletével: a 32. Zsoltár kánon és négyzólamú együttes feldolgozása, mely hitvallás, kegyelem és kérés: „Örvendezzettek, igazak, az Úrban”. Halottak napját is tartottuk az elmúlt napokban, a szeretteinkre való emlékezés gyertyagyújtással függ össze, szimbolizálva a túlvilági boldogságot, mikor a test majd egyesül a lélekkel: „Jézusomnak szívén megnyugodni jó”, négyzólamú mű formájában hangzott el.

Utána a 97. Zsoltár *Halmos László* feldolgozásában: „Minden földek Istent dicséritek”. A katolikus egyház az advent első vasárnapját megelőző vasárnapon köszönti az egyházi év végét utolsó vasárnapként, melyet *Krisztus Király vasárnapnak* hívnak.

Megszokott dolog, hogy mindig a rendező kórus fejezi be a hangversenyt, most is így történt.

A **Psalmus kórus** először a 42. Zsoltár négy szólamú feldolgozását énekelte: „Mint a szép híves patakra”, Béza Tódor szövegével, Szenci Molnár Albert fordításában, C. Goudimel dallamával. A reformáció ünnepének kerek évfordulós közelsége is adta az alkalmat, hogy az evangélikus könyv 467. énekét Orbán György által feldolgozott „Ébredj bizonyágtévő lélek” éneket is elénekeljük. Majd „Az Úrra bizzad sorsod” Franz Schubert mű következett Gerzsenyi László ma-

gyar fordításában. Kórusunkat *Császár Kriszta* és *Kiss Árpádné Piri* vezényelte.

Befejezésül a közös ének következett: J.S. Bach „Hagyjad az Úristenre te minden utadat”. Nagyon szép délután volt, jó volt ismét énekléssel hálát adni a mi Urunknak, és jó volt együtt énekelni, majd egy rövid imával befejezni a templomi szolgálatot.

Ezután vendéglátásra és eszmecezerére hívtuk a kórusokat, ahol szó esett a tervezett szolgálatokról, kottacserekről, és persze baráti beszélgetéseket folytattunk egymással.

Arról is beszélgettünk, hogy a bevételt a templom körüli kert felújítására fordítjuk. Lelkészsünk elmondta, hogy 2017-ben kerül erre sor. A Kossuth Lajos utcai részre bibliai növények kerülnek. A Biblia is egy növényről kapta a nevét, azért mert régen a papírt a papirusz növényből készítették, tehát a Biblia szó Könyvet jelent. Ide tartoznak még a következő növények: búza, szőlő, len, olajfa, cédrus, füge, tömjén, sáfrány, nárcisz, ciklámen, pipacs, margaréta, golgotavirág, mustár(mag), hogy csak a legfontosabbakat említsem.

A tiltott fa a mai fordításban alma néven használatos, de a zsidók az almát még nem is-

merték, tehát valami hasonló gyümölcs miatt került a Biblia mai fordításába.

Akáciából készült a frigláda, a szent sátor váza és az áldozati oltár. A cédrus Izraelt és annak népét szimbolizálja. Nyárfák, füzek, leanderek sűrű bozótosokat alkottak.

Kedvelték a zsidók a vörös-, póré- és a fokhagymát, salátát, dinnyét, uborkát.

Fűszernövény volt az üröm, sáfrány, babér, majoránna, fahéj, mustár, koriander.

Ezek a növények szerepelnek nagyrészt a Bibliában, és szépen fogják díszíteni az e növényekből odakerülő templomkertet.

A Luppa Vidor utca felőli részre a régi sírkövek lesznek elhelyezve, így lesz teljes a templom körüli kert.

Jó lesz látni, hogy ehhez kórusunk is – ha kis részben is – de hozzájárul.

Andrási Jánosné Mária

Az összkórus szolgálata

alapja mai hangversenyünknek! Majd imával fejeződött be az áhítat.

Ezután a kórusokat, előjárókat és a résztvevőket köszöntötte, végül az előbb megkezdett ének 3. és 4. versét énekeltek el.

Elsőként a **Szentendrei Evangélikus Egyház Kórusa** *Árvai Janka* vezényletével énekelte. A kórust *Horváth-Hegyi Olivér* evangélikus lelkész mutatta be. Elmondta, hogy minden próba előtt ugyanazt az imát mondják el. A mai alkalomra nem tudott mindenki eljönni, így inkább kamarakórus formát alkottak. Két- és négyzólamú műveket énekeltek, egy éneket angolul, a többit magyarul. Többek között az általunk is jól ismert „Tarts meg, Urunk, szent igédde!” ének is elhangzott.

A **Teleki-Wattay vegyeskar** *Méhes Imre* vezényletével két művet hozott. Mindkét mű latinul hangzott el, ezért a karvezető röviden ismertette a kórusművek tartalmát, melyek a következők voltak: R. Thompson: „Alleluja”, Orbán György: „Ave verum corpus”. Mindkét művet a tőlük megszokott magas színvonalon adták elő, mi is boldogan fogadtuk, hogy erre az alkalomra is készen álltak hívásunkra eljönni

Silacher Miklós karmagy és Demeter Miklós orgonista

Réges régen, élt egyszer egy idős suszter, messze-messze, egy kis orosz falucskában. Panovnak hívták, de senki nem szólította Panovnak, Panov úrnak, sőt még Panov suszternek sem. Bárhová ment a kis falucskában, mindenki annyira szerette, hogy csak Panov apónak szólították.

Panov apó nem volt gazdag, egyetlen kis szobácskája volt, melynek ablaka az utcára nézett. Ebben a kis szobában lakott és ez volt egyben a műhelye is. De azért szegény sem volt. Minden szerszáma megvolt a suszter

mesterséghez, volt egy vastűzhelye, aminél melegeedett és ételt főzhetett, volt egy nagy fonott kosárszéke, ahol időnként elszunyókált, egy masszív ágya színes takaróval és egy kis olajlámpája, hogy esténként legyen mivel világítania. Mindig olyan sokan akartak új cipőt csináltatni vagy a régit foltoztatni, sarkaltatni, talpaltatni, hogy Panov apónak mindig volt elég pénzre kenyérré, kávéra és káposztára, amiből levest főzött. Így Panov apó

szinte mindig vidám és boldog volt. A szeme csak úgy ragyogott kis kerek szemüvege mögött. Egész nap dudorászott, vagy füttyörészett, a járókelőket pedig hangos jókívánságokkal köszöntötte.

De ezen a napon másként volt. Panov apó szomorúan állt kis szobája ablakánál, és fe-

LEV TOLSZTOJ: PANOV APÓ KÜLÖNÖS NAPJA (Jézust várva)

leségére gondolt, aki már régen meghalt, meggyermekkeire, akik felnőttek és elköltöztek. Karácsony este volt, és mindenhol együtt volt a család. Panov apó végignézett a falu házain. Minden ablakból gyertyák és lámpák vidám fénye szűrődött ki, és már álltak a karácsonyfák. Hallotta a nevetést és a gyermekek boldog zibongását játék közben. Érezte a sülő hús illatát, mely az ablak és ajtó melletti repedéseken szivárgott be. „Bizony, bizony” – de nem volt senki, aki visszavarázsolhatta volna szemének ragyogását kis kerek szemüvege mögött. Panov apó nagyot sóhajtott. Azután komótosan meggyújtotta az olajlámpát, odament a polchoz, és levett egy régi barna könyvet. Lesepergette az ottmaradt bőrdarabkákat a padról, feltett egy bögre kávéra a tűzhelyre, leült a fonott kosárszékebe és elkezdett olvasni.

Panov apó nem járt iskolába, és nem tudott valami jól olvasni, ezért ujjával követte a szöveget, és hangosan olvasott. A karácsonyi történetet olvasta, hogy Jézus nem házban, hanem egy istállóban született, mert nem volt számukra hely a vendégfogadó háznál.

„Bizony, bizony” – mondta Panov apó, bajuszát pödörgetve: „Ha idejöttek volna, elalhattak volna az ágyamon, a kisbabát betakarítam volna meleg takaróval. Örülnék, ha lenne itt velem valaki, és egy kisgyermek, akivel eljátszanék.” Panov apó felállt, és megpiszkálta a tüzet. Kint ködösre fordult az idő. Így feljebb csavarta a lámpát, töltött magának egy csésze kávéra és folytatta az olvasást.

Arról olvasott, hogy gazdag bölcsek keltek át a sivatagon, hogy ajándékot vigyenek Jézusnak, aranyat és illatos fűszereket.

„Bizony, bizony” – sóhajtott fel Panov apó – „ha Jézus idejönne, nem tudnék neki mit adni.” Azután elmosolyodott és a szeme felragyogott, kis kerek szemüvege mögött. Felállt az asztal mellől, és odament a polchoz. Volt ott egy zsineggel átkötött poros doboz. Felnyitotta a dobozt, és kivett egy pár apró cipőcskét. Kezébe vette a kis cipőket és mozdulatlanul állt. Ez volt a legjobb pár cipő, amit valaha készített. Óvatosan visszatarotta őket a dobozba, azután újra leült a kosárszékebe. „Ezzel ajándékoznám meg” – dünnyögte. Sóhajtott egyet és tovább olvasott.

Ki tudja, talán a szoba melege tette, vagy amúgy is későre járt, de Panov apó csontos ujjai nemsokára lecsúsztak a lapról, szemüvege is lecsúszott az orráról, és csöndesen elaludt. Kint egyre nagyobb lett a köd. Elmosódott alakok haladtak el az ablak előtt, de az öreg suszter csak aludt tovább, és még

horkolt is egy kicsit. Hirtelen egy hang szólította: „Panov apó, Panov apó!” Az öregember felugrott. „Ki az?” – kérdezte, amint körül nézett. Elég rosszul látott a szemüvege nélkül, de biztos volt benne, hogy senki sincs a szobában. „Panov apó!” – szólt újra egy hang. „Azt kívántad, hogy megláthass, hogy betérjek a műhelyedbe, és megajándékozhass. Holnap reggeltől estig figyelj, és én eljövök. Légy nagyon figyelmes, hogy felismerj, mert nem mondom meg, ki vagyok!”

Azután újra csend lett. Panov apó megdörzsölte a szemét és felállt. A kályhában már elégett a szén, a lámpa pedig teljesen kialudt, de kívülről csengők hangja hallatszott. Itt a karácsony, csilingelték.

„Ő volt” – mondta magában az öreg suszter. „Jézus volt.” Elgondolkozva megpödörte a bajuszát. „Lehet, hogy csak álom volt – de azért figyelni fogok, és remélem, hogy karácsony napján meglátogat. De hogyan fogom megismerni? Hiszen nem maradt kisgyermek, felnőtt, király lett, és azt mondta, hogy Ő az Isten Fia.” Az öregember megcsóválta fejét. „Bizony, bizony” – mondta –, „nagyon kell majd figyelnem.” Panov apó le sem feküdt. Ott ült fonott székében az ablakkal szemben és figyelt, mikor jön arra valaki. Lassan-lassan felkelt a nap, és sugarai megvilágították a macskaköves utat. Senki sem járt az utcán.

„Főzök magamnak egy jó kávéra karácsony reggel.” – mondta Panov apó vidáman, csak úgy magának. „Begyűjtöm a kályhát és főzök egy nagy adag gőzölgő kávéra, de az egyik szemem azért mindig az ablakon lesz. Remélem ma, eljön!” Panov apó várt. Végre jött valaki: egy alak tűnt fel a kanyargós utca másik végén. Panov apó kilesett a jégvirágos ablakon. Nagyon izgatott volt – lehet, hogy Jézus jön hozzá. Csalódottan fordult el. Az alak egyre közeledett. Lassan jött az úton, meg-megállva. Panov apó tudta már, hogy ki jön – az öreg utcaseprő, aki minden héten arra jött talicskájával és seprűjével. Panov apó

mérges lett. Jobb dolga is volt, mint öreg utcaseprőket figyelni. Istent várta, Jézust, a királyt. Türelmetlenül elfordult az ablaktól, és jó ideig várt, hogy az utcaseprő elmenjen. De mikor visszafordult, az öregember még mindig ott állt az utca másik oldalán, Panov apó boltjával szemben. Letette a talicskáját, kezét dörzsölgette, és dobogott a lábával, hogy egy kicsit felmelegedjen. Panov apó nagyon megsajnálta, mert látszott, hogy nagyon fázik.

Még elképzelné is rossz, hogy valakinek karácsonykor is dolgoznia kell! Panov apó megkocogtatta az ablakot, de az öregember nem hallotta, így kinyitotta műhelyének ajtaját. Az ajtóból kiszólt: „Jöjjön be!” Az utcaseprő kicsit ijedten fordult hátra – az emberek gyakran durván bántak vele a munkája miatt –, de

Panov apó mosolygott. „Mit szólna egy csésze kávéhoz?” – szolt neki. „Látom, hogy teljesen át van fagyva.” Az utcaseprő egyből otthagya a talicskáját. „Hát, bizony jól esne!” – mondta, és bement a kis műhelybe. „Igazán nagyon kedves magától, igazán nagyon kedves.” Panov apó kitért egy csésze kávé a tűzhelyen lévő kannából. „Ez a legkevesebb, amit tehetek” – felelte. „Hiszen karácsony van.” Az öregember felsóhajtott. „Nekem ennyi a karácsony.” Miközben a kályha mellett melegedett, nedves ruhájának párolgása kesernyős szaggal töltötte el a szobát.

Panov apó visszatért előbbi helyére az ablak mellé, és figyelte az utcát.

„Látogatót vár?” – kérdezte az utcaseprő. „Remélem, nem vagyok útban!” Panov apó megrázta a fejét. „Én, ...hm, hallott már Jézusról?” – kérdezte. „Isten Fiáról?” – kérdezett vissza az öregember.

„Ma meg fog látogatni” – válaszolta Panov apó. Az öreg utcaseprő megdöbbenve nézett rá.

Így Panov apó elmondta az egész történetet. „Ezért figyelem, hogy mikor jön” – fejezte be. Az utcaseprő letette a csészéjét, szomorkásan megcsóválta a fejét és elindult az ajtó felé. „Sok szerencsét!” – mondta. – „És, hm, köszönöm a kávé!” Most először elmosolyodott. Azután sietve kilépett az utcára, és fogta a talicskáját. Panov apó az ajtóból nézett az utcaseprő távolodó alakja után.

Szétnézett. A téli nap sugarainak melege megolvasztotta a jégvirágokat az ablakon és a csúszós jeget a macskaköveken. Az emberek mozgolódni kezdtek, néhány részeg még most tántorgott haza az előző esti mulatság után. Ünneplőbe öltözött családok siettek, hogy meglátogassák rokonaikat. Mindnyájan mosolyogva köszöntötték a műhelye ajtajában álló Panov apót. „Boldog karácsonyt, Panov apó!”

– mondták. Az öreg suszter is köszönt, visszamosolygott, de nem állította meg őket, hiszen mindnyájukat jól ismerte. Ő valaki mást várt. Éppen be akarta zární az ajtót, mikor észrevett valamit. A fal mellett, az árnyékban egy nő közeledett karján kisbabával. Nagyon sovány volt, láthatóan fáradt és ruhája is kopott.

Panov apó nézte-nézte, azután odaszólt neki: „Jöjjön be és melegedjen meg egy kicsit!” A nő meglepődve tekintett fel és el akart szaladni, de azután meglátta, hogyan ragyog az öreg suszter szeme kis kerek szemüvege mögött. „Nagyon kedves magától” – mondta az asszony, miközben Panov apó félreállt, hogy bemehessen a kis műhelybe. Az öreg csak megrántotta a vállát. „Ugyan, szóra sem érdemes!” – felelte. „Csak láttam, hogy nagyon át lehet fázva. Messzire megy?” „A szomszéd faluba” – válaszolta az asszony. „Még vagy hat kilométer. Tudja, lent laktam a malomnál, de nincs pénzem a laktérre, ezért el kellett jönnöm. Most az unokatestvéremhez megyek, hátha befogad, mert nincs férjem.” Az asszony bement, és megállt a kályha mellett. Panov apó karjába vette a kisgyermekét. „Megkínálhatom egy kis levessel és kenyérral?” – kérdezte. De az asszony büszkén elutasította. „Akkor legalább fogadjon el egy kis tejet a gyermek számára!” – mondta. „Meglángyosítom a tűzhelyen. Ne aggódjon” – ragyogtak az öregember szemei –, „nekem is voltak gyermekeim.” A kicsi csuklott egyet és vidáman rugdalózott a lábával. „Bizony, bizony” – mondta Panov apó a fejét csóválva. – „Szegény kicsikének nincs is cipője.” „Nincs miből vegyek.” – mondta keserűen az asszony.

Miközben Panov apó a gyermeket etette, támadt egy gondolata. El akarta hessegetni, de csak visszajött. A doboz a polcon. Az a pár cipő, amelyet oly sok évvel ezelőtt készített, talán jó lenne ennek a kis csöppségnek. Így Panov apó elővette a kis cipőket, és felhúzta a gyermek lábára. Pont ráillett. Tökéletes, mintha csak ráöntötték volna! „Fogadja el ezt a pár cipőt!” – mondta kedvesen. Az asszony nagyon örült. – „Hogyan hálálhatnám meg?” – kiáltott fel. De Panov apó már nem is hallotta. Aggódva tekintett ki az ablakon. Csak nem ment el Jézus, míg ő a gyermeket etette? – „Valami baj van?” – kérdezte együtt érzően az asszony.

„Hallott már Jézusról, aki karácsonykor született?” – válaszolt a suszter egy kérdéssel. Az asszony bólintott. „Ma el fog jönni” – mondta Panov apó. – „Megígérte.” És elmesélte az álmát, ha egyáltalán álom volt. Az asszony figyelmesen hallgatta, míg be nem fejezte a történetet. Úgy nézett, mint aki nem

egészen hiszi, amit hallott; de azért kedvesen megveregette az öregember vállát, és így szólt: „Remélem, valóra válik az álma. Igazán megérdemli, hiszen olyan kedves volt hozzám és a gyermekhez!” És az asszony folytatta útját. Panov apó bezárta megögte az ajtót. Melegített magának egy nagy adag káposztalevest a tűzhelyen, és újra elfoglalta helyét az ablaknál.

Teltek az órák és az utcán jöttek-mentek az emberek. Panov apó jól megnézett mindenkit, de Jézus nem jött el. Ekkor nagy ijedtség fogta el. Talán Jézus eljött, de ő nem ismerte fel? Vagy addig haladt el az utcán, míg ő a tüzet piszkálta vagy a levesét melegítette, és egy pillanatra elfordult? Az öreg suszter nem tudott tovább nyugodtan ülni. Odament az ajtóhoz, hogy még egyszer szétnézzen. Mindenféle emberek jöttek: gyermekek, idősök, koldusok, nagyanyók, vidám és mogorva emberek; némelyekre rámosolygott, másoknak bólintott, a koldusoknak, pedig egy pár fillért, vagy egy darab kenyeret adott. De Jézus nem jött.

Leszállt az este, mindent elborított a decemberi köd. Az öreg suszter szomorúan meggyújtotta az olajlámpást, és fáradtan ült le fonott kosárszékebe. Elővette a könyvet, de olyan nehéz volt a szíve, és a szeme is annyira fáradt, hogy nem tudta kibetűzni a szavakat. „Csak álom volt az egész” – mondta magában szomorúan. „Olyan nagyon hinni akartam benne; annyira vártam, hogy eljőjön.”

Két hatalmas könnycsepp gyűlt össze a szeme sarkában, és legördült az arcán.

Hirtelen úgy tűnt, mintha valaki lett volna a szobában. Panov apó könnyein keresztül egy sor embert látott áthaladni a kis szobán. Ott volt az utcaseprő, az asszony kisgyermekével – mindenki, akit látott, vagy akivel beszélgetett aznap. Ahogy elhaladtak mellette, suttogva azt kérdezték. „Nem láttál engem, Panov apó? Nem láttál?” „Ki vagy?” – kiáltott fel az öreg suszter, és nehézkesen felállt, a székből. „Ki vagy? Kérlek, mondd meg!” Azután ugyanazt a hangot hallotta, mint előző este, bár hogy honnan jött nem tudta volna megmondani. „Éheztem, és ennem adtál, szomjaztam, és innom adtál, jövevény voltam, és befogadtál. Miközben ezeken az embereken segítettél – velem tetted azt.” Majd megint teljes csend lett. A könnyek felszáradtak az öregember szeméből. „Bizony, bizony!” – mondta lassan Panov apó, ősz bajuszát pödörgetve. „Hát, mégiscsak eljött!” Elgondolkodva bólogatott. Majd elmosolyodott, és szeme újra ragyogott kis kerek szemüvege mögött. ■

KÖNYVAJÁNLÓ

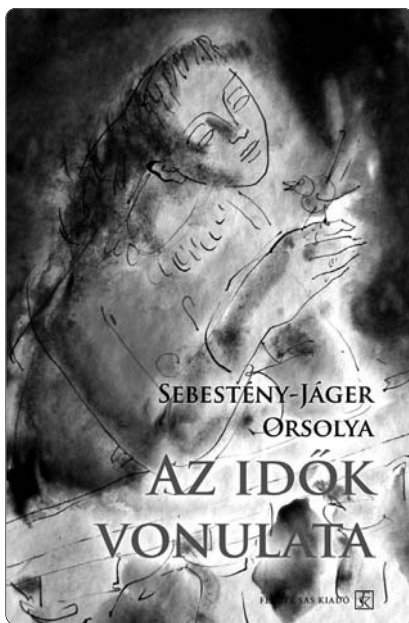
VERSEK – ANGYALOK – MESÉK

Sebestény-Jáger Orsolya és barátainak
könyveiről

Az iratterjesztésben található könyvek közül ezúttal Sebestényné Jáger Orsolya lelkipásztor, gyülekezetünk tagja, és barátai könyveit szeretnénk a kedves testvérek figyelmébe ajánlani.

Orsolya verseskötetének címe: „Az idők vonulata”. A keresztyén versektől általában nem várunk el irodalmi színvonalat, ezért különösen feltűnő és örömteli, ha egy olyan verseskötetet veszünk a kezünkbe, amelyből nem a laikus rímfaragó szól hozzánk, hanem magas irodalmi mércével mérve is a költészetbe sorolható versekkel találkozhatunk. (Ezzel a különbségtétellel természetesen nem kívánjuk a vallásos versek művelőit megbántani, mert az ő Istennek átadott életükből felhangzó háladal is nagyon fontos része a dicsőítésnek.) Istenes versekkel azonban nem könnyű rangot szerezni az irodalmi világban, mert a hivatalos fősodorra jellemző a vallásos-hívó érzület, kegyesség. Ezért nagy keresztyén költőink, Reményik Sándor, Sík Sándor, Mécs László stb. életműveit sem jegyzik az irodalomtörténetek az élvonalba tartozóknak, a hivatalos irodalomkritika mindig háttérbe sorolta őket. Persze nem a művészi kvalitás okán. Sajnos vallásos költőink ezt a háttérbeszorítottságot többféleképpen élik (élték) meg, mert vagy valóban „lejjebb adják”, vagy a fősodorba törnek és elvilágiasodnak. Orsolya versei azonban a példa arra, hogy van más út is: magas irodalmi minőséggel hűségesen „Istenesnek” maradni.

Orsolya versei tele vannak hálás érzélemmel, amire nagy szükség van korunk érzelmi sivatagában. Minden költői szó,

mely Istent dicsőíti, egy-egy csepp a szomjazónak, mert a szeretet tüze lobog benne, mert minden igyekezete, közlendője fölfelé tör. Mindezen felül pedig minden sorában benne van a női lélek, amely egyéni költészetté teszi, amely meglátja a gyermek arcában az időtlenséget, a lélek anyaföldjébe vetett magról és a hívó szóra születő szívről beszél, melyben nem lesz határ. A bibliai képek szinte megelevenednek az emberben: látjuk a tizenkettőt, amint „csata előtti” csendben ülnek zavartan, miközben Jézus a lábukat mossa, és ismerősnek tetszik a korbácsos áradatban hanykódó csónakból Istenbe kapaszkodó tekintet is. Csupa női érzékenység, versből font ima. Semmi szégyél, semmi góg, magamutogatás, semmi „én”, csak Ő. Ami a költő, az csupa csend. Orsolya verseiből árad az a kedves illat, amely lényéből fakad.

Ha a költő lelke a versben visszhangzik, az a költészet. De Orsolya versei ennél is nagyobb titkot rejtenek, mert bennük a Lélek visszhangzik. Az a talentum, ami Orsolyában van, az a Lélektől adatott. Áldjuk Istent ezért a talentumért.

A Csesznák Mesesarok magánkiadásában jelent meg a „Papírangyalok” című könyv, melyben szintén megtalálhatók Orsolya versei, baráti köre néhány tagjának történetei és meséi között. Kedves, bájos, szívhez szóló történetek ezek; versek a szeretetről, barátságról, karácsonyról, gyermekeknek és felnőtteknek egyaránt. A

SEBESTÉNY-JÁGER
ORSOLYA

AZ IDŐK VONULATA

Az éjjel a feledésé:
sápadt színeken át szalad
álmaink kibomló hálója,
mit nem tarthat fogva a pillanatot.

A reggel a vigasztalás:
szemed a fényt szótlán beissza,
hogy feledd a megszerzett tudást:
időnk nem térhet soha vissza.

A délután langyos álmodás:
rigók nesze lombok sátorán,
örök kötés – örök oldás
s mindenén át megannyi talán.

Az este az emléké:
már mind távolabb a földtől,
lábujjhegyen elrugaszkodva,
s kezdődik minden – máshol – előlről.

könyvből Orsolya egyik versét idézzük föl:

KARÁCSONYI ÉNEK

Az ajtó előtt állva közénk ereszkedett
a fények függönyén a csöndes szó: lehet.

A fa alatt megálltunk, vállunk összeért.
Mennyből jött az angyal, s mi tudtuk, hogy miért.

Majd bontogattuk együtt papírból a csodát,
az emlék metszón tiszta, akár a jégvirág.

Felnőtté lettem. Az ajtó túlsó felén
most három kicsi arcon ragyog föl a fény,

s mindenem adnám, hogy érthessék a csodát:
Születésednek evangéliumát.

Ugyanez a kiadó adta ki a „Lapibaba oviba megy” című mesekönyvet. Borika és Lapibaba kalandjai a mindennapi életből vett események, éppen ezért a gyermekek számára is könnyen érthetőek. A mesék kedvesek, játékosak, friss humorral fűszerezettek. Olyan egyetemes értékeket közvetítenek szórakoztató formában, mint a szeretet, a gondoskodás, az egymásra figyelés, a család. A dallamosan verses forma megkönnyíti a kis olvasóknak, hogy a szöveget kívülről megtanulják, ugyanakkor nem válik erőltetetté, a természetes beszédet idézi. Az egész oldalas gyönyörű illusztrációk szinte képregényként végigvezetnek az egész történeten.

Borika és Lapibaba kedves alakját az olvasók biztosan hamar a szívükbe zárják. Estéről estére újraolvasva történetüket, mindig újabb játékoságot, rejtett humort fedezhetnek fel a szövegben. Ezért nem válik unalmassá ez a mesekönyv többszöri olvasás után sem.

Meleg szívvel ajánljuk ovisoknak, kisiskolásoknak, szülőknél, nagyszülőknél.

Hamar Jánosné Enikő – Puskás Attila ■

NAPLÓ

ALKALMAINK VOLTAK:

2016. október 30. ■ Konfirmálók bemutatása.
 2016. október 31. ■ Reformáció ünnepe. A Psalmus kórus szolgálata a pomázi templomban.
 2016. november 12. ■ Jótékonyági hangverseny a pomázi templomban.
 2016. november 13. ■ Gyermekdelután; szülők délutáni alkalm. Presbiteri gyűlés.
 2016. november 19. ■ Kiránduló körünk túrája a csikóvári tóhoz.
 2016. november 21-25. ■ Evangelizáció a csobánkai imaházban, *Pályi Péter* kisoroszi lelkipásztor szolgálatával.
 2016. november 27. ■ Csendes délután Csobánkán. A Psalmus kórus szolgálata a pomázi római katolikus templomban.
 2016. december 4. ■ Ünnepi hálaadó istentisztelet a csobánkai imaházban, *Dr. Szabó István* püspök úr szolgálatával a csobánkai imaház felszentelésének 70. évfordulója alkalmából.
 2016. december 10. ■ A Baba-mama kör adventi jótékonyági alkalm.
 2016. december 11. ■ Gyermekszolgálatok csendes délutánja Pomázon.
 2016. december 18. ■ Adventi gyermekdelután; szülők délutáni alkalm. Presbiteri gyűlés.
 2016. december 22. ■ Idősek karácsonya a pomázi gyülekezeti házban.
 2016. december 24. ■ Gyermekkarácsony Csobánkán és Pomázon.

TERVEZETT ALKALMAINK:

2016. december 25. ■ Karácsonyi istentisztelet úrvacsorai közösségben. Psalmus kórus szolgálata Csobánkán.
 2016. december 26. ■ Karácsonyi istentisztelet úrvacsorai közösségben.
 2016. december 31. ■ Óév. 9.00 istentisztelet a csobánkai imaházban; 18.00 istentisztelet a pomázi templomban.
 2017. január 1. ■ Újév. 9.00 istentisztelet a csobánkai imaházban; 10.30 istentisztelet a pomázi templomban.
 2017. január 16-20. ■ Ökumenikus Imahét Pomázon.
 2017. január 22. ■ Úrvacsorai közösség istentiszteleteinken. Ökumenikus Imahét Csobánkán.
 2017. február 12. ■ Felnőtt konfirmáció Pomázon.
 2017. február 27-március 3. ■ Egyházmegyei presbiteri/gyülekezeti munkás csendes hét Mátraházán.
 2016. december 25. ■ Karácsonyi istentisztelet úrvacsorai közösségben. Psalmus kórus szolgálata Csobánkán.
 2016. december 26. ■ Karácsonyi istentisztelet úrvacsorai közösségben.
 2016. december 31. ■ Óév. 9.00 istentisztelet a csobánkai imaházban; 18.00 istentisztelet a pomázi templomban.
 2017. január 1. ■ Újév. 9.00 istentisztelet a csobánkai imaházban; 10.30 istentisztelet a pomázi templomban.
 2017. január 16-20. ■ Ökumenikus Imahét Pomázon.
 2017. január 22. ■ Úrvacsorai közösség istentiszteleteinken. Ökumenikus Imahét Csobánkán.
 2017. február 12. ■ Felnőtt konfirmáció Pomázon.
 2017. február 27-március 3. ■ Egyházmegyei presbiteri/gyülekezeti munkás csendes hét Mátraházán.

KERESZTELŐ:

2016. november 6. ■ **Farkas Bettina és Farkas Vince.**
 2016. december 4. ■ **Kis Barnabás.**
 2016. december 18. ■ **Fehér-Oskolás Veronika**

HALÁLOZÁS, TEMETÉSEK:

2016. szeptember 13-án elhunyt **Suták Mihályné** (†61) testvérünk, temetése 2016. november 18-án volt a pomázi római katolikus újtemetőben.
 2016. október 3-án elhunyt **Papp Sándor** (†63) testvérünk, temetése 2016. október 20-én volt a békásmegyeri urnatemetőben.
 2016. október 22-én elhunyt **Bartha Lajosné** (†67) testvérünk, temetése 2016. november 2-án volt a pomázi ravatalozóból.
 2016. október 28-án elhunyt **Almási Bálint** (†66) testvérünk, temetése 2016. november 15-én volt pomázi református temetőkertünkben.
 2016. november 18-án elhunyt **Kovács Béla** (†89) testvérünk, temetése 2016. december 7-én volt a rákoskeresztúri új köztemetőben.
 2016. november 24-én elhunyt **Kapornai Zoltán** (†62) testvérünk, temetése 2016. december 2-án volt a pomázi ravatalozóból.
 2016. november 29-én elhunyt **Borsi János** (†91) testvérünk, temetése 2016. december 7-én volt a pomázi ravatalozóból.

AZ ÖKUMENIKUS IMAHÉT PROGRAMJA POMÁZON ÉS CSOBÁNKÁN 2017. január 16 – 20.

- 2017. január 16. 18.00 – Református közösség által vezetett alkalom a református templomban.
Igehirdető: Horváth-Hegyí Olivér evangélikus lelkipásztor.
- 2017. január 17. 18.00 Szerb ortodox közösség által vezetett alkalom a szerb ortodox templomban.
Igehirdető: Ljubisav Milisavic szerb ortodox lelkipásztor.
- 2017. január 18. 18.00 – Görögkatolikus közösség által vezetett alkalom a Karitás ház Szent Miklós kápolnában.
Igehirdető: Erdődi Ferenc római katolikus lelkipásztor.
- 2017. január 19. 18.00 – Római katolikus közösség által vezetett alkalom a római katolikus templomban.
Igehirdető: Nyilas Zoltán református lelkipásztor.
- 2017. január 20. 18.00 – Evangélikus közösség által vezetett alkalom a református templomban.
Igehirdető: Dr. Mosolygó Péter görögkatolikus lelkipásztor.
- 2017. január 22. 16.00 – Szerb ortodox közösség által vezetett alkalom a csobánkai szerb ortodox templomban.
Igehirdető: Ljubisav Milisavic szerb ortodox lelkipásztor.

Gyülekezeti újságunk következő száma várhatóan 2017. február 26-án jelenik meg.

GYÜLEKEZETÜNK RENDSZERES ALKALMAI

Hétfő:	9.30 baba-mama kör Pomázon (hónap első és harmadik hétfőjén) 17.00 imaóra (páratlan heteken) Pomázon
Kedd:	18.00 kékkereszt alkalom Pomázon 18.00 bibliaóra Csobánkán
Szerda:	18.00 bibliaóra Pomázon
Csütörtök:	18.00 imaóra (páratlan heteken) Csobánkán
Péntek:	19.00 ifjúsági bibliaóra Pomázon
Vasárnap:	9.00 istentisztelet és gyermekistentisztelet Csobánkán az imaházban 10.30 istentisztelet és gyermekistentisztelet Pomázon a templomban, illetve a gyülekezeti házban

ÁLDÁS, BÉKESÉG!

A Pomáz-Csobánkai Református Társegyházközség lapja
Cím: 2013 Pomáz, Hősök tere 1.; – **Telefon:** 06-26-325-297
Csobánkai Gyülekezeti Ház: 2014 Csobánka, Béke u. 19.

E-mail cím: pomaz-csobanka@reformatus.hu
Honlapcím: http://www.pomaz.reformatus.hu

Gyülekezetünk számlaszámai:

Pomáz: 10918001-00000034-47170002
Csobánka: 10918001-00000034-47170019

Felelős kiadó: Nyilas Zoltán lelkipásztor

(e-mail: znyilas@freemail.hu)

Szerkesztőbizottság: Nyilas Zoltán, Hardi Péter, Mazaray Sándor, Görbe Ferenc, Dr. Puskás Attila.

Szerkesztő: Dr. Puskás Attila

(e-mail: dr.puskas.attila@t-online.hu; Tel.: +36-20-9355-362)

Terjesztési felelős: Erdélyi Sándor

(e-mail: erkuchenbauer@gmail.com; Tel.: +36-20-9325-110)

Megjelenik kéthavonta 400 példányban, ingyenes terjesztésben.

Adományokat köszönettel elfogadunk.

KIÁLLT A KERESZTÉNYEK MELLETT THERESA MAY

Tabu lett a karácsony egyes brit vállalatoknál

Nem szabad a keresztényeket diszkriminálni azért, mert munkahelyükön a hitükről vagy a karácsonyról beszélnek – mondta Theresa May. A brit miniszterelnök azután beszélt erről a londoni parlamentben, hogy az Esélyegyenlőségi és Emberi Jogi Bizottság (EHRC) nevű brit állami szervezet vezetője, David Isaac közölte: egyre több vállalatban tiltják be az irodai karácsonyi ünnepségeket, mert a munkaadók attól tartanak, hogy megsértik a nem keresztény alkalmazottakat.

A miniszterelnök közölte, egyetért azzal a nemrég nyilvánosságra hozott jelentéssel, amely szerint „a kereszténységet ünnepelni kell, nem becsmérelni”. – Az adventi időszakban vagyunk, országunkban erős hagyományai vannak a vallási toleranciának és a szólásszabadságnak, keresztény örökségünkre mindannyian büszkék lehetünk – hangsúlyozta Theresa May. A keresztény ügyvédek tömörítő brit egyesület, a The Lawyers' Christian Fellowship szóban forgó jelentése –

amelyre a kormányfő is hivatkozott – figyelmeztet: a társadalom kezdi elfelejteni, hogy a modern szabadságjogok a Biblián alapulnak. A társaság szerint senkinek nem kellene szégyenkeznie amiatt, hogy hite alapján alkot véleményt társadalmi és politikai ügyekről.

Hamarosan közzéteszi saját jelentését az Esélyegyenlőségi és Emberi Jogi Bizottság is, amely hevesen bírálja a keresztényeket diszkrimináló és a karácsony megünneplését megtiltó vállalatokat. A jelentés említést tesz többek között Adrian Smithről, akire azért róttak ki büntetést, mert Facebook-oldalán azt írta, a melegházasság engedélyezése az esélyegyenlőség vadhajtása. De szó lesz Nadia Eweidáról is, a British Airways légitársaság alkalmazottjáról, akit azért függesztettek fel állásából, mert nem volt hajlandó levenni a nyakában ezüstláncon viselt diszkrét keresztet. „Úgy gondoljuk, a demokratikus társadalom ismerve az, ha tiszteletben tartjuk embertársaink jogát a véleménynyilvánításhoz, még akkor is, ha azzal nem értünk egyet” – véli az EHRC.

Theresa May nemrég a The Sunday Timesnak azt mondta, gyakorló keresztény hívőként Isten jelenti számára a hajtőerőt, s a hite vezérli akkor, amikor olyan kihívásokkal kell megküzdenie, mint a Brexit. A kormányfő vallásos családban nevelkedett, édesapja anglikán pap volt.

(Forrás: Kottász Zoltán – Mai Idők online – 2016. december 2.)

Minden kedves testvérünknek Istentől megáldott karácsonyi ünnepet és kegyelemben gazdag újesztendőt kívánunk!
A Szerkesztőbizottság

FÜLE LAJOS BUÉK!

Bízd rá magad, csak úgy, mint ezelőtt!

Újra kínál kegyelmet meg erőt.

Életed a kezébe veszi Ő:

Krisztusra nézz! Krisztusban a jövő!